

מעשה ט' מחכם ותם

מעשה. שני בעלי-בתים היו בעיר אחת והיו גדולים בעשירות. והיה להם בתים גדולים, והיו להם שני בנים, לכל אחד בן אחד. ולמדו שניהם בחדר אחד. ואלו השני בנים היו אחד מהם ברהבנה והאחד היה תם. (לא שהיה טפש אלא שהיה לו שכל פשוט ונמוך), ואלו השני בנים היו אוהבים זה את זה מאד. אף-על-פי שהאחד היה

נחרי אפרסמון

מעשה ט' — מחכם ותם

[בספור הזה יספר רבנו ז"ל, איך יכולים לעבר את זה העולם בשמחה עצומה, על-ידי תמימות אמתית, עד שיגיע להיות שר על כל השרים, ולהפך — איזו נפילה יש לאדם שהולך עם חכמות, עד שיש לו ירידה כזו, שנופל בטיט וכבץ עב, ונופל בכפירות ובאפיקורסות, וכל החיים שלו חיים ממרמרים].

מעשה. שני בעלי-בתים היו בעיר אחת; יכולים להיות בזה העולם שני אנשים באותה מדרגה ובאותו מצב, והיו גדולים בעשירות, שניהם שוים בעשירות. והיה להם בתים גדולים, לשניהם יש בתים גדולים, והיו להם שני בנים, לכל אחד בן אחד, לזה יש בן ולזה יש בן. ולמדו שניהם בחדר אחד, והם לומדים באותו מקום יחד. ואלו השני בנים, היו אחד מהם ברהבנה, שהבין דבר מתוך דבר, והאחד היה תם (לא שהיה טפש, אלא שהיה לו שכל פשוט ונמוך). הינו שהיה הולך בתמימות, בלי שום חכמות, וכמו שפרש רש"י (בראשית כה, כז): "ויצקב איש תם", תם: פלבו פן פיו, מי שאינו חריף לרמות קרוי תם. ואלו השני בנים היו אוהבים זה את זה מאד; אף-על-פי

חכם והאחד היה תם ומחו היה נמוף, אף־על־פי־כן אהבו
זה את זה מאד.

לימים התחילו השני בעלי־בתים הנ"ל לירד. וירדו
מטה מטה עד שאבדו הכל ונעשו אביונים, ולא
נשאר להם פי־אם הבתים שלהם. והבנים התחילו

נהרי אפרסמון

שהאחד היה חכם והאחד היה תם, ומחו היה נמוף, והיה ביניהם הפרש גדול מאד מאד, כי מי שהולך עם חכמות, הוא רחוק מאד מאד מזה שהולך בתמימות, כרחוק מזרח ממערב, כי תמימות וחכמות — הם שני הפכים לגמרי מן הקצה אל הקצה, אף־על־פי־כן אהבו זה את זה מאד; וזה החדוש הכי גדול, איך שני הפכים בשכלם ובדעתם אהבו אחד את השני, וזה היה בעזרו של החכם לבסוף, כשנפל בטיט עבה, כי כשאוהבים אחד את השני — זה עקר הצלחת האדם, ולהפך אמר רבנו ז"ל (ספר־המדות, אות אהבה, סימן א'): כשאין אהבה בין בני־אדם, על־ידי־זה הם הולכי רכיל, ועל־ידי רכילות באים לליצנות, ועל־ידי ליצנות הם דוברים שקר, ולכן מדת אהבה היא מהמדות הכי נפות. ואמר רבנו ז"ל (שם אות פחד, סימן כד): כשישראל באחדות — האמות מתפתדין מהם.

לימים התחילו השני בעלי בתים הנ"ל לירד; כי האדם צריך לדעת, אשר לא בכל פעם נשארים באותו מצב (תנחומא וישלח): אמר הקדוש־ברוך־הוא, אני עשיתי אותך למעלה, והעני למטה, יכול אני לעשותך למטה, ולעני למעלה, למה? כי דין אני, שנאמר (תהלים עה, ח): "כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים" וכו', הקדוש־ברוך־הוא עושה סלמות, מעלה לזה מוריד לזה, מעשיר לזה מוריש לזה. וירדו מטה מטה, עד שאבדו הכל ונעשו אביונים, ולא נשאר להם, פי אם הבתים שלהם; בית זה סוד אמונה, וכתיב (ישעיה מד, יג): "כתפארת אדם לשבת בית"; זה עקר התפארת של האדם שיושב בבית אמונה שירש מאביו, כי אמונה הולכת בירשה מדור

לְהַתְגַּדֵּל. אָמְרוּ הָאָבוֹת הַנִּזְכָּרִים לְהַבְנִים: אֵין בְּיַדֵּינוּ לְשַׁלֵּם
עֲבוּרְכֶם לְהַחְזִיק אֶתְכֶם, עֲשׂוּ לָכֶם מַה שֶּׁתַּעֲשׂוּ. הֲלָךְ
הַתָּם וְלָמַד מִלְּאֲכַת רִצְעָן.

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

דוֹר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קיט, ז): "לְדָר וְדָר אֲמוֹנָתָךְ", וְכֹתִיב (ישעיה לח, יט):
"חֵי חַי הוּא יוֹדֵךְ כְּמוֹנֵי הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמֹתָךְ"; וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם
חֹזֵק בְּאֲמוּנָה וּמְקַבֵּל אֶת זֶה מֵאֲבוֹתָיו וּמֵאֲבוֹת אֲבוֹתָיו, יֵשׁ לוֹ בֵּית הַיֶּכֶן
לְהִכְנֵס, מַה שְּׂאִין כֵּן כְּשֶׁאָדָם לֹא קִבֵּל בֵּית אֲמוּנָה, אֲזִי מִסְכֵּן הוּא יוֹשֵׁב
בַּחוּץ, וְאֵין לוֹ הַיֶּכֶן לְהִכְנֵס, כִּי אֲמוּנָה זֶה בֵּית בְּטוּחַ, שֶׁשֵּׁם כָּל אֶחָד יָכוֹל
לְהִסְתַּתֵּר, וְלָכֵן אֶפְלוּ כְּשֶׁאָדָם מֵאֲבָד אֶת כָּל הָעֲשִׁירוֹת שֶׁלוֹ, עִם כָּל זֹאת
כְּשֶׁחֹזֵק בְּאֲמוּנָה, זֶה הַבַּיִת מְנוּס שֶׁלוֹ, אֲשֶׁר שֵׁם יָכוֹל תָּמִיד לְהִכְנֵס. וְהַבְנִים
הַתְּחִילוּ לְהַתְגַּדֵּל, אָמְרוּ הָאָבוֹת הַנִּזְכָּרִים לְהַבְנִים: אֵין בְּיַדֵּינוּ לְשַׁלֵּם עֲבוּרְכֶם
לְהַחְזִיק אֶתְכֶם, עֲשׂוּ לָכֶם מַה שֶּׁתַּעֲשׂוּ. רַבְּנוּ ו' אָמַר (שיחות ה"ו, סִימָן נט):
מִסְגָּל יוֹתֵר לְבָנִים לְהִיּוֹת רְחוּק מֵהֶם, לְבָלִי הִיּוֹת דְּבוּק בָּהֶם, לְשַׁעֲשַׁע בָּהֶם
בְּכָל פַּעַם, רַק לְבָלִי הִסְתַּפֵּל עֲלֵיהֶם כָּלֵל; וְאָמַר רַבְּנוּ ו' (סִפְרֵי-הַמְדוּת, אוֹת
בְּנִים, סִימָן ג'): אֵין צְרִיף לְאָדָם לְדַאֵג עַל פְּרִנְסַת בְּנָיו, כִּי כְּשֶׁהֵם גְּדֻלִים —
גְּדֻלָּה פְּרִנְסַתָּם עִמָּהֶם, וְזֶה מֵעֲקָרֵי הַחֲנוּפָה, לְתַת לְיִלְדִים בְּסִיס חֹזֵק בְּאֲמוּנָה
בּו יִתְבָּרַךְ, וְלְהַחְדִּיר בָּהֶם בְּטַחֲוֹן שֶׁיִּבְטְחוּ רַק בְּהַקְדוּשַׁת-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא
לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִמָּהֶם יוֹתֵר מְדִי, אֲלֵא שִׁיְהִיו עֲצֵמָאִים, וְזֶה בְּרִיא מְאֹד מְאֹד
לְיִלְדִים.

הֲלָךְ הַתָּם וְלָמַד מִלְּאֲכַת רִצְעָן (סַנְדֵּלָר); כִּי כְּשֶׁאָדָם מְתַנְהַג בְּתַמִּימוֹת
וּבְכַפְשִׁיטוֹת, הוּא מְגִיעַ לְמַדְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה סַנְדֵּלָר, שֶׁהוּא מְתַקֵּן
נַעֲלִים לְהַרְגֵּלִין, שִׁיְהִיו שְׁמוּרִים מֵאֲחִיזוֹת הַקְּלָפוֹת, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם מְלֵא
קְלָפוֹת וּמִשְׁחִיתִים, שֶׁמְעַלְמִים וּמְסַתִּירִים אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ,
וְרוֹצִים לְהַתְּאַחֵז בְּאֲנָשִׁים שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַת רַגְלִין, בְּבַחֲיַנַת (מְשָׁלִי ה, ה): "רַגְלֵיךָ
יִרְדוּת מוֹת", וְהַצְּדִיק שֶׁהוּא אִישׁ תָּם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית ו, ט): "נָח אִישׁ
צְדִיק תָּמִים הָיָה" וְגו', וְכֹתִיב (שֵׁם כה, כז): "וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם" וְגו', הוּא עוֹסֵק
לְתַקֵּן נַעֲלִים לְרַגְלִין, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶם הַקְּלָפוֹת, וּמוֹבָא בְּדַבְּרֵי

וְהַחֲכָם שֶׁהָיָה בְּרֵיהֶבְנָה לֹא הָיָה רְצוֹנוֹ לְעַסֵּק בְּמִלְאָכָה פְּשׁוּטָה כְּזוֹ וַיֵּשֶׁב בְּדַעְתּוֹ שְׂיִלֵּךְ בְּעוֹלָם וַיִּסְתַּכַּל

נְהַרִי אֶפְרָסִמוֹן

הַמְקַבְּלִים בְּשֵׁם מִדְרָשׁ, כִּי חֲנוּךְ הָיָה תוֹפֵר מְנַעְלִים, וְעַל כֵּל תְּפִירָה וְתַפְּיָרָה אָמַר: "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד", כִּי זֶה עֵקֶר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים, אֲשֶׁר מִתְהַלְכִים לִפְנֵי הָאֱלֹקִים, וְנִכְלָלִים לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, בְּבַחֲיַנַּת (בְּרֵאשִׁית ה, כד): "וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹקִים וַאֲיַנְנוּ" וְגו', כִּי הָיָה נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְלִכֵּן צַדִּיקִים כָּאלוֹ עוֹסְקִים בְּלִתְפֹר מְנַעְלִים לְרַגְלֵינִי, כְּדִי לְהַצִּיל אֶת הַנְּשָׁמוֹת הַיְרוּדוֹת, שְׁלֹא יִתְאַחֲזוּ בָהֶם הַנְּחָשׁ. וְזֶה נַע"ל — רֵאשִׁי תְבוּת: נִחַשׁ עֶפֶר לְחִמּוֹ, וְכֵן לְמַפְרַע לְבוֹשׁ עֵזוֹר נִחַשׁ, וְלִכֵּן הִתֵּם לִקַּח עַל עֲצָמוֹ לְתַקֵּן מְנַעְלִים, לְהִיּוֹת סִנְדָּלָר.

וְהַחֲכָם, שֶׁהָיָה בֶר הֶבְנָה, לֹא הָיָה רְצוֹנוֹ לְעַסֵּק בְּמִלְאָכָה פְּשׁוּטָה כְּזוֹ; כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ עִם חֲכָמוֹת, הוּא כְּבָר נוֹטֵה בְּדַרְכֵים עֲקוּמוּמִיּוֹת, וְכַמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן יב): כְּשֶׁאֲדָם הוֹלֵךְ אַחַר שְׂכָלוֹ וְחֻקְמוֹתוֹ, יוֹכֵל לִפְל בְּטַעֲיוֹת וּמְכַשׁוּלוֹת רַבִּים, וְלָבוֹא לִיְדֵי רַעוּת גְּדוּלוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם. וַיֵּשׁ רַשְׁעִים גְּדוּלוֹתִים מְפָרְסָמִים, שֶׁהִטְעוּ אֶת הָעוֹלָם, וְהִכְלִי הָיָה מִחֻמַּת חֻקְמוֹתֵם הַמְדַמָּה, כִּי הִלְכוּ אַחַר חֻקְמוֹת עֲצָמָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִפְלוּ לִיְדֵי נְפִילוֹת גְּדוּלוֹת. כִּי עֵקֶר הַיְהִדוּת זֶה רַק תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת. וְהַחֲכָם, מִחֻמַּת שְׂחָשֵׁב שֶׁהוּא בֶר הֶבְנָה, לֹא רָצָה לְעַסֵּק בְּמִלְאָכָה פְּשׁוּטָה כְּזוֹ, לְתַקֵּן נַעְלִים עַל הַרְגְּלֵינִי, וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ, שְׂרוּאִים שָׁגַם בְּקִדְשָׁה אֲנָשִׁים טוֹעִים, שְׂמַחְפָּשִׁים גְּדוּלוֹת: מַחֲזִין, וּדְבָקוֹת, וְהַשְּׂגוֹת, וְעוֹלָמוֹת, וַיַּחֲוִדִים וְכוּ', וְכוּ', וּבֵינֵן כְּךָ מְזַנְיָחִים עֲבוֹדוֹת פְּשׁוּטוֹת, מְצוּוֹת מְעַשִׂיּוֹת, וְכַמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן יט), כִּי קִלְפַת עֲמֶלֶק הִיא אֲכָן נִגְף, וְכוּפֵר בְּמַצּוֹת מְעַשִׂיּוֹת, וְהוּא אוֹמֵר, שֶׁהַעֲקָר הוּא שְׂכָלִיּוֹת לְהַשִּׁיג מִשְׂכָּלוֹת, וְזוֹ הִיְתָה תַחֲלַת רְחוּק וּנְפִילַת הַחֲכָם.

וַיֵּשֶׁב בְּדַעְתּוֹ, שְׂיִלֵּךְ בְּעוֹלָם, וַיִּסְתַּכַּל מֵה לַעֲשׂוֹת, שֶׁהוּא הַפֶּךְ הָאֱמֶת, כִּי יֵשׁוּב הַדַּעַת אֱמֶתִי הוּא לְהִסְתַּכַּל בַּתוֹרָה, כְּדִי לְדַעַת מֵה לַעֲשׂוֹת, וְלֹא שִׁיִּסְתַּכַּב בְּעוֹלָם וַיַּחֲקֹר מֵה לַעֲשׂוֹת, עַל־יְדֵי שִׁירָאָה מְעַשִׂי הַגּוֹיִים. וְהָיָה

מה לעשות. והיה הולך ומשוטט בשוק. וראה עגלה גדולה עם ארבעה סוסים וחאמיטיש (כלי רתימה) שהיתה רצה והולכת. ענה ואמר להסוחרים: מאין אתם? השיבו לו: מורשא. להיכן אתם נוסעים? לורשא. שאל אותם: שמא אתם צריכים משרתים? ראו שהוא ברהבנה ומזרז, והוטב בעיניהם, וקבלו אותו עמהם. ונסע עמם ושמש אותם היטב מאד על הדרך. בבואו לורשא, מאחר שהיה ברהבנה, ישב עצמו: מאחר שפכר אני בורשא למה לי להתקשר עם אלו? או לי יש מקום טוב

גהרי אפרסמון

הולך ומשוטט בשוק, ששם מקום החיצונים, וצריכים מאד מאד להזהר לא להסתובב בשונקים וברחובות, כי בנקל יפשל בראיות אסורות. וראה עגלה גדולה עם ארבעה סוסים וחאמיטיש (כלי רתימת הסוסים), שהיתה רצה והולכת; הינו תקף-ומיד כשיוצאים בחוץ, ככר רואים עגלה עם ארבעה סוסים שרצים, ובני-אדם יושבים ונוסעים וטורחים בעבור פרנסה, אשר זה מאד מפתה, ולכן על-ידי החכמות שלו תקף-ומיד שראה את הסוסים שמושכים עגלה, חשב שזה בשבילו, כי מי שמסתפל על גשמיות נמשך אחר הסוס. ענה ואמר להסוחרים: מאין אתם? השיבו לו: מורשא. להיכן אתם נוסעים? לורשא. שאל אותם: שמא אתם צריכים משרתים? ראו שהוא בר הבנה ומזרז, והוטב בעיניהם, וקבלו אותו עמהם. תקף-ומיד נגש אליהם בלי ישוב הדעת, ושאל אותם: מהיכן הם באים, ולהיכן הם נוסעים, וכבר מציע את עצמו להיות משרת. ומזה רואים, שכאשר אין לאדם ישוב הדעת, נעשה משרת פשוט אצל הזולת. והם הסוחרים, בנדאי היו שמחים לקבל משרת. ונסע עמם ושמש אותם היטב מאד על הדרך. בבואו לורשא, מאחר שהיה בר הבנה, ישב עצמו — מאחר שפכר אני בורשא, למה לי להתקשר עם אלו? ! או לי יש מקום טוב מהם? ! אלך ואבקש ואראה; וכן

מהם? אלה ואבקש וראה? והלך בשוק, והתחיל לחקור ולשאל על האנשים שהביאוהו ואם יש טוב מהם. ואמרו לו, שהאנשים הללו הם הגונים וטוב להיות אצלם, אך שקשה מאד להיות אצלם, מחמת שהמשא ומתן שלהם הוא למרחקים מאד.

הלך וראה משרתים של גוועלבן (הלבשה) שהיו הולכים בשוק, והיו הולכים בדרך עם מיני חן שלהם, בכובעיהם ובמנעליהם עם הקצוות בולטות ושאר מיני חן שיש להם בהלוביהם ובמלבושיהם? והוא היה ברי-

נחרי אפרסמון

מזה רואים, איך כשאדם אין לו ישוב הדעת, והולך עם חכמות, הוא אינו שלם עם עצמו, ותכף ומיד כשרואה דבר אחר, הוא חושב שזה יותר טוב בשבילו. והלך בשוק, במקום ללכת לבית-הכנסת או לבית-המדרש ללמד ולהתפלל אליו יתברך, הלך אחר חכמתו המדמה, והתחיל לחקור ולשאל על האנשים שהביאוהו, ואם יש טוב מהם; כי כשאדם הולך אחר חכמות, במקום שיכניס את ראשו בתורה ובתפלה ובדבקות הבורא יתברך שמו, הוא הולך לחקור אחר בני-אדם. ואמרו לו, שהאנשים הללו הם הגונים, וטוב להיות אצלם, אך שקשה מאד להיות אצלם, מחמת שהמשא ומתן שלהם הוא למרחקים מאד. ורואים, שאפלו בני-אדם פשוטים אומרים, שקשה ללכת עם אנשים, שהמשא ומתן שלהם זה במרחקים, כי זה בחינת נע ונד, ולא יושבים במקום אחד, וכמו-כן ידוע, שרבנו ז"ל הקפיד מאד, שהמשא ומתן שלו לא יהיה רחוק מביתו, אלא שיוכל לחזור תמיד אל ביתו. הלך וראה משרתים של גוועלבין (הלבשה), שהיו הולכים בשוק, והיו הולכים בדרך, עם מיני חן שלהם, בכובעיהם ובמנעליהם עם הקצוות בולטות, ושאר מיני חן שיש להם בהלוביהם ובמלבושיהם. רבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס'), שיש בין בני-אדם פל מיני חן של שקר,

הַבְּנֵה וְחָרִיף, וַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו מְאֹד, מִחֲמַת שֶׁהוּא עֲנִין נָאָה
וְגַם הִדְבֵּר בְּבֵיתוֹ בְּמִקוֹמוֹ. הֵלֵךְ אֶל הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵבִיאֹתָהּ,
וְנָתַן לָהֶם תְּשׁוּאוֹת חֵן וְאָמַר לָהֶם שְׂאִין נוֹחַ לְפָנָיו לְהִיּוֹת
אֶצְלָם; וְעַל מַה שֶׁהֵבִיאֹתָהּ, בְּעַד זֶה שִׁמַּשׂ אוֹתָם בַּדֶּרֶךְ.

וְהֵלֵךְ וְעָמַד עֲצָמוֹ אֶצֶל בַּעַל־הַבַּיִת אַחֵד. וַדֶּרֶךְ
הַמְּשָׁרְתִים, שִׁבְתַּחֲלָה צְרִיכִים לְהִשְׁכַּר בְּפָחוֹת
וּלְעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת כְּבוֹדוֹת וְאַחֲרֵי־כֵן בָּאִים לְמַעֲלוֹת

(נחרי אפרסמון)

שְׁעוֹשִׁים בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָה, וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה מֵיָנִי חֵן שֶׁל שְׂקָר שְׁעוֹשִׁים בְּעַמִּידָה
וּבִאֲכִילָה, וּבִדְבוּרוֹ עִם אֲנָשִׁים, וְכֵן בְּשֶׁאֵר דְּבָרִים, וּבְכָל דְּבַר יֵשׁ חֵן אַחֵר
מִיָּחָד. וְהוּא הָיָה בַּר הַבְּנֵה וְחָרִיף, וַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו מְאֹד, מִחֲמַת שֶׁהוּא עֲנִין נָאָה,
רוֹאִים אֶל מַה הַחֲכָמוֹת שֶׁל הֶבֶל יְכוּלוֹת לְהֵבִיא אֶת הָאָדָם, כִּי אִם הוּא הָיָה
בַּר הַבְּנֵה וְחָרִיף, הָיָה צָרִיף לְקַחַת אֶת עֲצָמוֹ לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּלְהַכְנִיס
אֶת עֲצָמוֹ לְתוֹךְ הַתּוֹרָה, בְּמִקוֹם לְרוּץ אַחֵר הַהֶבֶל, אִךְ נִמְשָׁךְ יוֹתֵר אַחֵר הֶבֶל
הַיָּפִי, שִׁמַּשֵּׁם בָּאִים כָּל הַחֲנוּת שֶׁל שְׂקָר. וְגַם הִדְבֵּר בְּבֵיתוֹ בְּמִקוֹמוֹ, וְהָיָה
צָרִיף לְשִׁבְתַּת בְּבֵיתוֹ, לְשֵׂא אִשָּׁה וּלְכַנּוֹת בַּיִת, וּבְמִקוֹם זֶה הֵלֵךְ אֶל הָאֲנָשִׁים
שֶׁהֵבִיאֹתָהּ, וְנָתַן לָהֶם תְּשׁוּאוֹת חֵן; וְזוֹ מַעֲלָה גְדוֹלָה שִׁישׁ לָאָדָם לְכָל הַפָּחוֹת
הַפְּרַת הַטּוֹב, כִּי רוֹאִים בְּנֵי־אָדָם שְׁעוֹזְרִים לָהֶם, וּבְמִקוֹם לְהַפְּיֵר טוֹבָה הֵם
עוֹד כְּפוּיֵי טוֹבָה, וְלִכֵּן מְדָה זֹו שֶׁהִיָּתָה אֶצְלוֹ, זֹו מְדָה יָפָה מְאֹד, שֶׁהוֹלֵךְ
וְנוֹתֵן תּוֹדָה לָזֶה שְׁעוֹזֵר לוֹ. וְאִנְחָנוּ עֲדִים, שִׁישׁ אֲנָשִׁים שִׁמְשָׁלְמִים רָעָה תַּחַת
טוֹבָה, שְׁלֹא רַק שְׂאִינִם אוֹמְרִים תּוֹדָה, אֲלֵא עוֹד מְחִזְרִים רָעָה תַּחַת זֹאת,
וְעֲלִיהֶם אָמַר הַחֲכָם מְכַל הָאָדָם (מְשָׁלִי יו', יג): "מְשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה, לֹא
תְּמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ"; וְאָמַר לָהֶם, שְׂאִין נוֹחַ לְפָנָיו לְהִיּוֹת אֶצְלָם, וְעַל מַה
שֶׁהֵבִיאֹתָהּ בְּעַד זֶה שִׁמַּשׂ אוֹתָם בַּדֶּרֶךְ, וְכֵן אֵינוֹ חַיֵּב לָהֶם שׁוּם דְּבַר, כִּי זֹו
הִיא הַמַּעֲלָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הָאָדָם, שִׁישׁ לוֹ הַפְּרַת הַטּוֹב. וְהֵלֵךְ וְעָמַד עֲצָמוֹ
אֶצֶל בַּעַל־הַבַּיִת אַחֵד. וַדֶּרֶךְ הַמְּשָׁרְתִים, שִׁבְתַּחֲלָה צְרִיכִים לְהִשְׁכַּר בְּפָחוֹת,
וּלְעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת כְּבוֹדוֹת, וְאַחֲרֵי כֵן בָּאִים לְמַעֲלוֹת הַמְּשָׁרְתִים הַגְּדוֹלִים; וְזֶה

הַמְשָׁרְתִים הַגְּדוֹלִים. וְהָיָה הַבַּעַל־הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִמּוֹ
מִלְאָכוֹת כְּבָדוֹת, וְהָיָה שׁוֹלְחוֹ לְאֲדוֹנָיִם לְשֵׁאת סְחֹרָה
בְּדֶרֶךְ הַמְשָׁרְתִים שְׁצָרִיכִים לְכַף יְדֵיהֶם תַּחַת אֲצִילֵיהֶם
לְהַנִּיחַ הַבְּגָד עַל בְּלִיטַת הַיָּד בְּרֹחַב הַפֶּתֶף. וְהָיָה כְּבֹד
עָלָיו מְאֹד עֲבוּדָה כְּזוֹ. לַפְעָמַיִם הָיָה צָרִיךְ לְעֵלוֹת עִם

גַּחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

מוֹסֵר הַשֶּׁכֶל לְאָדָם שְׂרוּצָה לְהַתְּפָרֵס, עָלָיו לְדַעַת שְׁתַּמִּיד מִתְחִילִים עִם דְּבַר
פְּחוֹת, וְאַחֲר־כֵּן בָּאִים אֶל דְּבַר יוֹתֵר גְּדוֹל, כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְהַתְּחִיל לְתַכְּף־וּמְקִד
כְּבֹד מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, אֲלָא צָרִיכִים לְהַתְּחִיל מִמַּטָּה לְמַעַלָּה, וְזֶה דֶּרֶךְ הָעוֹלָם.
וְלִכְּן כָּל אֵלוֹ שְׂרוּצִים לְעֵבֶד וְרוּצִים כְּבֹד לְהַתְּחִיל מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, בְּשִׁבִיל
זֶה אֵין לָהֶם פְּרִנְסָה, כִּי הֵם חֲכָמִים בְּעִינֵיהֶם. וְכֹל זֶה נוֹבֵעַ מִגְּאֹנָה וְגְדֻלוֹת,
עַל־יְדֵי שְׁהוֹלְכִים אַחַר חֲכָמָתָם הַמְדַמָּה — וְזֶה בְּגִשְׁמִיּוֹת. וּמִכָּל שְׁכָן וְקָל
וְחֹמֶר בְּרוּחַנִיּוֹת, צָרִיךְ שְׁתַּהֲיָה כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה וְחֲשׂוּבָה בְּעִינָיו,
לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ עִם כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, וְכֵן יִהְיֶה יָקָר בְּעִינָיו כָּל לְמוֹד וְלְמוֹד
שְׁלוּמֵד, אֶפְלוֹ לְמוֹד קֶטָן, וַיִּחְיֶה אֶת עֲצָמוֹ אֶפְלוֹ עִם עֲבוּדוֹת פְּשׁוּטוֹת
וְקִטְנוֹת, וְכֵן לְאֵט לְאֵט יוּכַל לְהַתְּעֵלוֹת לְעֲבוּדוֹת גְּדוֹלוֹת. וְהָיָה הַבַּעַל־הַבַּיִת
עוֹשֶׂה עִמּוֹ מִלְאָכוֹת כְּבָדוֹת, כִּי אָדָם חוֹשֵׁב שְׁלִצָּאת לְעֵסֶק בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן הוּא
דְּבַר קָל, אֲבָל הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ, שְׁבְּכָל עֲבוּדָה מְעַסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, בָּא מְאֹד
מְאֹד קָשָׁה, וּבַעַל־הַבַּיִת מְנַצֵּל אֶת פּוֹעֲלָיו, וְהָיָה שׁוֹלְחוֹ לְאֲדוֹנָיִם לְשֵׁאת
סְחֹרָה בְּדֶרֶךְ הַמְשָׁרְתִים, שְׁצָרִיכִים לְכוֹף יְדֵיהֶם תַּחַת אֲצִילֵיהֶם לְהַנִּיחַ הַבְּגָד
עַל בְּלִיטַת הַיָּד בְּרֹחַב הַפֶּתֶף, וְהָיָה כְּבֹד עָלָיו מְאֹד עֲבוּדָה כְּזוֹ, כִּי זֶה בָּא
מְאֹד מְאֹד קָשָׁה לְעֵבֶד עֲבוּדוֹת גִּשְׁמִיּוֹת, כִּי אֵין עוֹד טוֹב אֲלָא תוֹרָה,
וּכְמֵאמָרָם ו'ל (עֲבוּדָה זְרָה יט:): אֵין טוֹב אֲלָא תוֹרָה, שְׁנֵאמַר (מְשִׁלִּי ה, ב): "כִּי
לְקַח טוֹב נִתְתִּי לָכֶם, תוֹרַתִּי אֵל תַּעֲזוּבוּ". וְכִמּוֹ שְׁאָמַר רַבֵּנוּ ו'ל (תִּי־מוֹהֲרָן,
עֲבוּדַת הַשֵּׁם תְּקַנְיָח), שְׁהַעֲבוּדָה הַגְּדוֹלָה שְׁבְּגְדוֹלוֹת בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם קָלָה בְּיוֹתֵר
לְעִשׂוֹת מְעַסְק קִנְיָן, שְׁמִטְרִיחִין עֲצָמָן בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָה וְעַסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי
הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין כַּמָּה יְגִיעוֹת יְגַע הָאָדָם בְּשִׁבִיל לְנִסְעַ עַל אֵיזָה יָרִיד וַיּוֹמַא
דְּשׁוּקָא, שְׁתַּכְּף בְּמוֹצָאֵי־שַׁבַּת צָרִיךְ לְטָרַח וּלְחַפֵּשׂ אַחֲרַיָּהּ, וְנַחֲפֹז מְאֹד

הַמְשֹׂאִי הַנִּלְעָל עַל עֲלִיּוֹת הַגְּבוּהוֹת, וְהָיָה קָשָׁה עָלָיו
הָעֲבוּדָה. וַיֵּשֶׁב עֲצָמוֹ כִּי הָיָה פִּילוֹסוֹף בְּרֵיהֲבִנָּה: מַה לִּי
לְעֲבוּדָה זֹאת? הֲלֹא הָעֵקֶר הוּא רַק בְּשִׁבִיל הַתְּכָלִית לְשֵׂא
אִשָּׁה וְלִהְתַּפְּרֵנִס. עַדִּין אֵינִי צָרִיף לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה. עַל זֶה

נְהַרִי אֶפְרָסִמוֹן

לְטַעַן סְחוּרְתוֹ עַל הָעֲגָלָה בִּיגִיעָה גְּדוּלָה, וְאַחֲר־כֵּן צָרִיף לְנִסֵּעַ כָּל הַלִּילָה,
וּלְנַדֵּד שָׁנָה מֵעִינָיו, וּמִשֶּׁבֶר כָּל גּוֹפּוֹ, מִחֲמַת שְׁצָרִיף לֵישֵׁב עַל עֲגָלָה טְעוּנָה,
וּשְׂאָר טְרָחוֹת וַיִּגִּיעוֹת פִּיּוּצָא בְּהֵן כִּידוּעַ לְעוֹלָם. וְאַחֲר־כֵּן צָרִיף לְעַמֵּד כָּל
הַיּוֹם עַל רַגְלָיו וְכוּ', וּבִפְרָט בִּימוֹת הַקָּר הָעָצוּם וְכוּ'. וְכָל אֵלוֹ הַטְּרָחוֹת
וְהַיִּגִּיעוֹת הַכְּבִדוֹת וְהַקְּשׁוֹת, הוּא מְטָרִיחַ עֲצָמוֹ עַל סֶפֶק, כִּי סֶפֶק אִם יִרְוִיחַ
אִינָה רֵוַח קָטָן, אוֹ אוֹלֵי יֶאֱבֹד גַּם הַהוּצָאוֹת, כִּמְצוּי בְּרַב הַפְּעָמִים. נִמְצָא,
שֶׁעַל עֲסָקֵי פְרָנְסַת הָעוֹלָם הַזֶּה מְטָרִיחִין עֲצָמָן כָּל־כֵּף בִּיגִיעוֹת כְּאֵלֶּה עַל
סֶפֶק רֵוַח קָטָן. וְהָעֲבוּדָה הַגְּדוּלָה שֶׁבְּגִדּוּלוֹת הִיא הַתְּפִלָּה, וְאִן־עַל־פִּי־כֵן
כְּשֶׁעוֹמְדִין לְהַתְּפַלֵּל, מִתְּפַלְּלִין וְגוֹמְרִין הַתְּפִלָּה. וְלִכֵּן זֶה טְפָשׁוֹת גְּדוּלָה מְאֹד
לְהַתִּיגַע וּלְעַבֵּד בְּעֲבוּדוֹת עֲסָקֵי עוֹלָם הַזֶּה, אֲשֶׁר בָּא בְּטָרְחָה גְּדוּלָה מְאֹד
מְאֹד. לְפַעְמִים הָיָה צָרִיף לְעֵלוֹת עִם הַמְּשֹׂאִי הַנִּלְעָל עַל עֲלִיּוֹת הַגְּבוּהוֹת,
וְהִיתָה קָשָׁה עָלָיו הָעֲבוּדָה, וַיֵּשֶׁב עֲצָמוֹ, כִּי הָיָה פִּילוֹסוֹף בְּרֵיהֲבִנָּה: מַה לִּי
לְעֲבוּדָה זֹאת? כִּי גַם עַל־פִּי חֲכָמָה וְחֻקִּירוֹת וּפִילוֹסוֹפִיָּה מְבִינִים, שְׁעֲסָקֵי
עוֹלָם הַזֶּה בָּאִים לְאָדָם מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, וְצָרִיכִים לְהַתִּיגַע וּלְטָרַח עַד מְאֹד,
כִּי כָּל עֲבוּדָה בָּאָה לְאָדָם מִמֶּשׁ בְּמִסִּירוֹת נַפְשׁ, וּבְטָרְחָה וַיִּגִּיעָה גְּדוּלָה מְאֹד,
וְלִכֵּן הַחֲכָם שֶׁהִיָּה פִּילוֹסוֹף, שֶׁהֵלֵךְ אַחֲרֵי חֻקְמָתוֹ, גַּם־כֵּן הִבִּין, שֶׁקָּשָׁה מְאֹד
מְאֹד לְעַבֵּד עֲבוּדוֹת פְּשׁוּטוֹת — לְהִיּוֹת סֶבֶל וּמְשֻׁרָת לְשֻׁרָת אֶת הָאַחֲרִים.
וְאָמַר לְעֲצָמוֹ: הֲלֹא הָעֵקֶר הוּא רַק בְּשִׁבִיל הַתְּכָלִית — לְשֵׂאֵת אִשָּׁה
וְלִהְתַּפְּרֵנִס, כִּי זֶה הַכָּל רוֹאִים בְּחוּשׁ, אֲשֶׁר "לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבָדוּ"
(בְּרֵאשִׁית ב, יח), וְצָרִיכִים לְהַתְּחַתֵּן וְלִהְתַּפְּרֵנִס, אֲבָל אִם זֶה שְׂלֵא עַל־פִּי
הַתּוֹרָה, נִכְנָסִים בְּאָדָם מִחֻשְׁבָּה וְדַמְיוֹן, וְהוּא אוֹמֵר לְעֲצָמוֹ: עַדִּין אֵינִי צָרִיף
לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה, עַל זֶה יְהִיָּה פְּנֵאֵי לְהִבָּא, בְּשָׁנִים הַבָּאוֹת; כִּי מִי שֶׁרְחוּק
מִהַתּוֹרָה וְהַמְּצוּוֹת, וְהוֹלֵךְ אַחֲרֵי חֻקְמוֹת, דוֹחָה אֶת הַמְּצוּנָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל פְּרוֹ

יְהִיָּה פְּנָאֵי לְהַבָּא בְּשָׁנִים הַבָּאוֹת. כָּעַת טוֹב לִי לְהִיּוֹת
מְשׁוּטֵט בְּאַרְץ לְהִיּוֹת בְּמַדִּינֹת לְהִשְׁבִּיעַ עֵינַי בְּעוֹלָם.

הֲלֹךְ בְּשׁוּק וְרָאָה שְׁנוֹסְעִים בְּעַגְלָה גְּדוֹלָה סוֹחְרִים, וְשָׂאל
אוֹתָם: לְהִיכֵן אַתֶּם נוֹסְעִים? לְלֹאגוֹרְנָא. הֲתִקְחוּ
אוֹתִי לְשֵׁם? הֵן. וְקָבְלוּ אוֹתוֹ לְשֵׁם. וּמִשָּׁם הִפְלִיג

נְהָרֵי אַפְרָסְמוֹן

ורבו, ואומר לעצמו: כעת טוב לי להיות משוטט בארץ, להיות במדינות,
להשביע עיני בעולם, ובין כך נכשל בעברות חמורות מאד — בראיות
אסורות, שזה מביא אותו אחר-כך לגלוי עריות, רחמנא לישזבן, כמאמרם
ו"ל (סנהדרין מה): גמירי אין יצר הרע שולט, אלא במה שענינו רואות;
ואמרו (מדרש ילמדנו ויחי): כל מי שאינו מסתפל באשה, אין יצר הרע שולט
בו; וכרגע שאדם דוחה את זמן החתונה, ואינו מתחמתן סמוך לפרקו, הוא
יהיה מלא הרהורים רעים. וכמאמרם ו"ל (קדושין כט): בן עשרים שנה ולא
נשא אשה — כל ימיו בהרהור עברה. אמר רבא, וכן תנא דבי רבי
ישמעאל: עד כ' שנה יושב הקדוש-ברוך-הוא ומצפה לאדם — מתי ישא
אשה, כיון שהגיע כ' ולא נשא, אומר: תפח עצמותיו. אמר רב חסדא: האי
דעדיפנא מחבראי דנסיבנא בשיתסר, ואי הוה נסיבנא בארביסר, הוה אמינא
לשטן: גירא בעיניך. ולכן רואים, כיון שאדם דוחה את זמן החתונה ואומר,
שיש לו עוד זמן להתחתן, ומכל שכן כששם לעצמו תכלית לשוטט בחוצות
ובדרכים, ונוסע ממדינה למדינה, בודאי הוא יהיה פגום בפגם הברית כל
ימיו.

הלך בשוק וראה, שנוסעים בעגלה גדולה סוחרים, כי הסוחרים הולכים
בגדלה ובגאונה, וחושבים שכל העולם שלהם. ושאל אותם החכם: להיכן
אתם נוסעים? וענו לו: ללאגורנא (עיר), הינו לאיזו עיר גדולה. ושאל אותם
החכם: התקחו אותי לשם? וענו הסוחרים: הן, וקבלו אותו לשם, כי (מפות
י): בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכין אותו; ומשם הפליג לאיטליה,
ששם מקור הטמאה, חכמות חיצוניות, כמאמרם ו"ל (מגלה ו): איטליה של

לְאֵטְלִיָּא. מִשָּׁם לְשַׁפְּאֲנִיא (סְפָרֵד). בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף עָבְרוּ
כַּמָּה שָׁנִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה עוֹד חֶכֶם יוֹתֵר מֵאַחַר
שֶׁהָיָה בְּמַדִּינוֹת רַבּוֹת, וַיֵּשֶׁב עֲצָמוֹ: כָּעֵת רָאוּי לְהַבִּיט
עַל הַתְּכָלִית.

נְהַרִי אֶפְרָסֶמוֹן

זֶן זֶה כֶּרֶךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי. מִשָּׁם נִסַּע לְשַׁפְּאֲנִיא (סְפָרֵד), שֶׁשָּׁם גָּלוּ יִשְׂרָאֵל
גְּלוֹת גְּדוֹלָה עַד מָאד, כַּמְּאָמָרם ו"ל (מְדַרְשׁ אַגְדָּה): אֲדַרְיָנוּס הִרְשַׁע וְכוּ', הִגְלָה
אֶת בְּנֵי הַגּוֹלָה וְהַבִּיאָם לְסְפָרֵד. וְלָמָּה נִקְרָא שֵׁם הַמְּלָכוֹת סְפָרֵד? שֶׁכִּסּוּף
רְדוּ שָׁם מִן הַגְּלוֹת, וְהִיא גְּלוֹת עֲשִׂירִית. כִּי כֶּף מִתְחִילִים לִירֵד מִטָּה מִטָּה,
קָדָם לּוֹמְדִים חֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וּמִתְחַבְּרִים אֶל אַמוֹת הָעוֹלָם, עַד שֶׁלְּבִסּוּף
יורֵדִים עִמָּהֶם לְגְלוֹת גְּדוֹלָה. בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף עָבְרוּ כַּמָּה שָׁנִים, אָדָם אֵינוֹ
תוֹפֵס, שָׁעַם כָּל הַחֻכְמוֹת שְׁלוֹ, בֵּין כֶּף חוֹלְפוֹת לוֹ כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים, כִּי אִם
אָדָם אֵינוֹ חֵי עִם חֲשָׁבוֹן, לְבִסּוּף הוּא נוֹפֵל נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ,
שְׁבִין כֶּף מְאֹד שְׁנוֹתָיו הַטּוֹבוֹת, שֶׁהֵיָה יְכוֹל לְהִיֹּת בְּהֵן דְּבוּק בְּאֵין סוּף
כְּרוּף הוּא, וְלִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְלַעֲסֵק בַּתְּפִלָּה וּבִיחּוּדִים, וּמִחֻמַּת
שְׁמִבְלָה אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שְׁלוֹ בְּהִבָּל הַבָּלִים וּבְחֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וְהוֹלֵךְ לְגְלוֹת
מִמְקוֹם לְמְקוֹם, הוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא כֶּכֶר אֵיזוֹ מְצִיאוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה עוֹד
חֶכֶם יוֹתֵר, מֵאַחַר שֶׁהֵיָה בְּמַדִּינוֹת רַבּוֹת, וְרָאָה וְסָפַג בְּעֲצָמוֹ כָּל מִינֵי חֻכְמוֹת
מִכַּמָּה מְדִינוֹת שֶׁהֵיָה שָׁם בְּגוֹלָה, וְעִכְשָׁו נַעֲשֶׂה יוֹתֵר חֶכֶם בְּעֵינָיו. וַיֵּשֶׁב
עֲצָמוֹ: כָּעֵת רָאוּי לְהַבִּיט עַל הַתְּכָלִית; אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוֹלֵךְ
שׁוֹלֵל אַחַר חֻכְמָתוֹ הַמְּדַמָּה, וְחוֹשֵׁב עַל הַתְּכָלִית שֶׁל הַכְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי
עַקֵּר הַסְּתַכְלּוֹת עַל הַתְּכָלִית הִיא לְדַעַת, שְׂאִין לְאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלוּם, רַק
לְסַגֵּל עֲצָמוֹ בְּקִיּוּם הַמְּצוּוֹת, וְלַעֲסֵק בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְלְהִיֹּת דְּבוּק בְּחֵי
הַחַיִּים בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁזֶה נִקְרָא בְּאַמֶּת לְהַסְתַּכֵּל עַל הַתְּכָלִית. וְכַמּוּבָא בְּדַבְרֵי
רַבְּנוֹ ו"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יח), שֶׁהַתְּכָלִית הִיא לְהַפִּיר אֶת
הַקְּדוּשָׁת־כְּרוּף־הוּא. אֵךְ מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר חֻכְמָתוֹ הַמְּדַמָּה, הוּא בָּא לְטַעֲוִית
רַבּוֹת, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוֹ ו"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יכ): כִּשְׂאָדָם הוֹלֵךְ
אַחַר שְׁכָלוֹ וְחֻכְמָתוֹ, יְכוֹל לְבּוֹא לְטַעֲוִית גְּדוֹלוֹת. וְלִכֵּן הַחֶכֶם, שֶׁהֵלֵךְ אַחַר

והתחיל לחשב עם פילוסופיא שלו מה לעשות. וישר בעיניו ללמד מלאכת צורף (בזהב) שהיא מלאכה גדולה ונאה ויש בה חכמה, וגם היא מלאכה עשירה. והוא היה ברהבנה ופילוסוף ולא הצרף ללמד המלאכה כמה שנים, רק ברבע שנה קבל את האמנות ונעשה אמן גדול מאד והיה בקי במלאכה יותר מן האמן שלמדו. אחר-כך ישב עצמו: אף-על-פי שיש בידי מלאכה כזו, אף-על-פי-כן אין די לי בזה. היום חשוב זאת, פן בזמן אחר יחשב דבר אחר. והלך והעמיד

נחרי אפרסמון

חכמתו המדמה, והתחיל להסתכל על התכלית של הבלי העולם הזה, כאלו יש עוד זמן בזה העולם העובר, ולכן והתחיל לחשב עם פילוסופיה שלו מה לעשות בזה העולם כדי להצליח, ולקנות לעצמו שם? וישר בעיניו ללמד מלאכת צורף (בזהב), שהיא מלאכה גדולה ונאה, ויש בה חכמה, וגם היא מלאכה עשירה, פי זהב מאד מפתה את האדם, עד שאדם חושב, שזה מה שיביא אותו לעשירות — אם הוא יעבד בזהב. והוא היה בר הבנה ופילוסוף, ולא הצרף ללמד המלאכה כמה שנים, רק ברבע שנה קבל את האמנות, ונעשה אמן גדול מאד, והיה בקי במלאכה יותר מן האמן שלמדו; כי מי שהולך בתחמות, ויש לו רצון לשטיות, אזי יגיע אליהן בקלות. אחר-כך ישב עצמו, אף-על-פי שיש בידי מלאכה כזו, אף-על-פי-כן אין די לי בזה, היום חשוב זאת, פן בזמן אחר יחשב דבר אחר; פי זו דרכם של האנשים החכמים בעיניהם, שהם הולכים אחר השכל המדמה, אף שיש להם כבר אמנות, ולכאורה הם כבר יכולים להתפרנס מזה בכבוד גדול, עם כל זאת כשהולכים אחר טפשות חכמתם, הם אינם שמחים בחלקם, אלא רוצים עבודה אחרת, פן ואולי פעם לא יהיה להם. וזו דרך של בני-אדם, אשר הם חכמים בעיניהם, שאף פעם אינם מאשרים, ואפלו שתהיה להם כבר עשירות, הם תמיד בספקות — אולי פעם זה לא יהיה חשוב. ובאמת

עצמו אצל שטיין-שניידר (מלמש אבנים), ומחמת הבנה
 שלו קבל אמנות הזאת גם-כן בזמן מועט ברבע שנה.
 אחר-כך ישב עצמו עם הפילוסופיא שלו: גם שיש בידי
 שתי האומנות, מי יודע פן לא יחשבו שניהם. טוב לי
 ללמד אמנות שהיא חשובה לעולם. וחקר בהבנה
 ופילוסופיא שלו ללמד דאקטיריא (רפואה) שהוא דבר
 הצריך וחשוב תמיד. ודרך למוד דאקטיריא שצריכין
 ללמד מקדם לשון לטיין (לטינית) והכתב וללמד חכמות

נחרי אפרסמון

חכמינו הקדושים אמרו (שבת כה:): איזהו עשיר? כל שיש לו גחת רוח
 בעשרו. והלך והעמיד עצמו אצל שטיין שניידער (חתוך ולטוש אבנים טובות),
 ומחמת הבנה שלו, קבל אמנות הזאת גם-כן בזמן מועט — ברבע שנה.
 אחר-כך ישב עצמו עם הפילוסופיה שלו: גם שיש בידי שתי האמנות, מי
 יודע פן לא יחשבו שתייהן; כי מי שהולך עם חכמות, הוא אף פעם אינו
 שמח בחלקו, ותמיד דואג פן ואולי לא יהיה לו מה לאכל, ולכן הוא קופץ
 מאמנות לאמנות, ואינו יודע מה להחליט. ולכן לפי בלבול ועקממיות דעתו
 נתישב — טוב לי ללמד אמנות, שהיא חשובה לעולם. וחקר בהבנה
 ופילוסופיה שלו ללמד דאקטיריא (מקצוע רפואה), שהוא דבר הצריך וחשוב
 תמיד; כי בענין רופאים הזהיר אותנו רבנו י"ל מאד מאד, עד שאמר: זה
 מקצוע שצריכים מאד לשמר מזה, עד שאמר (שיחות-הר"ן, סימן נ'), כי אפלו
 מי שהוא רופא גדול, אי אפשר לו לכוון החולאת והרפואה השכיכת לו לפי
 מזגו וטבעו, וכפי החולאת שלו, וכפי העת והזמן, כי יש בזה כמה וכמה
 שנויים שצריך הדוקטור לדעת איך לטפל בחולה, ומכל שכן סתם רופא
 המתלמד, הוא פשוט רוצח, כי לא אכפת לו מחיי האדם כלל. ודרך למוד
 דאקטיריא, שצריכין ללמד מקדם לשון לטיין (לטינית) והכתב, וללמד חכמות
 פילוסופיא, כי כל הענין של חכמת הרפואה, הוא גם-כן תלוי באפיקורסות

פילוסופיא. והוא מחמת הבנתו למד גם זאת בזמן מועט ברבע שנה. ונעשה דאקטיר גדול ופילוסוף וחכם בכל החכמות.

אחר-כך התחיל העולם להיות בעיניו כלא, כי מחמת

נחרי אפרסמון

ובכפירה גמורה, כי בדרך כלל רופא חושב שהוא הכל יודע, ונדמה לו שיש פה טבע, מקרה ומזל, ואין לו שום אמונה, ולכן צריכים להזהר מרופאים מאד. וכך אומרים בשם צדיקים, כי אסור להתרפא על-ידי רופא שאינו מאמין, כי הוא רוצח ממש, כי רופא שיש לו אמונה, ויודע שהוא רק שליח ממנו יתברך, עליו התכוננו חכמינו הקדושים (בבא קמא פה). על הפסוק (שמות כא, יט): "ורפא ירפא", מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות. אבל סתם רופא המתלמד, והוא עוד כופר ואפיקורס, ממנו צריכים להזהר ולהשמר, כי הוא סתם מפקר, ועל חזיו אינו חס, ואיך יחוס על חיי אחרים?! ולכן רואים שהחכם שהלך אחר חכמתו המדמה למד חכמת הרפואה. והוא מחמת הבנתו למד גם זאת בזמן מועט — ברבע שנה. [רבנו ז"ל נוקט את הלשון: רבע שנה, שהוא זמן של תקופה, שאז שורה מדת הדין, כמובא (תקוני-זהר, תקון כ"א): בארבע תקופין דאינון מסטרא דשמאלא חזק תקיף, ואינון אל"ף דל"ת גו"ן יו"ד, וכלהו תרין עשר מזלות קשין מסטרא דדין. ומי שהולך אחר החכמות, ממשיך על עצמו מדת הדין, שהוא העלמת והסתרת אלקותו יתברך. ומובא (פרדס רמונים, שער כא, פרק יז), שהם כנגד הד' יסודות: אש, רוח, מים, עפר. ולכן אם אדם אינו מזכך הד' יסודות שבו, אזי עוקר עצמו משרשו, שזה מה שאדם הולך אחר חכמות והשכלות של הבל. ולכן תופס רבנו ז"ל דיקא רבע שנה, שלמד החכם את החכמות, כי זה כנגד תקופה מסימת]. ונעשה דאקטיר גדול ופילוסוף וחכם בכל החכמות, כי זה תלוי בזה, ברגע שנעשה רופא, אז הוא כבר מתחיל להיות פילוסוף, ולהתחכם בכל מיני חכמות, עד שהוא חושב שהוא יודע כבר הכל, כי הישות והגאות נכנסות בו.

אחר-כך התחיל העולם להיות בעיניו כלא, כי מחמת חכמתו, שהיה

חכמתו, שהיה אמן גדול בזה, וחכם ודאקטיר בזה, היה כל אחד מבני העולם בעיניו בלא. וישב עצמו לעשות לו תכלית ולשא אשה ואמר בדעתו: אם אשא אשה בבאן, מי ידע מה שנעשה ממני? אלך ואשוב לביתי, למען יראו מה שנהיה ממני, שהייתי נער קטן ועכשו

נחרי אפרסמון

אמן גדול בזה, וחכם ודאקטיר בזה, היה כל אחד מבני העולם בעיניו בלא; כי ברגע שאדם חושב שהוא חכם, נכנסת בו ישות וגדלות גדולה, עד שמתלוצץ מכל העולם כלו, כי הוא חושב שהוא חכם יותר מכלם, וחי בדמיון גדול. כי כן דרפם של כל אלו החכמים בעיניהם, שחושבים שהם יותר חכמים מכלם, ועל-כן הם מסתכלים בבוז ובלעג על הזולת, וכל העולם נעשה בלא בעיניהם, שזה בעצמו מפיל אותם אחר-כך לנוקבא דתהומא רבא, מאחר שמחזיקים את עצמם לחכמים הכי גדולים, ואת כל העולם הם מחזיקים לטפשים ולבורים, ולכן אין להם עם מי לדבר. וזו הצרה הכי גדולה, שהם מבדדים מכלם, ואף אחד אינו יודע מה עובר עליהם. כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (תענית כג.): או חברותא או מיתותא; ולכן מי שאין לו חברים לדבר עמהם, המות יותר טוב לו. ולכן כל אלו ההולכים בחכמות, ומסתכלים בלעג ובבוז על הזולת, מר להם מאד, וזה אף אחד אינו יודע, ולכן מקנאים מאד ברופא, בחכם, בפילוסוף, כי חושבים שהם הכי מאשרים, ובאמת הם הכי אמללים — מי שידע דרפם של אלו. וישב עצמו לעשות לו תכלית, ולשא אשה; כי כן דרך האנשים החכמים בעיניהם, אחר שעברו עליהם כבר הרבה שנים, שנעשו כבר בחורים מבגרים, מלאים עוונות וחטאים, אז מתישבים לעשות לעצמם תכלית ולהתחתן. ואמר בדעתו: אם אשא אשה בבאן, מי ידע מה שנעשה ממני? ! אלך ואשוב לביתי, למען יראו מה שנהיה ממני, שהייתי נער קטן, ועכשו באתי לגדלה בזו! וזו הסבה הכי גדולה של העכוב מלהתחתן, כי רוצים להראות את גדלתם. וזה קורה כמעט אצל כל אלו החכמים בעיניהם,

בְּאֵתִי לְגַדְלָה כְּזוֹ. וְהִלֵּךְ וְנָסַע לְבֵיתוֹ, וְהָיָה לוֹ יְסוּרִין
גְּדוֹלִים בְּדַרְךָ, כִּי מִחֲמַת חֲכָמָתוֹ לֹא הָיָה לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר,
וְלֹא הָיָה מוֹצֵא אֶכְסֵנְיָא כְּרִצּוֹנוֹ, וְהָיָה לוֹ יְסוּרִים הַרְבֵּה:

וְהִנֵּה נִשְׁלִיךְ כְּעַת אֶת מַעֲשֵׂה הַחֲכָם וְנִתְחִיל לְסַפֵּר בְּמַעֲשֵׂה הַתָּם.

נְחֵרֵי אֶפְרָסִמוֹן

שֶׁהֵם דוֹחִים אֶת הַחֲתָנָה עַד שִׁמְצָאוּ מִשְׁהוּ שְׂיֵהִיָּה לָהֶם לְכָבוֹד וּלְתַפְאֶרֶת.
אָבֵל חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (יְכָמוֹת ט.ג.): נְחֵיִת דְּרָגָא וְנָסִיב אִיתְתָּא; וְהִלֵּךְ
וְנָסַע לְבֵיתוֹ. כִּי אַחַר כַּמָּה שָׁנִים רַבּוֹת שֶׁל גְּלִיּוֹת, שֶׁהִסְתּוֹכַב בְּעוֹלָם, וּבִלְה
אֶת יָמָיו בְּהֶבֶל וְרִיק, הִתְיַשֵּׁב לַחֲזוֹר לְבֵיתוֹ. וְהָיָה לוֹ יְסוּרִין גְּדוֹלִים בְּדַרְךָ, כִּי
מִחֲמַת חֲכָמָתוֹ, לֹא הָיָה לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר, וְלֹא הָיָה מוֹצֵא אֶכְסֵנְיָה כְּרִצּוֹנוֹ,
וְהָיָה לוֹ יְסוּרִים הַרְבֵּה; כִּי אִם אָדָם הוֹלֵךְ עִם חֲכָמוֹת, מִסְתַּפֵּל עַל כָּל אֶחָד
בְּעֵין רָעָה, וְלִכֵּן הוּא בּוֹ לְכָלֵם, מִזֶּה בָּא, שְׂאִין לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר, וְלֹא מִתְאַיְמָה
לוֹ הָאֶכְסֵנְיָה שְׁנוֹתָנִים לוֹ, וְהוּא מְלֵא צְרוּת וְיְסוּרִים וּמְכַאוּבִים רַבִּים, וְסוֹבֵל
עֲלֻבוֹנוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת, חְרוּפִין וְגִדּוּפִין, מֵאַחַר שְׂאִינוֹ יְכוֹל לְהַשְׁלִים עִם הַזּוּלָת,
וְכָל זֶה לְמִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר חֲכָמָתוֹ הַמְּדַמָּה.

וְהִנֵּה נִשְׁלִיךְ כְּעַת אֶת מַעֲשֵׂה הַחֲכָם, וְנִתְחִיל לְסַפֵּר בְּמַעֲשֵׂה הַתָּם:

(יְדוּע, אֲשֶׁר רַבְּנוּ ו"ל אָמַר, אֲשֶׁר כָּל תְּבָה וְתַבָּה בְּסִפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת, יֵשׁ
בְּזֶה כְּוִנָּה מִיְחָדָת, וְלִכֵּן גַּם בְּזֶה הַדְּבָר יֵשׁ כְּוִנָּה עֲמֻקָּה, שְׂיִכּוּלִים לְלַמֵּד מִזֶּה
עֲצוֹת לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. רַבְּנוּ ו"ל אָמַר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן מ"ד):
הַעֲקָר בְּעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֵהִיוֹת תָּם וְיָשָׁר, לְעַבְדֵי אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
בְּתַמִּימוֹת, בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת וְחֻקִּירוֹת, כָּלֵל וְכָלֵל לֹא. וְגַם בְּחֲכָמוֹת שְׂיֵשׁ
בְּעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ, צְרִיךְ לְהִרְחִיק אֶת עֲצָמוֹ מִזֶּה מְאֹד, כִּי כָּל אֵלוֹ
הַחֲכָמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׂיֵשׁ לְנִכְנָסִים וְהַמְתַּחֲלִים קֶצֶת בְּעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
אֵינֶם חֲכָמוֹת כָּלֵל, וְהֵם רַק דְּמִיּוֹנוֹת וְשִׁטוֹת וּבִלְבוּלִים גְּדוֹלִים. וְאֵלוֹ
הַחֲכָמוֹת מְפִילוֹת מְאֹד מְאֹד אֶת הָאָדָם מִעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דִּהְיִינוּ מֵה
שְׁחוּשָׁב וְחוֹקֵר וּמְדַקְדָּק בְּיוֹתֵר — אִם הוּא יוֹצֵא כְּרָאוּי בְּמָה שְׁעוֹשֶׂה אוֹ
לֹא. וּבְאַמַּת הַכָּל שִׁטוֹת וְהֶבְלִים, כִּי בְּשֵׁר וְדָם אֵי אֶפְשָׁר לוֹ שְׂיֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ

התם הנ"ל למד מלאכת רצענות, ומחמת שהיה תם

נחרי אפרסמון

בשלמות. ואמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה ג'): אין הקדוש-ברוך-הוא בא בטרונייה עם בריותיו. ואמרו (קדושין נד'): לא נתנה תורה למלאכי השרת; ועל אלו המדקדקים ומחמירים בחמרות תורות, עליהם נאמר (ויקרא יח, ה): "וְחַי בָּהֶם" — ולא שימות בהם (יומא פה:), כי אין להם שום חיות כלל, והם תמיד במרה שחורה, מחמת שנדמה להם שאינם יוצאים ידי חובתם במצוות שעושים, ואין להם שום חיות משום מצוה, מחמת הדקדוקים והמרה שחורה שלהם. וזה והנה נשליך פעת את מעשה החכם, ונתחיל לספור במעשה התם; כי לא צריכים ללכת במעשה החכם, אלא להתנהג במדות התם, שהלך בתמימות גדולה, כי עקר עבודת השם יתברך זה תמימות ופשיטות, בלי שום חכמות והשכלות כלל. וזו השלמות הכי גדולה, שאדם זוכה להשליך את שכלו המדמה, כי לגבי אין סוף ברוך הוא, לא שיף שום חכמות כלל, כי אתה יתברך עליון על הכל, ומה שיף שאדם יחזיק את עצמו לחכם?! ולכן העקר בעבודת השם יתברך, להשליך את מעשי החכם, ולהתחיל לספור במעשי התם, שאלו הם הצדיקים הגבוהים, אף שהם זוכים למדרגות גדולות, עם כל זאת זורקים ומשליכים את חכמתם לגמרי, ועובדים את השם יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה. וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (חלין ה:): על הפסוק (תהלים לו, ז): "אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ הוֹי"ה"; ואמר רב יהודה אמר רב: אלו בני-אדם שהן ערמין בדעת, ומשימין עצמן כבהמה; כי זה עקר השלמות של הצדיקים, שאף שהם ערמים בדעת ובשכל עליון ונורא מאד, עם כל זאת עושים את עצמם כבהמה, ולומדים ומתפללים ומקיימים את המצוות בתמימות ובפשיטות גמורה. וכן אמר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן טו), שהיא חכמה ומלאכה גדולה להיות כמו בהמה, הינו לסלק את הדעת שלו לגמרי, וידע אשר אינו יודע כלום, ואז דיקא יגיע למדרגות הכי עליונות.

התם הנ"ל למד מלאכת רצענות (סנדלרות); כי מי שהולך בתמימות, הוא אינו מחפש גדולות, אלא עוסק לתקן דברים פשוטים, שזה בחינת נעלים. כי בדרך כלל אדם שהוא חכם אפלו בקדשה, הוא מחפש עבודות

למד הרבה עד שקבל. ולא היה בקי בהאמנות בשלמות,

נהרי אפרסמון

גדולות, מה שאין כן מי שהולך בתמימות ובפשיטות, הוא רק רוצה עבודות קטנות, ושם בהן מאד, שזה בחינת רגלין, והוא מחיה את עצמו בכל נקדה ונקדה טובה שיש בו, שזה בחינת סנדלר, שעוסק בלעשות מנעלים לרגליו, כי יש מצוות שאדם דש בעקביו, שבני-אדם מזלזלים בזה, וזה בא מאדם שהולך בתכמות, שאז הוא מתפש עבודות גדולות, עבודות קשות, וכמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פו): מי שאין לו אמונה, צריך לעשות עבודות קשות, ומי שיש לו אמונה, יכול לעבד את הקדוש-ברוך הוא בכל דבר. וידוע, שאמונה היא בחינת מלכות, שתלויה בתמימות ופשיטות, דלית לה מגרמה כלום. ולכן דיקא התם, שהלך בתמימות ובפשיטות, לקח את עצמו אל עבודת סנדלרות, לתקן מנעלים לרגלין. ומחמת שהיה תם, למד הרבה עד שקבל את האמנות, ואפלו שלמד את האמנות, אף-על-פי-כן ולא היה בקי בהאמנות בשלמות. וזו התחזקות עצומה, שאדם אסור לו להתנאש, כי אפלו כשלומד את האמנות בעבודת השם יתברך, אף לעבד את הקדוש-ברוך-הוא בקיום המצוות בשמחה ובתפלה ובלמוד התורה הקדושה, עם כל זאת אף שלא הולך לו כמו שהוא רוצה, עליו להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ולא להניח את מקצת עבודתו שהתחיל. כי הכלל, שצריכים להיות עקשן גדול בעבודת השם יתברך, ולא להשבר משום דבר. וזו היתה מדתו של התם, שאפלו שלקח לו הרבה זמן עד שלמד את האמנות, ואפלו אחר-כך שכבר למד את האמנות, עדין לא ידע אותה בשלמות, עם כל זאת הוא התחזק מאד מאד. וכך צריך כל בר ישראל להתחזק עד מאד, אפלו שאין עבודתו בשלמות, ואפלו שלוקח לו הרבה זמן עד שהוא מבין את הלמוד שהוא לומד, ועד שהוא מכון פרוש המלות בתפלה, וגם אחר-כך עדין אינו בשלמות, עם כל זאת אסור לו להשבר, אלא לשמח בחלקו. ונשא אשה, זה הסימן הראשון אם אדם מחזיק בקדושה — אם הוא מתחנן, כי כל זמן שאדם הוא רוק, הוא פלג גופא, ואינו יכול לקבל שום קדושה. וחכמינו הקדושים אמרו (יומא עב:): על הפסוק (תהלים יט, י): "יראת ה' הונתה טהורה עומדת לעד", אמר רבי

וְנִשָּׂא אִשָּׁה וְהָיָה מִתְּפָרְנָם מִן הַמְּלָאכָה. וּמַחֲמַת שְׁהִיָּה
תָּם וְלֹא הָיָה בָּקִי בְּהַמְּלָאכָה כָּל־כֶּהָ, עַל־כֵּן הָיָה פְּרָנְסָתוֹ
בְּדַחַק גָּדוֹל וּבְצַמְצוּם, וְלֹא הָיָה לוֹ פְּנָאֵי אֶפְלוֹ לְאָכֵל, כִּי
הָיָה צָרִיךְ תָּמִיד לְעֶסֶק בַּמְּלָאכָה מַחֲמַת שְׁלֹא הָיָה יָכוֹל

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

חנינא, זה הלומד תורה בטהרה, מאי היא? נושא אשה, ואחר-כך לומד
תורה. ורבנו ז"ל הקפיד על דבר זה מאד, ואמר לבני הנעורים: "קדם
להתחתן". וכן אמרו (קדושין כט:): משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב
המנונא, דאדם גדול הוא. אמר ליה: כשיבוא לידך — הביאהו לידי. כי
אתא, חזיה דלא פריס סודרא, אמר ליה: מאי טעמא לא פריסת סודרא?
אמר ליה, דלא נסיבנא. אהדרינהו לאפיה מגיה, אמר ליה: חזי, דלא חזית
להו לאפי עד דנסיבת; שלא רצה לראות את פניו עד שיתחתן. וכן אמרו
(קדושין עא:): עולא איקלע לפומבדיתא לבי רב יהודה, חזיה לרב יצחק בריה
דרב יהודה דגדל ולא נסיב. אמר ליה: מאי טעמא לא קא מנסיב ליה מר
איתתא לבריה? אמר ליה: מי ידענא מהיכא אנסיב? אמר ליה: אטו אנן מי
ידעינן מהיכא קאתינן; רואים מכל זה, שקדם צריכים להתחתן. והנה
מתפרנס מן המלאכה, שלמד לעצמו, וזו מעלה גדולה מאד, וכמו שאמר
רבנו ז"ל לאנשי שלומנו (תניי-מוהר"ן, סימן תקא), שחפץ מאד שיהיה לנו
פרנסה; אף-על-פי שבטחון גם-כן טוב מאד, אף-על-פי-כן טוב מאד
כשזוכים שיש לו מעמד פרנסה. כי במקום עבודת הבטחון, במקום זה
יעשה עבודה אחרת, כלומר כי אם לא יהיה לו מעמד פרנסה, ויהיה לו
בלבול הדעת מהפרנסה, ויצטרך בכל פעם לחזק עצמו במדת הבטחון,
במקום זה יעסק בעבודה אחרת והתחזקות אחרת בשאר עניני עבודת השם
יתברך. וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ב'): יפה תלמוד תורה עם דרוך
ארץ, שייגיעת שניהם משכחת עון; וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה
בטלה וגוררת עון.

ומחמת שהיה תם, ולא היה בקי בהמלאכה כל-כָּהָ, על-כן היה פרנסתו
בדחק גדול ובצמצום, ולא היה לו פנאי אפלו לאכל, כי היה צריך תמיד

הַאֲמֵנוֹת בְּשִׁלְמוֹת. רַק בְּשַׁעַת הַמְּלָאכָה, בְּשַׁעַת שְׁהִיָּה
 נוֹקֵב בַּמְרִצֵּעַ וְהִיָּה מִכְּנִיס וּמוֹצִיא הַחוּט הָעֵב שֶׁל
 הַתְּפִירָה כְּדֶרֶךְ הַרְצָעָנִים, אִז הִיָּה נוֹשֵׁף חֲתִיכַת לָחֶם
 וְאוֹכֵל.

וּמִנְהֵגוֹ הִיָּה, שְׁהִיָּה תָּמִיד בְּשִׁמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְהִיָּה
 רַק מְלֵא שִׁמְחָה תָּמִיד. וְהִיָּה לוֹ כָּל הַמַּאֲכָלִים

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

לְעֶסֶק בַּמְּלָאכָה, מִחֲמַת שְׁלֵא הִיָּה יָכוֹל הַאֲמֵנוֹת בְּשִׁלְמוֹת, רַק בְּשַׁעַת
 הַמְּלָאכָה, בְּשַׁעַת שְׁהִיָּה נוֹקֵב בַּמְרִצֵּעַ, וְהִיָּה מִכְּנִיס וּמוֹצִיא הַחוּט הָעֵב שֶׁל
 הַתְּפִירָה כְּדֶרֶךְ הַרְצָעָנִים, אִז הִיָּה נוֹשֵׁף חֲתִיכַת לָחֶם וְאוֹכֵל; זֶה סוֹבֵב עַל
 עֲבוּדַת הַשֵּׁם, וְלִמּוּד תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְעֶסֶק הַתְּפִלָּה, וְקִיּוֹם הַמְּצוּוֹת מְעַשְׂיּוֹת,
 יֵשׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים, שְׁאָדָם הוֹלֵךְ לוֹ מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, כִּי אֵינּוּ בְּקִי הֵיטֵב
 בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם, וְאֵינּוּ יָכוֹל לְהַתְּגַבֵּר עַל תַּכְּסִּי הַמְּלַחְמָה שֶׁל הַסֵּמ"ך-מ"ם,
 שֶׁמִּתְּגַבֵּר עַל כָּל הַרוֹצִים לְעַבֵּד אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכֵּן הוֹלֵךְ לוֹ מְאֹד
 בְּדַחֵק, וְרַבִּים שְׁעֹזְבוּ אֶת עֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְּבַרֵךְ בְּשִׁבִיל זֶה. וּבְאֵמַת זֶה טְעוֹת
 גְּדוֹלָה, וְלִכֵּן הַתֵּם הַקְּדוּשׁ הוֹרָה לָנוּ דֶּרֶךְ קַל וְנָעִים, אֲפִלּוֹ שֶׁהוֹלֵךְ לְאָדָם
 מְאֹד קָשָׁה בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְּבַרֵךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִפְסִיק, אֲלֵא יְהִיָּה תָּמִיד
 עֶסוּק בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְּבַרֵךְ, וְאֲפִלּוֹ שֶׁבְּאֵמַצֵּעַ הוּא צָרִיךְ לְאָכֵל וּלְשַׁתּוֹת
 וּלְעֶסֶק בְּצָרְכֵי פְּרִנְסָה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִפְסִיק מִלְּעֶסֶק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, יְהִיָּה
 אֵיךְ שִׁיְהִיָּה, אֲפִלּוֹ שֶׁהָעֲבוּדָה לֹא יוֹצֵאת לוֹ בְּשִׁלְמוֹת, עִם כָּל זֹאת יִחְיֶה אֶת
 עֲצָמוֹ עִם כָּל מָה שְׁיָכוֹל, כִּי אֲצִלוֹ יִתְּבַרֵךְ מְאֹד מְאֹד יִקְרָה כָּל נִקְדָּה קִטְנָה,
 שֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה בְּשִׁבִיל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֲדַרְבָּה מִי שֶׁמְרַגִּישׁ
 שֶׁעֲבוּדָתוֹ אֵינָה בְּשִׁלְמוֹת, צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת מִתְּמִיד גְּדוֹל, הֵן בְּלִמּוּד
 הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְהֵן בְּקִיּוֹם הַמְּצוּוֹת, וְהֵן בְּתְפִלָּה, וּבֵין עֶסֶק לְעֶסֶק מְעַסְקֵי
 הָעוֹלָם הֵיָּה יַחְטֵף טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, כִּי רַק זֶה מָה שִׁישָׂאֵר מִמֶּנּוּ. וְאִם יְהִיָּה
 חֲזוֹק בְּזֵה, הוּא יִצְלִיחַ מְאֹד. וּמִנְהֵגוֹ הִיָּה, שְׁהִיָּה תָּמִיד בְּשִׁמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד,
 וְהִיָּה רַק מְלֵא שִׁמְחָה תָּמִיד; וְזֶה עֵקֶר הַצְּלַחַת הָאָדָם — כִּשְׁהוּא תָּמִיד

וְכָל הַמְשַׁקֹּת וְכָל הַמְלַבּוּשִׁים. וְהָיָה אוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ:
 אִשְׁתִּי, תֵּן לִי לֶאֱכֹל, וְהִיתָה נוֹתֵנָת לּוֹ חֲתִיכַת לֶחֶם וְאֶכְל.
 אַחֲר־כֵּן הָיָה אוֹמֵר: תֵּן לִי הֶרֶטֶב עִם קִטְנִית, וְהִיתָה
 חוֹתֶכֶת לּוֹ עוֹד חֲתִיכַת לֶחֶם וְאֶכְל. וְהָיָה מְשַׁבַּח וְאוֹמֵר:
 כִּמְהָ יָפָה וְטוֹב מְאֹד הֶרֶטֶב הַזֶּה! וְכֵן הָיָה מְצוּהָ לְתֵן לּוֹ
 הַבָּשָׂר וְשָׂאֵר מֵאֲכָלִים טוֹבִים פִּיּוּצָא בָּזָה, וּבְעֵד כָּל מֵאֲכָל
 וּמֵאֲכָל הִיתָה נוֹתֵנָת לּוֹ חֲתִיכַת לֶחֶם, וְהוּא הָיָה מִתְעַנֵּג
 מְאֹד מִזֶּה וְשַׁבַּח מְאֹד אֶת אוֹתוֹ הַמֵּאֲכָל, כִּמְהָ הוּא מִתְקַן
 וְטוֹב, כֹּאֲלוֹ הָיָה אוֹכֵל אוֹתוֹ הַמֵּאֲכָל מִמֶּשׁ, וּבִאֲמַת הָיָה

גְּהָרִי אֶפְרַסְמוֹן

שִׁמְחָ, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (ספֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת שְׁמֵחָ, חֶלֶק ב', סִימָן א'): מִי
 שֶׁשִּׁמְחָ תָּמִיד — הוּא מְצַלִּיחַ; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שִׁבְתָּ ל'): לְלַמְּדֵךְ,
 שְׂאִין שְׂכִינָה שׁוֹרָה — לֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת, וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָלוֹת, וְלֹא מִתּוֹךְ
 שְׁחוּק, וְלֹא מִתּוֹךְ קִלוֹת רֹאשׁ, וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה, וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטָלִים,
 אֲלָא מִתּוֹךְ דְּבַר שְׁמֵחָ שֶׁל מְצוּהָ; וְלִכֵּן זֶה הִיתָה כָּל הַצְּלָחָתוֹ. וְהָיָה לּוֹ כָּל
 הַמֵּאֲכָלִים וְכָל הַמְשַׁקָּאוֹת וְכָל הַמְלַבּוּשִׁים, שְׂזָה סוֹכֵב עַל תּוֹרָה וְתַפְלָה
 וּמְצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן כג'): אֲשֶׁרִי
 מִי שְׂזוּכָה לֶאֱכֹל כִּמְהָ פְּרָקִים מְשֻׁנּוֹת, וְלִשְׁתּוֹת אַחֲר־כֵּן כִּמְהָ מְזֻמְרִי
 תְּהִלִּים, וְלִהְתַּלְבֵּשׁ בְּאֵיזָה מְצוּוֹת. וְהָיָה אוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: אִשְׁתִּי, תֵּן לִי לֶאֱכֹל!
 וְהִיתָה נוֹתֵנָת לּוֹ חֲתִיכַת לֶחֶם וְאֶכְל. אַחֲר־כֵּן הָיָה אוֹמֵר: תֵּן לִי הֶרֶטֶב עִם
 קִטְנִית! וְהִיתָה חוֹתֶכֶת לּוֹ עוֹד חֲתִיכַת לֶחֶם וְאֶכְל. וְהָיָה מְשַׁבַּח וְאוֹמֵר: כִּמְהָ
 יָפָה וְטוֹב מְאֹד הֶרֶטֶב הַזֶּה! וְכֵן הָיָה מְצוּהָ לְתֵן לּוֹ הַבָּשָׂר, וְשָׂאֵר מֵאֲכָלִים
 טוֹבִים פִּיּוּצָא בָּזָה, וּבְעֵד כָּל מֵאֲכָל וּמֵאֲכָל הִיתָה נוֹתֵנָת לּוֹ חֲתִיכַת לֶחֶם,
 וְהוּא הָיָה מִתְעַנֵּג מְאֹד מִזֶּה, וְשַׁבַּח מְאֹד אֶת אוֹתוֹ הַמֵּאֲכָל, כִּמְהָ הוּא מִתְקַן
 וְטוֹב, כֹּאֲלוֹ הָיָה אוֹכֵל אוֹתוֹ הַמֵּאֲכָל מִמֶּשׁ. וּבִאֲמַת הָיָה מְרַגֵּישׁ בְּאֲכִילָתוֹ
 הַלֶּחֶם טַעַם כָּל מֵאֲכָל וּמֵאֲכָל שֶׁהָיָה רוֹצֵה, מִחֲמַת תְּמִימוֹתוֹ וְשִׁמְחָתוֹ

מַרְגִּישׁ בְּאֵכִילָתוֹ הִלָּחֵם טַעַם כָּל מֵאֵכֶל וּמֵאֵכֶל שֶׁהָיָה
רוֹצֵה, מִחֲמַת תְּמִימוֹתוֹ וְשִׂמְחָתוֹ הַגְּדוֹלָה.

וְכֵן הָיָה מְצוּהָ: אֲשֶׁתִּי, תֵּן לִי שֹׂכֵר לְשִׂתוֹת! וְנִתְּנָה לוֹ
מַיִם, וְהָיָה מְשֻׁבָּח: כִּמָּה יָפָה הַשֹּׂכֵר הַזֶּה. תֵּן לִי
דְּבִשׁ? וְנִתְּנָה לוֹ מַיִם. וְהָיָה מְשֻׁבָּח גַּם־כֵּן כִּנ"ל. תֵּן לִי
יַיִן! וְכוּ' פִּיּוּצָא בָּזָה, וְנִתְּנָה לוֹ מַיִם, וְהָיָה מִתְּעַנֵּג
וּמְשֻׁבָּח אוֹתוֹ הַמְּשֻׁקָה, כְּאֵלּוֹ הוּא שׂוֹתָה אוֹתָה מִמֶּשׁ.

וְכֵן בְּמַלְבוּשִׁים, הָיָה לָהֶם בְּשִׂתְפוֹת לוֹ וּלְאֲשֶׁתוֹ פֶּעֱלִץ
(מְעִיל פְּרוּה) אַחֵד. וְהָיָה אוֹמֵר: אֲשֶׁתִּי, תֵּן לִי הַפֶּעֱלִץ.
כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לְלָבֵשׁ פֶּעֱלִץ! כְּגוֹן: לִילָךְ לְשׁוּק, וְהִיתָה
נוֹתֶנֶת לוֹ. כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לְלָבֵשׁ טוּלִיפ (מְעִיל מְכַבֵּד) לִילָךְ
בֵּין אֲנָשִׁים, הָיָה אוֹמֵר: אֲשֶׁתִּי, תֵּן לִי הַטּוּלִיפ? וְהִיתָה
נוֹתֶנֶת לוֹ הַפֶּעֱלִץ. וְהָיָה מִתְּעַנֵּג מִמְּנוֹ, וְהָיָה מְשֻׁבָּח: כִּמָּה

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

הַגְּדוֹלָה. וְכֵן הָיָה מְצוּהָ: אֲשֶׁתִּי, תֵּן לִי שֹׂכֵר לְשִׂתוֹת! וְנִתְּנָה לוֹ מַיִם, וְהָיָה
מְשֻׁבָּח: כִּמָּה יָפָה הַשֹּׂכֵר הַזֶּה. תֵּן לִי דְּבִשׁ! וְנִתְּנָה לוֹ מַיִם. וְהָיָה מְשֻׁבָּח
גַּם־כֵּן כִּנ"ל. תֵּן לִי יַיִן וְכוּ', פִּיּוּצָא בָּזָה, וְנִתְּנָה לוֹ מַיִם. וְהָיָה מִתְּעַנֵּג וּמְשֻׁבָּח
אוֹתוֹ הַמְּשֻׁקָה, כְּאֵלּוֹ הוּא שׂוֹתָה אוֹתָה מִמֶּשׁ. וְכֵן בְּמַלְבוּשִׁים, הָיָה לָהֶם
בְּשִׂתְפוֹת — לוֹ וּלְאֲשֶׁתוֹ, פֶּעֱלִץ (מְעִיל פְּרוּה חֲרָפִי) אַחֵד, וְהָיָה אוֹמֵר: אֲשֶׁתִּי,
תֵּן לִי הַפֶּעֱלִץ! כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לְלָבֵשׁ פֶּעֱלִץ, כְּגוֹן: לִילָךְ לְשׁוּק. וְהִיתָה נוֹתֶנֶת
לוֹ. כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לְלָבֵשׁ טוּלִיפ (מְעִיל עֲלִיוֹן) לִילָךְ בֵּין אֲנָשִׁים, הָיָה אוֹמֵר:
אֲשֶׁתִּי, תֵּן לִי הַטּוּלִיפ! וְהִיתָה נוֹתֶנֶת לוֹ הַפֶּעֱלִץ, וְהָיָה מִתְּעַנֵּג מִמְּנוֹ, וְהָיָה

יפה הטולִיפ הזה! פִּשְׁהִיָּה צָרִיף לְקֹאפְטִין, פִּגְוֹן: לִילִף
 לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, הִיָּה מְצוּה וְאוֹמֵר: אֲשֶׁתִּי, תָּן לִי
 הַקֹּאפְטִין! וְהִיתָה נוֹתֶנֶת לוֹ הַפֶּעֶלֶץ. וְהִיָּה מְשַׁבַּח וְאוֹמֵר:
 כִּמָּה יָפָה וְנָאָה הַקֹּאפְטִין הַזֶּה, וְכֵן פִּשְׁהִיָּה צָרִיף לְלִבְשׁ
 יוֹפָא (מְעִיל עֲלִיּוֹן מְכַבֵּד), הִיתָה נוֹתֶנֶת לוֹ גַּם־כֵּן הַפֶּעֶלֶץ,
 וְהִיָּה מְשַׁבַּח וּמְתַעַנֵּג גַּם־כֵּן כִּמָּה יָפָה וְנָאָה הַיּוֹפָא הַזֶּה, וְהִיא
 כִּנ"ל וְכֵן בְּכִיּוֹצֵא בָּזֶה. וְהִיָּה רַק מְלֵא שְׂמֹחָה וְחֲדוּדָה
 תָּמִיד.

גַּהְרִי אֶפְרַסְמוֹן

מְשַׁבַּח: כִּמָּה יָפָה הַטּוֹלִיפ הַזֶּה! פִּשְׁהִיָּה צָרִיף לְקֹאפְטִין (קְפוּטָה), פִּגְוֹן לִילִף
 לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, הִיָּה מְצוּה וְאוֹמֵר: אֲשֶׁתִּי, תָּן לִי הַקֹּאפְטִין! וְהִיתָה נוֹתֶנֶת לוֹ
 הַפֶּעֶלֶץ, וְהִיָּה מְשַׁבַּח וְאוֹמֵר: כִּמָּה יָפָה וְנָאָה הַקֹּאפְטִין הַזֶּה! וְכֵן פִּשְׁהִיָּה
 צָרִיף לְלִבְשׁ יוֹפָא (מְעִיל עֲלִיּוֹן מְכַבֵּד), הִיתָה נוֹתֶנֶת לוֹ גַּם־כֵּן הַפֶּעֶלֶץ, וְהִיָּה
 מְשַׁבַּח וּמְתַעַנֵּג גַּם־כֵּן: כִּמָּה יָפָה וְנָאָה הַיּוֹפָא הַזֶּה, וְכֵן בְּכִיּוֹצֵא בָּזֶה,
 וְהִיָּה רַק מְלֵא שְׂמֹחָה וְחֲדוּדָה תָּמִיד; זֶה סוֹבֵב הֵן עַל גְּשָׁמִיּוֹת וְהֵן עַל
 רוּחַנִיּוֹת, כִּי כִּשְׂאָדָם תָּמִיד שְׂמַח, וְדְבוּק בְּאִין סוֹף בְּרוּף הוּא, וְאִינוֹ רוֹצֵה
 שׁוּם דְּבָר — רַק לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי הוּא מְרַגֵּשׁ כָּל מִינֵי טְעָמִים
 בְּחַיֵּי הַגְּשָׁמִים, שְׂזָה הִיָּה בְּדוֹר הַמְּדָבָר, שְׂזָכּוֹ עִם יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי מִשָּׁה רַבְּנוּ
 לְמֶן, וְלִבְאָר, וְלַעֲנֹן, שְׂהַרְגִישׁוּ אֶת כָּל טְעָמֵי הַמַּאֲכָלִים בְּתוֹךְ הַמֶּן, וְכֵן
 הַרְגִישׁוּ אֶת כָּל מִינֵי טְעָמִים בְּתוֹךְ הַמֶּן, וְכֵן הַרְגִישׁוּ אֶת כָּל הַלְּבוּשִׁים בְּתוֹךְ
 הָעֲנָנִים. כִּי מִשָּׁה רַבְּנוּ הַכְּנִיס בְּעַם יִשְׂרָאֵל דַּעַת הָאֲמֶת, בְּסוּד (דְּבָרִים ד, לה):
 "אֵתָה הָרְאֵת לְדַעַת, כִּי הוֹנִיָּה הוּא הָאֱלֹקִים, אִין עוֹד מְלַבְּדוּ", וְכִשְׂשֵׁשׁ לְאֲדָם
 דַּעַת, לֹא חָסַר לוֹ שׁוּם דְּבָר, כִּמְאֲמָרֵם ו"ל (נְדָרִים מ.א.): דַּעַת קְנִיתָ — מָה
 חָסַרְתָּ, דַּעַת חָסַרְתָּ — מָה קְנִיתָ, כִּי אִין עָנִי אֶלָּא בְּדַעָה. בְּמַעֲרָבָא אֶמְרִי:
 דָּדָא בִּיה — כִּלָּא בִּיה, דָּלָא דָּא בִּיה — מָה בִּיה?! דָּא קְנִי — מָה חָסַר?!
 דָּא לֹא קְנִי — מָה קְנִי?! וְלִכֵּן עַל־יְדֵי מִשָּׁה, שְׂהוּא הַצַּדִּיק הָאֲמֶת, שְׂהַכְּנִיס
 דַּעַת בְּעַם יִשְׂרָאֵל, הַמְשִׁיף לָהֶם עַל־יְדֵי הַמֶּן, הַבְּאָר וְהָעֲנָן, אֶת כָּל הַמַּאֲכָלִים,

כְּשֶׁהָיָה גּוֹמֵר הַמְּנַעַל, וּמִן הַסֵּתֶם הָיָה לוֹ שְׁלֹשָׁה קְצוֹת, כִּי לֹא הָיָה יָכוֹל הָאֲמָנוֹת בְּשִׁלְמוֹת כַּנְּ"ל, הָיָה לוֹקַח הַמְּנַעַל בִּידוֹ, וְהָיָה מוֹשֵׁבֵחַ אוֹתוֹ מְאֹד, וְהָיָה מִתְעַנֵּג מְאֹד מִמְּנוֹ. וְהָיָה אוֹמֵר: אֲשֶׁתִּי, כַּמָּה יָפָה וְנִפְלְאָה הַמְּנַעַל הַזֶּה; כַּמָּה מְתוֹק הַמְּנַעַל הַזֶּה; כַּמָּה מְנַעַל שֶׁל דָּבֵשׁ וְצוֹקִיר (סֵפֶר) הַמְּנַעַל הַזֶּה. וְהִיתָה שׁוֹאֵלֶת אוֹתוֹ: אִם־כֵּן, מִפְּנֵי מָה שְׂאֵרֵי רְצָעָנִים נוֹטְלִים שְׁלֹשָׁה זְהוּבִים בְּעֵד זוּג מְנַעְלִים, וְאַתָּה לוֹקַח רַק חֲצֵי טָאֲלִיר? (הֵינּוּ זְהוּב וְחָצִי). הַשִּׁיב לָהּ: מָה לִּי בָּזָה? זֶה מַעֲשֵׂה שְׁלוֹ וְזֶה מַעֲשֵׂה שְׁלִי.

נחרי אפרסמון

וְאֵת כָּל הַמְּשָׁקָאוֹת, וְאֵת כָּל הַלְּבוּשִׁים, עַד שֶׁהִרְגִישׁוּ שֵׁישׁ לָהֶם אֵת זֶה מִמֶּשׁ. וְכַמּוֹ־כֵן זֶה סוֹבֵב בְּרוּחָנִיּוֹת, שְׂאָדָם צָרִיף לְשִׁמַּח עִם כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה קְטָנָה שֵׁישׁ בּוֹ — הֵן בְּתוֹרָה, הֵן בְּתַפְלָה וְהֵן בְּקִיּוֹם הַמְּצוֹת, וְזֶה מָה שִׁיחִיָּה אוֹתוֹ. עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁהָיָה גּוֹמֵר הַמְּנַעַל, שָׁזָה מְרַמֵּז עַל עֲבוּדַת הַשֵּׁם שְׁלוֹ, וּמִן הַסֵּתֶם הָיָה לוֹ שְׁלֹשָׁה קְצוֹת, כִּי לֹא הָיָה יָכוֹל הָאֲמָנוֹת בְּשִׁלְמוֹת כַּנְּ"ל, הָיָה לוֹקַח הַמְּנַעַל בִּידוֹ, וְהָיָה מוֹשֵׁבֵחַ אוֹתוֹ מְאֹד, וְהָיָה מִתְעַנֵּג מְאֹד מִמְּנוֹ, וְהָיָה אוֹמֵר: אֲשֶׁתִּי, כַּמָּה יָפָה וְנִפְלְאָה הַמְּנַעַל הַזֶּה! כַּמָּה מְתוֹק הַמְּנַעַל הַזֶּה! כַּמָּה מְנַעַל שֶׁל דָּבֵשׁ וְצוֹקִיר (סֵפֶר) הַמְּנַעַל הַזֶּה! כִּי שִׁמַּח מְאֹד עִם עֲבוּדָתוֹ שְׁעַבַד אֵת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְאָפְלוּ שֶׁהִלְמוּד שְׁלוֹ הָיָה מְלֵא חֶסְרוֹנוֹת, שְׁלֹא הִבִּין הֵיטֵב מָה שֶׁהוּא לוֹמֵד, וְכֵן הַתְּפִלוֹת שְׁלוֹ הָיוּ מְלֵאוֹת מִחֲשָׁבוֹת זְרוֹת, וְכֵן קִיּוֹם הַמְּצוֹת שְׁלוֹ הָיָה מְלֵא חֶסְרוֹנוֹת, עִם כָּל זֹאת הִחִיָּה אֵת עֲצָמוֹ עִם זֶה מְאֹד מְאֹד, וְהָיָה מִתְעַנֵּג מְאֹד בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט מִעֲבוּדַת הַשֵּׁם שֶׁהָיָה לוֹ. וְהִיתָה שׁוֹאֵלֶת אוֹתוֹ: אִם־כֵּן, מִפְּנֵי מָה שְׂאֵרֵי רְצָעָנִים נוֹטְלִים שְׁלֹשָׁה זְהוּבִים בְּעֵד זוּג מְנַעְלִים, וְאַתָּה לוֹקַח רַק חֲצֵי טָאֲלֵעַר (הֵינּוּ זְהוּב וְחָצִי); הֵינּוּ בְּדֶרֶךְ כָּלֵל הָאִשָּׁה מְבַקֶּשֶׁת עַל פְּרִנְסָה, כַּמְּאֲמָרָם ו'ל (תְּמוּרָה טו.). מָה חֲמוּר זֶה, כִּינֵן שְׂאִין לוֹ מְאֹכֵל בְּאִבּוֹסוֹ — מִיָּד צוֹעֵק, כֶּף אִשָּׁה, כִּינֵן שְׂאִין לָהּ תְּבוּאָה בְּתוֹךְ בֵּיתָה — מִיָּד צוֹעֵקֶת. הַשִּׁיב לָהּ: מָה לִּי בָּזָה? ! זֶה מַעֲשֵׂה שְׁלוֹ, וְזֶה

ועוד: למה לנו לדבר מאחרים? הלא נתחיל לחשב כמה וכמה אני מרויח במנעל זה מייד ליד: העור הוא בכך, הזפת והחוטמים וכו' בכך, ושאר דברים פיוצא בזה בכך. לאפקים בכך, ועתה אני מרויח מייד ליד עשרה

נהרי אפרסמון

מעשה שלי! וזה יסוד גדול בחיי האדם — הן ברוחניות והן בגשמיות, כל הצרות שהוא סובל, זה רק מחמת שהוא מסתכל על הזולת, בגשמיות — הוא רואה שהזולת מרויח יותר, וזה שובר אותו מחמת רב קנאה, וכמו־כן ברוחניות אדם מתרשל מתורה ומתפלה, כי הוא רואה שהזולת לומד יותר ממנו. ובאמת זו טעות גדולה מאד, כי מה אדם צריך להסתכל על אחרים?! ורובנו ו"ל גלה לנו על הפסוק (יחזקאל לג, כד): "אחד היה אברהם", שאברהם אבינו עבד את הקדוש־ברוך־הוא בבחינת אחד, שלא הסתכל על שום בריה שבעולם. וכתב מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי־הלכות, פסח, הלכה ט', אות כב), שזה ענין ספירת העמר, שכתוב (ויקרא כג, טו): "וספרתם לכם", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מנחות סה:), שתהא ספירה לכל אחד ואחד, הינו שכל אחד ואחד צריך לספור לעצמו, ולא להתבלבל מהשני, כי זה מכניס באדם עצבות ומרה שחורה, כי תמיד הוא חושב בגשמיות — שכלם מצליחים יותר ממנו, ויש להם יותר כסף ממנו, ובפרט הנשים, שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): אין אשה מתקנאה אלא בירך תברתה; תמיד היא חושבת שלנשים אחרות יש יותר ממנה. וכן ברוחניות — האדם נופל בחלישות הדעת גדולה מאד, כשרואה שאחרים לומדים יותר טוב ממנו, וכן לומדים הרבה יותר ממנו. ולכן אמר לאשתו: זה מעשה שלו, וזה מעשה שלי! כי אין לנו להתבלבל מאחרים כלל, כי אדם צריך להיות שמח בחלקו תמיד, ועוד: למה לנו לדבר מאחרים?! הלא נתחיל לחשב כמה וכמה אני מרויח במנעל זה מייד ליד: העור הוא בכך, הזפת והחוטמים וכו' בכך, ושאר דברים פיוצא בזה בכך, לאפקים (המלוי שבין העורות) בכך, ועתה אני מרויח מייד ליד עשרה גדולים, ומה אכפת לי רוח פזה מייד ליד?! הינו מי שמסתכל בעין האמת, הוא שמח בחלקו דיקא, ואינו מבבלבל את עצמו

גְּדוּלִים (המלוי שבין העורות), וְמָה אֲכַפֶּת לִי רוּחַ כָּזָה מִיַּד יוֹד?! וְהִיא רַק מְלֵא שְׂמֵחָה וְחֵדוּהָ תְּמִיד.

וְאַצֵּל הָעוֹלָם הָיָה לְלַעַג. וְהַשִּׁיגוּ תְּאוֹתָם בּוֹ, שְׂמָצְאוּ מִמּוֹי לְהַתְּלוּצֵץ כְּרִצּוֹנָם, כִּי הָיָה נִדְמָה לְמִשְׁגָּע, וְהָיוּ בָּאִים בְּנִי-אָדָם, וְהַתְּחִילוּ בְּכוֹנֵה לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּשִׁבִיל לְהַתְּלוּצֵץ. וְהִיא אוֹתוֹ הַתָּם אוֹמְרִים: רַק בְּלִי לִיצְנוֹת! וְתַכְּף

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

מְאַחֲרִים, כִּי אֶחָד מִקְנִיגֵי הַתּוֹרָה הוּא (אֲבוֹת פְּרָק ו'): הַמְּפִיר אֶת מְקוֹמוֹ; וְלִכֵּן מִי שֵׁישׁ לוֹ הִבְנָה קָשָׁה, וְקָשָׁה לוֹ מְאֹד לְקַלֵּט אֶת הַלְמוּד, הוּא צָרִיף לְשִׂמְחָה עִם כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה שְׂזוּכָה לְלַמֵּד וּלְהַבִּין לְפִי בְּחִינָתוֹ, וְכֵן כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁהוּא מְקַיֵּם, אֶפְלוֹ שְׂאִין בָּהּ שְׁלֵמוֹת, הוּא צָרִיף לְהִיּוֹת שְׂמֵחַ שְׂזָה שְׁלוֹ, וְכֵן בַּתְּפִלָּה, אֶפְלוֹ שֵׁישׁ לוֹ בְּלִבּוֹלִים רַבִּים מְאֹד, וּבְקָשֵׁי יְכוּל לְכוּן אֶל מֶה שֶׁהוּא מְדַבֵּר, עִם כָּל זֹאת רְאוּי לוֹ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, שְׂזוֹ תּוֹרָתוֹ, זוֹ תְּפִלָּתוֹ, וְאֵלוֹ הַמִּצְוֹת שֶׁהוּא מְקַיֵּם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּגִשְׁמִיּוֹת — הָאָדָם צָרִיף לְשִׂמְחָה עִם עֲבוֹדָתוֹ וְעִם פְּרִנְסָתוֹ, שְׂזָה עֵקֶר גְּדוֹל בְּחֵי הָאָדָם. וְכַעֲזֵן שְׂאֶמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁבַת כ"ה): אֵיזָה עֲשִׂיר? כָּל שֵׁישׁ לוֹ נַחַת רוּחַ בְּעֲשָׂרוֹ, כִּי יֵשׁ הִרְבֵּה אֲנָשִׁים, שֵׁישׁ לָהֶם עֲשִׁירוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵין לָהֶם נַחַת רוּחַ מִהַעֲשִׁירוֹת שְׁלָהֶם, אִם-כֵּן מֶה יֵשׁ לָהֶם מִעֲשִׁירוֹתָם?! לֹא-כֵן מִי שְׂאֵינוֹ מְסַתְּפֵל עַל אַחֲרִים, אֶלָּא הוּא מְקַיֵּם (מְשַׁלֵּי יג, יא): "וְקִבֵּץ עַל יַד יִרְבֶּה", הֵינּוּ שְׂמֵחִים אֶת עֲצֻמוֹ עִם כָּל מֶה שְׂמִקְבֵּץ בְּיָדוֹ, וְהוּא שְׂמֵחַ שְׂזָה שְׁלוֹ, אֲזִי הוּא יִרְבֶּה מְאֹד. וְהִיא רַק מְלֵא שְׂמֵחָה וְחֵדוּהָ תְּמִיד; כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ, לֹא לְהַתְּבַלְּבֵל מְאֹף אֶחָד, הוּא תְּמִיד שְׂמֵחַ, מְאַחַר שְׂאֵינוֹ מְסַתְּפֵל עַל אַחֲרִים. וְאַצֵּל הָעוֹלָם הָיָה לְלַעַג, וְכִמוֹ שְׂכָתוּב (ישעיה נט, טו): "וְסָר מִרַע מִשְׁתוֹלֵל", וְהַשִּׁיגוּ תְּאוֹתָם בּוֹ, שְׂמָצְאוּ מִמּוֹי לְהַתְּלוּצֵץ כְּרִצּוֹנָם, כִּי הָיָה נִדְמָה לְמִשְׁגָּע. וְכִמוֹ שְׂאֶמְרוּ רַבְּנוּ ו'ל' (ספֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת אָמֶת, סִימָן ל'): לְפִי הִרְחוּק מְאֹמֶת, כֵּן מְחִזֵּק אֶת ה'סוֹר מִרַע' לְשׁוֹטָה; וְהָיוּ בָּאִים בְּנִי-אָדָם, וְהַתְּחִילוּ בְּכוֹנֵה לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּשִׁבִיל לְהַתְּלוּצֵץ, כִּי אֶת זֶה רְאוּי בְּחוּשׁ, כְּשֵׁישׁ בְּרִי יִשְׂרָאֵל עוֹבֵד הַשֵּׁם

שֶׁהַשִּׁיבוּ לוֹ: בְּלִי לִיְצָנוֹת, קִבַּל דְּבָרֵיהֶם, וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמָּם, כִּי יוֹתֵר לֹא הָיָה רוּצָה לְהַעֲמִיק לְחֶשֶׁב חֻכְמוֹת, שָׁגַם זֶה בְּעַצְמוֹ לִיְצָנוֹת, כִּי הָיָה אִישׁ תָּם; וּבִשְׂהִיָּה רוּצָה

נְהַרֵי אֶפְרַסְמוֹן

יִתְבַּרֵךְ, בָּאִים בְּנֵי־אָדָם לְהַפְרִיעוֹ וּלְהִתְלוּצֵץ מִמֶּנּוּ, כְּדִי לִמְנָעוּ מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה. וְהָיָה אוֹתוֹ הַתָּם אוֹמֵר: רַק בְּלִי לִיְצָנוֹת! כִּי שְׂמֻחָה אֲמַתִּית לְשִׂמְחָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, זֶה תְּכָלִית הַהֶפֶךְ מִלִּיְצָנוֹת, אֲשֶׁר הִיא שְׂחוֹק הַכְּסִיל. וְאָמְרוּ (תְּקוּנַיִת־זֶהַר, תְּקוּן תְּלִיתָא): מֵאֵן כְּסִיל דָּא אֶל אַחַר סְמָא"ל. וְעַרְב־רַב אֵינוֹן בְּנֵהָא דְאֵינוֹן מְעַרְבִין בִּישְׂרָאֵל רְשָׁעִים גְּמוּרִים; וְהֵם אֵלוֹ שְׁעוֹשִׁים צְחוֹק מֵעוֹבְדֵי הַשֵּׁם וְלוֹמְדֵי הַתּוֹרָה בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת, וְלִכְּן הָיָה הַתָּם רְגִיל לומר: רַק בְּלִי לִיְצָנוֹת! כִּי לִיְצָנוֹת הִיא אָבִי אַבוֹת הַטְּמָאָה, וּכְמֵאֲמָרְסִי"ל (שְׁבַת קד.): מֵאִי דִכְתִּיב (מְשָׁלִי ג, לד): "אִם לְלָצִים הוּא יִלְיֵץ, וְלַעֲנוּיִם יִתֵּן חֵן", בָּא לְטַמֵּא פוֹתְחִין לוֹ; כִּי זֶה עֵקֶר פֶּתַח הַטְּמָאָה. וְלִכְּן הִדְבָּר הִרְאֵשׁוֹן שֶׁהוּא שָׁאֵל אֶת הַבָּאִים לְדַבֵּר עִמּוֹ: רַק בְּלִי לִיְצָנוֹת! וְתַכְּף שֶׁהַשִּׁיבוּ לוֹ בְּלִי לִיְצָנוֹת, קִבַּל דְּבָרֵיהֶם וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמָּם, כִּי יוֹתֵר לֹא הָיָה רוּצָה לְהַעֲמִיק לְחֶשֶׁב חֻכְמוֹת, שָׁגַם זֶה בְּעַצְמוֹ לִיְצָנוֹת; כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת, אֵינוֹ חוֹקֵר כָּלֵל, אֲלֵא בְּכָל דְּבָר הוּא מְסַתְּכַל שִׂיחֵיהָ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן יב), שְׁעַל־יְדֵי חֻכְמוֹת יְכוּלִים לְבוֹא לְיְדֵי כְּפִירוֹת וְרַעוֹת גְּדוּלוֹת, וְלִכְּן הוּא לֹא רָצָה בְּכָלֵל לְחַקֵּר — אִם אֵלוֹ אֲנָשִׁים אוֹמְרִים אֶת הָאֱמֶת אוֹ לֹא. כִּיִּן שְׁאֲמְרוּ לוֹ שְׂאִינָם מִתְּפוּנִים בְּלִיְצָנוֹת, כְּבָר הָאֱמִין לָהֶם, כִּי לֹא רָצָה אֶפְלוֹ לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אִיזוֹ חֻקִּירָה וּמַחְשֶׁבָה שֶׁהֵם מִתְּלוּצְצִים, כִּי הַסְּפָקוֹת וְהַחֻקִּירוֹת — זֶה בְּעַצְמוֹ הָיָה אֲצֵלוֹ לִיְצָנוֹת, כִּי הָיָה אִישׁ תָּם, שְׁזוֹ הַמְּדַרְגָּה הַכִּי עֲלוּיָנָה — שְׂאָדָם הוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת תְּמִיד, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (מְשָׁלִי יג, כ): "הוֹלֵךְ אֶת חֻכְמֵים יַחְכֵּם"; וְדַרְשׁוּ עַל זֶה חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ מְשָׁלִי, פְּרָשָׁה יג, סִימָן א'): מְשָׁל לְמִי שֶׁנִּכְנַס בְּחִנּוֹתוֹ שֶׁל בִּשְׁם, אֶף־עַל־פִּי שְׂאִינוֹ מוֹכֵר לוֹ, וְאֵינוֹ לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ, הוּא יוֹצֵא וְרִיחוֹ נוֹרָף, וְרִיחַ בְּגָדָיו מְבַשְׂמִין, וְאֵינִי רִיחוֹ זֶה מִמֶּנּוּ כֹּל הַיּוֹם, עֲלֵיו הוּא אוֹמֵר: "הוֹלֵךְ אֶת חֻכְמֵים יַחְכֵּם"; וְלִכְּן הַצְּלִיחַ כָּל־כֶּף בְּגִשְׂמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. וּכְמוֹ שְׂאֲמַר רַבְּנּוּ ו"ל (סְפָר־הַמְּדוּת, אוֹת שְׂמֻחָה, חֶלֶק ב', סִימָן א'): מִי שֶׁהוּא שְׂמֻחַ

שפוננתם לליצנות, הִיָּה אומר: מַה יְהִיָּה בְּשִׁתְּהִיָּה חָכָם
מִמֶּנִּי? הֲלֹא אֲזִי תִהְיֶה שׁוֹטָה, כִּי מַה אֲנִי נֶחְשָׁב?
וּבְשִׁתְּהִיָּה חָכָם מִמֶּנִּי, אֲדַרְבָּא, אֲזִי תִהְיֶה שׁוֹטָה!

כָּל זֶה הָיָה דְרָכֵי הַתָּם. וְעַתָּה נַחֲזֹר לְעֵנִין רֵאשׁוֹן

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

תמיד, על־ידי־זה הוא מצליח; וכשהיה רואה, שפוננתם לליצנות, היה אומר: מה יהיה בשיתיה חכם ממני? ! כי הלץ חושב שהוא חכם, כי זו דרכם של ילדים, שמתלוצצים מאחרים, וחושבים שהם חכמים בעיניהם, ובאמת אינם יודעים, שהם עושים ליצנות מעצמם. וכמו שאמר החכם מכל האדם (משלי ט, יב): "אם חכמת לך, ולצת — לבדך תשא"; כי אם אדם חכם, וזוכה ללמד תורה, ועוסק בתפלה, הוא בורח אליו יתברך בדבקות וביוחודים, הוא חכם לעצמו, כי רק את זאת יקח עמו, מה שאין בן מי שעושה ליצנות מכל זה, הוא עושה ליצנות מעצמו ולא מהזולת, כי הוא נשאר השוטה, ועליו ישנה רחמנות הכי גדולה. וזה מה שאמר התם לכל מי שבא לעשות ממנו ליצנות: אֵתָה חוֹשֵׁב שְׂאֵתָה חָכָם יוֹתֵר מִמֶּנִּי, הֲלֹא אֲזִי תִהְיֶה שׁוֹטָה, כִּי מַה אֲנִי נֶחְשָׁב בְּעֵינֶיךָ — כְּשׁוֹטָה, כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אומר עליו שהוא שוטה, וכשתייה חכם ממני, אדרבה, אזי תהיה שוטה! וזה כלל גדול, שאדם צריך להחזיר בעצמו היטב היטב, שלא ישאר ממנו שום דבר, רק מה שיזכה לחטף בכל יום מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכה, ואגדה, וקיום מצוות מעשיות, ואת התפלות הקבועות: שחרית, מנחה, מעריב, חצות, התבודדות ושיחה בינו לבין קונו, ודבקות באין סוף ברוך הוא, זה מה שילווה אותו לגיח נצחים. מה שאין בן, מי שעושה ליצנות מזה, הוא מסכן גדול, ולא ישאר ממנו כלום, כי הוא חושב שהוא חכם, ולהפך נדמה לו, שמי שקונה וחוטף בכל יום תורה ותפלה והתבודדות ודבקות — הוא שוטה, ולבסוף נראה דבר מי הצליח.

כָּל זֶה הָיָה דְרָכֵי הַתָּם, שֶׁכֶּךָ הִתְנַהֵג בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, וְחַיִּים כְּאֵלוֹ

בְּתוֹךְ-כֶּף נַעֲשֶׂה רַעַשׁ, שֶׁהַחֶכֶם הַנַּ"ל נוֹסֵעַ וּבֹא לְכָאן

נַהְרֵי אַפְרָסְמוֹן

נִקְרָאִים חַיִּים אֲמִתִּיִּים, חַיֵּי עוֹלָם הֵבֵא בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְעַתָּה נַחֲזֵר לַעֲנִן רֵאשׁוֹן, וְנִסְפֵר מֵה קָרָה עִם הַחֶכֶם. בְּתוֹךְ כֶּף נַעֲשֶׂה רַעַשׁ, שֶׁהַחֶכֶם הַנַּ"ל נוֹסֵעַ וּבֹא לְכָאן בְּגִדְלָה וְחֻכְמָה גְדוֹלָה; כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַחֶכֶם, שֶׁמִּתְנַהֵג בְּחֻכְמוֹת שֶׁל הַבַּל, כִּשְׁהוּא בָּא אוֹ כִּשְׁהוּא נוֹסֵעַ, אֲזִי הוּא בָּא וְנוֹסֵעַ בְּרַעַשׁ גְּדוֹל מְאֹד, וּמְפָרְסְמִים אוֹתוֹ בְּפָרְסוֹם גְּדוֹל, וּבִאֲמַת אֵין לֶף עוֹד שְׁטוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזוֹ, כִּי הַפָּרְסוֹם רַק מִזִּיק לְאָדָם בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת; בְּרוּחַנִיּוֹת — זֶה מִזִּיק, שְׁמָא יִכְנַס בּוֹ אֵיזָה צַד יִשׁוֹת וְגֵאוֹת, אֲשֶׁר זֶה מִזִּיק מְאֹד, שֶׁבְנִקֵּל יְכוּלִים לַעֲקוֹר אֶת עֲצָמוֹ מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, כִּי אִם אָדָם נִכְנַס בּוֹ אֵיזָה צַד שֶׁל יִשׁוֹת וּמְצִיאוֹת, הוּא יְכוּל לִפְלַל לַעֲבוּדָה זָרָה מִמֶּשׁ, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (סוֹטָה ד:): אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשׁוֹם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גִּסּוֹת הָרוּחַ, כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדַת כּוֹכָבִים. כְּתִיב הֵכָא (מִשְׁלֵי טז, ה): "תוֹעֵבַת הַיְוָנִ"ה כָּל גְּבַה לֵב", וְכְתִיב הֵתָם (דְּבָרִים ז, כז): "וְלֹא תִבִּיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתְךָ", וְרַבִּי יוֹחָנָן דִּידִיהָ אָמַר, כְּאֵלוֹ כֶּפֶר בְּעַקֵּר, שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים ח, יד): "וְרָם לְבַבְךָ, וְשִׁכַּחַת אֶת הַיְוָנִ"ה אֵלֶיהֶךָ" וְגו'. וְכֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת זֶה מִזִּיק מְאֹד, כִּי מְקַנְאִים בּוֹ, וּמִתְחִילִים לְחַלֵּק עֲלָיו, וְכִמּוֹ שֶׁפְתוּב (מִשְׁלֵי כה, ב): "וְכִבֵּד מְלָכִים חִקֵּר דְּבָר", כִּי הַכֹּל חוֹקְרִים אַחֲרָיו — אִם הוּא רְאוּי לְכַבּוֹד הַזֶּה אוֹ לֹא, כְּמוֹבֵא בְּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֵק א', סִימָן ו'), וְכֵן מְכַנְיָסִים בּוֹ עֵין הָרַע. וְכָל אֵלוֹ שֶׁהוֹלְכִים בְּפָרְסוֹם גְּדוֹל מְאֹד מִסְפָּנִים, וְכְמוֹבֵא בְּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֵק ב', סִימָן יח): סִכְנָה גְדוֹלָה לֵהִיּוֹת מְפָרְסֵם וּלְהַנְהִיג הָעוֹלָם, לֹא מִבְּעֵיֵא כִּשְׁאִינוֹ רְאוּי כָּלֵל, וְלֹבֵשׁ טְלִית שְׁאִינָה שְׁלוֹ, רַק אֶפְלוֹ עוֹבְדֵי הַשֵּׁם בְּאֲמַת, גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, יֵשׁ עֲלֵיהֶם סִכְנוֹת נוֹרְאוֹת בְּהַנְהַגַת הָעוֹלָם, כִּי אִישׁ פְּשׁוּט, רְחוּק מְאֹד שְׁיַעֲבֹר עַל רְצִיחָה, אֶפְלוֹ אִם אֵינוֹ אִישׁ כָּשֵׁר, כִּי אֵין לוֹ תַּאֲוָה לָזֶה, וְאֶפְלוֹ כִּשְׁמַגִּיעַ, חֵס וְשְׁלוֹם, לְתַאֲוָה כְּזוֹ, רְחֻמְנָא לְצֻלָּן, אֵינוֹ בָּא לְיָדוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ כְּמָה מְנִיעוֹת לָזֶה, וְאֶפְלוֹ אִם יַעֲבֹר, לֹא יַעֲבֹר כִּי אִם לְעַתִּים רְחוּקוֹת, וְקָרוֹב שְׁלֹא יַעֲבֹר רַק פְּעַם אַחַת כָּל יָמָיו, אֲבָל בְּהַנְהַגַת הָעוֹלָם וּבְחִדוּשֵׁין דְּאוֹרִיתָא שְׁמַחֲדוּשֵׁין, יְכוּלִים לַעֲבֹר מִמֶּשׁ עַל גִּנְבַּ וְנוֹאֵף וְרוֹצֵחַ בְּכָל פְּעַם, בְּכָל רַגַע, רְחֻמְנָא לְצֻלָּן. כִּי אִם אָדָם אֵינוֹ רְאוּי, אֲזִי כָּל הַפְּסָף שֶׁהוּא לוֹקַח

בגדלה וחכמה גדולה. ורץ התם גם-כן לקראתו בשמחה גדולה, והיה אומר לאשתו: תן לי מהר היופא, אלף לקראת חברי ידידי לראותו. ונתנה לו הפעלץ, והיה רץ לקראתו. והחכם היה נוסע בעגלות צב בגדלה. ובא לקראתו התם הזה והיה שואל בשלומו באהבה בשמחה: אחי חביבי, מה אתה עושה? ברוף המקום, שהביאך, ואני זוכה לראותך! והחכם הנ"ל, גם כל

 נחרי אפרסמון

מבני אדם, זה גנבה, פשוטו כמשמעו, וכן בחדושין דאורייתא, אם אין לו זכוף וברור המדמה, ומחמיר מאד על בני-אדם במקום שאין צריכים להחמיר, ובפטריות בעיני תשובה, ובפטר בעתים הללו, על-ידי-זה הוא יכול להפיל בני-אדם לגמרי, עד שיהיו נואפים, או רחמנא לישזכן, יכולים להתאבד, פי מי שאינו ראוי לחדש חדושין דאורייתא, והוא מחדש באפן כזה שמחמיר על האדם, אזי מרב יאוש, יפל יותר ויותר, רחמנא לצלן. ורץ התם גם-כן לקראתו בשמחה גדולה; כי מי שהולך בתמימות, מקבל את כל אדם בסבר פנים יפות, ומכל שפן את חברו, שמכיר אותו עוד מנעוריו. והיה אומר לאשתו: תן לי מהר היופא, אלף לקראת חברי ידידי לראותו. ונתנה לו הפעלץ, וזה גם-כן מוסר השכל, איך לקים מאמרים ו"ל (ברכות כו:): אזיל ואמליך באינשי ביתי; והיה רץ לקראתו, כי הוא החזיק את זה למצוה גדולה — לבקר את חברו הטוב, ולכן רץ בשמחה עצומה, וכמאמרים ו"ל (אוצר המדרשים): בני, הוי רץ לדבר מצוה, ואל תהי המצוה קלה בעיניך, ואל תאמר זו קלה וזו חמורה, כי אינך יודע מתן שכרן של מצוות. והחכם היה נוסע בעגלות צב בגדלה ובגאונה ובישות, כאלו כל העולם שלו; כי מי שהולך בחכמות חושב כך. ובא לקראתו התם הזה, והיה שואל בשלומו באהבה, בשמחה: אחי, חביבי! מה אתה עושה?! ברוף המקום שהביאך, ואני זוכה לראותך! כי מי שהוא איש תם וירא אלקים, מסתכל על כל אחד באפן חיובי, ומקבל את פני כל אדם בשמחה, ומכל

העולם הִיָּה בְּעֵינָיו כֵּלָא כַּנְ"ל. מִכָּל-שָׁכֵן אִישׁ כְּזֶה,
שֶׁנִּדְמָה לְמִשְׁגָּע. אִךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן, מִחֲמַת אֲהַבַת נְעוּרִים
הַגְּדוּלָה שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם, הָיָה מִקְרָבוֹ, וְנִסַּע עִמּוֹ לְתוֹךְ
הָעִיר.

וְהַשְּׁנַי בְּעַלְי־בָּתִּים הַנְ"ל, אֲבִיהֶם שֶׁל אֱלוֹ הַשְּׁנַי בָּנִים,
מָתוּ בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַזְּמַן, שֶׁהָיָה הַחֲכָם מְשׁוּטָט
בַּמְּדִינוֹת, וְנִשְׁאַרוּ הַבָּתִּים שְׁלָהֶם. וְהָתָם, שֶׁהָיָה בַּמְּקוֹמוֹ,
נִכְנָס לְבַיִת אָבִיו וִירָשׁוֹ. וְהַחֲכָם, שֶׁהָיָה בַּמְּדִינוֹת, לֹא

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

שָׁכֵן אֶת חֲבֵרוֹ הַטּוֹב. וְהַחֲכָם הַנְ"ל, גַּם כָּל הָעוֹלָם הָיָה בְּעֵינָיו כֵּלָא כַּנְ"ל,
מִכָּל שָׁכֵן אִישׁ כְּזֶה, שֶׁנִּדְמָה לְמִשְׁגָּע, כִּי הַחֲכָמוֹת שֶׁל הָאָדָם מְטַעוֹת אוֹתוֹ,
עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ בְטָעוֹת, וְרַק הוּא יוֹדֵעַ אֶת הָאֱמֶת, וְהוּא
יֹתֵר חָכָם מִכֻּלָּם, וְלָכֵן הוּא מְסַתְּכֵל עַל כָּל הָעוֹלָם כְּאִלוֹ אֵינָם כָּלֵל מִהַיְשׁוּב,
וּמִכָּל שָׁכֵן עַל הָתָם הַזֶּה שֶׁהוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת, וְהוּא מְלֵא שְׂמִיחָה,
עָלָיו מְסַתְּכָלִים כְּאִלוֹ הוּא מְשֻׁגָּע. אִךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן מִחֲמַת אֲהַבַת נְעוּרִים
הַגְּדוּלָה שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם — הָיָה מִקְרָבוֹ, כְּאִלוֹ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ טוֹבָה. וּבִאֲמַת
אִם אָדָם רוֹאֶה אִישׁ אֶחָד שֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו, וְחוֹשֵׁב שֶׁהוּא יֹתֵר מִכָּל
הָעוֹלָם, וּבִפְרָט שְׂמִיחִיק אוֹתוֹךְ לְמִשְׁגָּע, מֵאָדָם כְּזֶה צְרִיכִים לְכַרֵּת, כִּי אֵין
שׁוּם תּוֹעֵלַת לְהִתְחַבֵּר אֵלָיו. וְנִסַּע עִמּוֹ לְתוֹךְ הָעִיר, הֵינּוּ הַחֲכָם עִם הָתָם.

וְהַשְּׁנַי בְּעַלְי־בָּתִּים הַנְ"ל, אֲבִיהֶם שֶׁל אֱלוֹ הַשְּׁנַי בָּנִים, מָתוּ בְּתוֹךְ אוֹתוֹ
הַזְּמַן שֶׁהָיָה הַחֲכָם מְשׁוּטָט בַּמְּדִינוֹת, וְנִשְׁאַרוּ הַבָּתִּים שְׁלָהֶם, כִּי (קַהֲלַת א, ג):
"מִה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֲמַל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ", "דוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא,
וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמְדָת", כִּי הִנֵּה אֲבוֹתֵיהֶם שֶׁל הַחֲכָם וְהָתָם נִפְטְרוּ, וְהַשְּׁאִירוּ
אַחֲרֵיהֶם בָּתִּים. וְהָתָם, שֶׁהָיָה בַּמְּקוֹמוֹ שֶׁל אָבִיו, נִכְנָס לְבַיִת אָבִיו וִירָשׁוֹ, כִּי
זֶה שְׂמִתְנַהֵג בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת, הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי אָבִיו, וְלָכֵן כִּיֹּן שֶׁנִּפְטְר

הָיָה מִי לְקַבֵּל הַבַּיִת, וְנַעֲשֶׂה פְּלָה וְאֲבוֹד בַּיִת הַחֲכָם וְלֹא
נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ פְּלוּם, וְלֹא הָיָה לְהַחֲכָם מְקוֹם לְפָנָם בּוֹ
בְּבוֹאוֹ. וְנִסְעַ לְתוֹךְ אַכְסֵינְיָא אַחַת, וְהָיָה לוֹ שֵׁם יְסוּרִים,
כִּי לֹא הָיְתָה הָאֲכֵסֵינְיָא בְּרִצּוֹנָו. וְהֵתָם הַנַּ"ל מֵצֵא לוֹ עֵתָה

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

אָבִיו, הוּא נִכְנָס לְרֵשֶׁת אֶת בַּיִתוֹ, מֵה שְׂאִין פֶּן הַחֲכָם, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט
בְּעוֹלָם עִם חֲכָמוֹת שֶׁל הַבַּל, וְרָצָה לְהַתְגַּדֵּל וּלְהַתְנַשֵּׂא וּלְהַתְפָּרֵס, לְכֵן הִלֵּךְ
מִדְּרָכֵי אָבִיו, וּלְבִסּוֹף לֹא נִשְׁאָר לוֹ שׁוּם דָּבָר, אֲפִלּוּ הֵיכָן לְהִכְנִס. כִּי הַחֲכָם,
שֶׁהָיָה בְּמַדִּינוֹת, לֹא הָיָה מִי לְקַבֵּל הַבַּיִת, וְנַעֲשֶׂה פְּלָה וְאֲבוֹד בַּיִת הַחֲכָם,
וְלֹא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ פְּלוּם, וְלֹא הָיָה לְהַחֲכָם מְקוֹם לְפָנָם בּוֹ בְּבוֹאוֹ; כִּי מֵאַחַר
שֶׁלֹּא הָיָה בְּבֵיתוֹ כָּל הַזְּמַן, לֹא הָיָה מִי שִׁיטְפֵל בְּדִירַת אָבִיו, וְלְכֵן הַבַּיִת
נִהְרָס לְגַמְרֵי, וְלֹא הָיָה לוֹ הֵיכָן לְהִכְנִס. וּמֵה גַם, שְׁבִיַת אָבִיו הָיָה בְּנוֹי עִם
אֲמוֹנָה, וְלְכֵן אִם אָדָם נִכְנָס לְבֵית אָבִיו, וַיִּוְרֶשׂ אֶת דְּרָכֵי אָבִיו, וְהוֹלֵךְ
בְּחִמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת, וּמִמְשִׁיף אֶת הָאֲמוֹנָה הַקְּדוּשָׁה מְדוּר דוּר, עַל־יְדֵי־זֶה
יֵשׁ לוֹ מְקוֹם הֵיכָן לְהִכְנִס, כִּי אֵין עוֹד מְקוֹם טוֹב לְהַתְחַבֵּא כְּמוֹ בְּבֵית אֲמוֹנָה,
שֶׁזֶה עֵקֶר תְּפָאֶרֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מֵד, יג): "כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לְשִׁבְת
בַּיִת". וְלְכֵן הֵתָם הַקְּדוּשָׁה, שֶׁיֵּשֶׁב בְּמְקוֹם אָבִיו, וְלֹא הִלֵּךְ מִדְּרָכֵי אָבִיו, כִּי־
שֶׁנִּפְטַר אָבִיו, הוּא נִכְנָס תְּכַף־וּמֵד לְבֵיתוֹ, וַיִּרֶשׂ אֶת בַּיִתוֹ שֶׁהוּא בַּיִת
הָאֲמוֹנָה, וְלְכֵן הָיָה תָּמִיד שְׂמֵחַ, כִּי אֵין עוֹד שְׂמֵחָה כְּשֶׁמַּחַת הַדְּבָקוֹת בְּאֵין
סוּף בְּרוּךְ הוּא. מֵה שְׂאִין פֶּן הַחֲכָם, עֲזוּב אֶת בַּיִת אָבִיו, וְהִלֵּךְ אַחַר בּוֹרוֹת
נִשְׁבָּרִים, וְזֶה מֵה שֶׁמִּתְאוֹנֵן הַנְּבִיא (יְרֵמְיָהוּ ב, יג): "אֲתִי עֲזוּבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים,
לְחֻצַּב לְהֵם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֵת נִשְׁבָּרִים, אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם"; וְלְכֵן כְּשֶׁחֲזַר הָיָה
הַבַּיִת חָרֵב וְנִחְרָב, וְלֹא הָיָה לוֹ הֵיכָן לְהִכְנִס, וְהִצְרִיךְ לְשַׁכֵּר לְעַצְמוֹ מְקוֹם.
וְנִסְעַ לְתוֹךְ אַכְסֵינְיָא אַחַת, וְהָיָה לוֹ שֵׁם יְסוּרִים, כִּי לֹא הָיְתָה הָאֲכֵסֵינְיָא
בְּרִצּוֹנָו; כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (יְרוּשְׁלַמִי מוֹעֵד קָטָן, פָּרָק ב', הַלְכָה ד'):
שְׂמֵחָה לְאָדָם בְּשַׁעַה שֶׁהוּא דָר בְּתוֹךְ שְׁלוֹ; וְלְכֵן מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ הֵיכָן
לְהִכְנִס, וְהָיָה צְרִיךְ לְגוֹר בְּמְקוֹם אַחַר וְלֹא בְּמְקוֹמוֹ, לְכֵן הָיָה מְאֹד עֲזוּב.

עבדא חדשה, והיה רץ ובא בכל פעם מביתו להחכם באהבה בשמחה, והיה רואה שיש לו יסורין מהאכסניא. ואמר התם להחכם: אחי, עול לביתי, ותעמד אצלי, ואני אקביץ כל מה שיש לי בקמץ אחד, וכל ביתי (הכל לפניך כרצונך. וישר בעיני החכם) ונכנס לביתו, ועמד אצלו.

והחכם היה מלא יסורים תמיד, כי הניח שם שהוא חכם מפלג ואמן ודאקטיר גדול מאד. והיה בא שר

נחרי אפרסמון

והתם הנ"ל מצא לו עתה עבדא חדשה, והיה רץ ובא בכל פעם מביתו להחכם באהבה, בשמחה; כי אצלו היתה זו מצות הכנסת אורחים וקבלת פני חברו. ולכן בכל פעם רץ אליו לקבל את פניו, ולחזקו ולאמצו ולעודדו, כי כך מתנהג מי שהולך בתמימות ובפשיטות באמונה פשוטה בו יתברך, שהוא תמיד מקבל את פני חברו בשמחה ובעין טובה. והיה התם רואה שיש לו להחכם יסורין מהאכסניא, כי לא היה לו שום נחת להיות במקומות אחרים, כי להיות אצל אחרים זה כמו גלות ממש. ואמר התם להחכם: אחי, עול ותכנס לביתי, ותעמד אצלי, ואני אקביץ כל מה שיש לי בקמץ אחד, וכל ביתי הכל לפניך כרצונך; כי מצות הכנסת אורחים עולה על כל המצוות, כמאמרם ו"ל (שבת קכז): גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה; וישר בעיני החכם, ונכנס לביתו, ועמד אצלו; כי ראה שאין לו בררה, כי בכל מקום שרק היה — לא כבדו אותו, וכן לא היו נראות בעיניו האכסניות, ולכן רק בדיעבד עשה טובה לחברו התם, ונכנס אצלו, כי לא היתה לו בררה.

והחכם היה מלא יסורים תמיד, כי מי שהולך עם חכמות, הוא תמיד עם יסורים, כי כל מה שרק יתנו לו, הוא אינו שמח בחלקו. כי הניח שם, שהוא חכם מפלג ואמן ודאקטיר גדול מאד, והיה בא שר אחר, וצוה לו,

אחד, וצוה לו שיעשה לו טבעת של זהב. ועשה לו טבעת נפלא מאד, וחקק שם ציורים בדרכים נפלאים מאד, וחקק שם אילן, שהיה נפלא מאד. וכא השר, ולא ישר בעיניו כלל הטבעת, והיה לו יסורים גדולים מאד, כי היה יודע בעצמו, שאלו היה הטבעת עם האילן הזה בשפאנא, היה חשוב ונפלא מאד.

וכן פעם אחד בא שר גדול והביא אבן טוב יקר, שבא ממרחקים, והביא לו עוד אבן טוב עם ציור, וצוה לו שיציר כציור הזה על האבן טוב שהביא, וציר ממש כאותו הציור, רק ששגה בדבר אחד, שלא היה שום

נחרי אפרסמון

שיעשה לו טבעת של זהב, ועשה לו טבעת נפלא מאד, וחקק שם ציורים בדרכים נפלאים מאד, וחקק שם אילן, שהיה נפלא מאד. וכא השר, ולא ישר בעיניו כלל הטבעת, והיה לו יסורים גדולים מאד, כי היה יודע בעצמו, שאלו היה הטבעת עם האילן הזה בשפאנא, היה חשוב ונפלא מאד; זו הייתה הטעות הכי גדולה שלו, כי מה לו לחשב או לדבר מאחרים, הוא צריך לראות שזה ישר בעיניו, ואם יישר הדבר הזה בעיניו, הוא צריך להיות חזק מאד מאד בזה, ומה אכפת לו מה שאחרים אומרים? ! ודבר זה טוב אצל כל בר ישראל, שאסור להסתכל על אחרים כלל, הוא צריך להיות חזק עם הנקדה של עצמו, אם הוא רואה שזה נושא חן בעיניו, שלא תבלבל מאף אחד בעולם.

וכן פעם אחד בא שר גדול, והביא אבן טוב יקר, שבא ממרחקים, והביא לו עוד אבן טוב עם ציור, וצוה לו, שיציר כציור הזה על האבן טוב שהביא. וציר ממש כאותו הציור, רק ששגה בדבר אחד, שלא היה שום

אדם מבין על זה, רק הוא לבדו. ובא השר, וקבל האבן טוב וישר בעיניו, והיה לו להחכם הזה יסורים גדולים מן השגיאה: הלא עד היכן מגיעה חכמתי, ועתה יזדמן לי שגיאה!

וגם בענין הדאקטירי היה לו יסורים. כשהיה בא לחולה, והיה נותן לו רפואה, שהיה יודע בברור, שאם ילך לו להחולה לחיים, בודאי מחיב בברור להתרפאות מזה, כי היא רפואה נפלאה מאד. ואחר-כך

נהרי אפרסמון

אדם מבין על זה, רק הוא לבדו. ובא השר וקבל האבן טוב, וישר בעיניו, והיה לו להחכם הזה יסורים גדולים מן השגיאה: הלא עד היכן מגיעה חכמתי, ועתה יזדמן לי שגיאה! גם זו היתה טעות גדולה שלו, כי אם זה נראה בעיני האדם, מה היה צריך פל-כף להצטער, אפלו שיש איזה חסרון, ואין אף אחד יכול לראות את החסרון, ואדרבה זה היה ישר בעיניו, מה היה צריך פל-כף להצטער?! וכן הוא אצל כל אדם ברוחניות, בעבודת השם יתברך אדם צריך לדעת, שכל מה שהוא עושה, זה מאד יקר בעיניו יתברך, כי כל מצוה ומצוה וכל דבר טוב שהוא עושה, זה מאד מאד חשוב למעלה, ואפלו אם יש בזה איזה חסרון — לא צריכים להצטער, אדרבה, צריך לשמח עם כל נקדה ונקדה טובה שיש בו. וזה עקר השלמות שאדם צריך להגיע לזה — לשמח עם כל נקדה ונקדה טובה שיש בו, ולא להסתכל ולחפש אחר החסרונות שיש אצלו, אדרבה, שישתכל רק על הטוב שיש בו.

וגם בענין הדאקטירי היה לו יסורים. כשהיה בא לחולה, והיה נותן לו רפואה, שהיה יודע בברור, שאם ילך לו להחולה לחיים, בודאי מחיב בברור להתרפאות מזה, כי היא רפואה נפלאה מאד, ואחר-כך מת החולה,

מת החולה. והיו אומרים העולם שמת עלידו, והיה לו
 יסורים גדולים מזה. וכן לפעמים נתן רפואה לחולה
 ונתרפא, והיו אומרים העולם: מקרה הוא. והיה מלא
 יסורים תמיד.

וכן היה צריך למלבוש. וקרא החיט, ויגע עמו, עד
 שלמדו לעשות המלבוש כרצונו, כמו שהיה יודע,
 וכוון החיט, ועשה המלבוש כרצונו, רק כנה אחד (שקורין

נחרי אפרסמון)

והיו אומרים העולם, שמת על ידו, והיה לו יסורים גדולים מזה. וכן
 לפעמים נתן רפואה לחולה ונתרפא, והיו אומרים העולם: מקרה הוא, והיה
 מלא יסורים תמיד; כי בענין חכמת הרפואה והדאקטירי כבד גלה לנו רבנו
 ו"ל (שיחות הר"ן, סימן נ'), שכל הרופאים טועים עד מאד, ויש ביניהם ופוחים
 גדולים, ומה שאצל רופא אחד — רפואה, אצל רופא שני — זה סם המות,
 כי אין ביניהם ברור בענין רפואות האדם, וצריכים לבקש הרבה רחמים,
 שימצאו מזור ותרופה למחלתו. ורואים בחוש, שרוב הרופאים הם בעלי
 גאווה גדולים מאד, וכל רופא מחזיק מעצמו כאלו רק הוא יודע תרופה
 לחולה, והשני בכלל אינו יודע מה שהוא סח, כמפרסם דבר זה בעולם, וזה
 בא להם מהחכמות שמטעות את דעתם לגמרי, כי מי שהוא הולך בחכמות
 — חיינו מרורים מאד. וזה ראו אצל החכם, שמרב חכמתו המדמה, עד
 שהוא הסתכל על כל העולם בדרך בוז ולעג, אף שהיה רופא גדול מאד,
 עם כל זאת הנה מלא יסורים, כי אם אדם מת, אמרו שהוא הרגו, ואם אדם
 נתרפא, אמרו שנתרפא מעצמו. ולכן הגאות והחכמות גרמו לו ליסורים
 רבים מאד.

וכן היה צריך למלבוש, וקרא החיט ויגע עמו, עד שלמדו לעשות
 המלבוש כרצונו, כמו שהיה יודע, וכוון החיט, ועשה המלבוש כרצונו, רק
 כנה אחד (שקורין לעפיל) שגה בו, ולא פונו יפה, והיה מצטער מאד, כי היה

"לעפיל" שְׁנָה בּוֹ, וְלֹא כִּוְנוּ יָפָה, וְהָיָה מִצְטַעַר מְאֹד, כִּי הָיָה יוֹדֵעַ בְּעִצְמוֹ, אֵף שֶׁבְּכֹאן הוּא יָפָה, כִּי אֵינָם מְבִינִים עַל זֶה, אֲבָל אִם הָיִיתִי בְּשִׂפְאֲנִיָּא עִם הַלְעָפִיל הַזֶּה, הָיִיתִי לְשָׁחוֹק וְהָיִיתִי נִדְמָה כְּמוֹ "וַתִּיר" (נלעג). וְכֵן הָיָה מְלֵא יִסּוּרִים תָּמִיד.

גַּחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

יודע בעצמו, אף שבכאן הוא יפה, פי אינם מבינים על זה, אבל אם הייתי בשפאניא עם הלעפיל הזה, הייתי לשחוק, והייתי נדמה כמו "וַתִּיר" (אדם שעושים ממנו ליצנות), וכן היה מלא יסורים תמיד; כי מי שהולך עם חכמות, מפל דבר קטן הוא מצטער, וזה שובר אותו לגמרי, ובפרט בעניני לבושים, הוא צריך שיהיה המלבוש כפי טעמו וחסקו, וזה מה שהורג אותו לגמרי, כי אם אינו מקבל את המלבוש כמו שהוא רצה, זה גורם לו צער גדול מאד, ובאמת אין לה עוד שטות יותר גדולה מזו. וכמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות ה"ז, סימן ק) על הפסוק (בראשית לט, יב): "וַתִּתְפַּשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ", שהבעל-דבר והסטרא אחרא תופסים את האדם בבגדו, דהינו שמטריד אותו בטרדת בגדיו ומלבושיו, כי טרדת הצטרכות מלבושים ובגדים של אדם, הם מבלבלין מאד את האדם, ומונעים אותו על-ידי-זה מעבודת השם יתברך, וזהו "וַתִּתְפַּשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ". אף מי שהוא בעל נפש, ולבו חזק בהשם יתברך, אינו משגיח גם על זה, אף-על-פי שאין לו בגד ללבש, אף-על-פי-כן אינו מטריד עצמו בזה, ואינו רוצה להניח עצמו לבלבל בזה, וזהו (שם): "וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִּידָה וַיִּנָּס", שמניח בגדו ומלבושו, ונס ובורח מהם, ואינו משגיח כלל על זה, רק עושה את שלו בעבודת השם יתברך כפי מה שיכול. ולהפך אנחנו רואים, שאלו ההולכים עם חכמות של הבל, עושים עסק מהלבושים שלהם, שצריכים להיות כפי האפנה האחרונה, וצריכים להיות מְגַהֲצִים בְּדִיּוֹק וכו', ואם אין לו את זה, אזי גורם לעצמו עגמת נפש גדולה מאד, ואין לה עוד שטות יותר גדולה מפל זה.

וְהַתָּם הָיָה רֵץ וּבָא בְּכָל פַּעַם אֶל הַחֲכָם בְּשִׁמְחָה, וּמִצְאוֹ
 שֶׁהוּא מִצֵּר וּמְלֹא יְסוּרִים, וּשְׂאֵלוֹ: הֲלֹא חָכָם
 וְעֹשֵׂיר בְּמוֹתָךְ, עַל מַה יֵּשׁ לְךָ יְסוּרִים תְּמִיד? הֲלֹא אֲנִי
 מְלֹא שִׁמְחָה תְּמִיד? וְהָיָה בְּעֵינֵי הַחֲכָם לְשַׁחוֹק, וְנִדְמָה

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

וְהַתָּם הָיָה רֵץ וּבָא בְּכָל פַּעַם אֶל הַחֲכָם בְּשִׁמְחָה; כִּי מַחֲמַת גְּדֹל
 תְּמִימוֹתוֹ שֶׁהִיְתָה לוֹ, הָיָה שִׂמְחָה בְּחִלְקוֹ תְּמִיד, וְלֹא הָיָה חֶסֶד לוֹ שׁוּם דָּבָר,
 כִּי מִצָּא אֶת כָּל הַמְּאֻכְלִים בְּלֶחֶם, וְאֶת כָּל הַמְּשַׁקְאוֹת בַּמַּיִם, וְאֶת כָּל
 הַמְּלַבּוֹשִׁים בַּפְּעֻלִץ (מְעִיל פְּרוּה), וְעַל-כֵּן הָיָה תְּמִיד בְּשִׁמְחָה, וְרֵץ אֶל הַחֲכָם
 בְּשִׁמְחָה, כִּי מִי שֶׁהוּא תְּמִיד בְּשִׁמְחָה, רוֹצֵה לְשִׂמְחָה גַּם אֶת אַחֲרִים, כִּי זֶהוּ
 סִימָן שֶׁאָדָם שִׂמְחָה — כְּשֶׁמְשַׂמְחֵה אֶת אַחֲרִים, כִּי בְּזֶה מֵרָאָה שֶׁהוּא מְלֹא
 שִׁמְחָה, וּכְבָר עוֹבְרֵת הַשִּׁמְחָה עַל כָּל גְּדוּתָיו, עַד שֶׁיְכוּל לְהַשְׁפִּיעַ שִׁמְחָה גַּם
 עַל הַזּוֹלָת. וְלָכֵן רֵץ הַתָּם בְּכָל פַּעַם אֶל הַחֲכָם בְּשִׁמְחָה לְשִׂמְחָה אוֹתוֹ. וְכָף
 אָמַר רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן כג), שֶׁצָּרִיכִים לְחַטֵּף אֶת הַיְגוֹן
 וְהַאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשִּׁמְחָה. וּמִצְאוֹ, שֶׁהוּא מִצֵּר וּמְלֹא יְסוּרִים, וּשְׂאֵלוֹ: הֲלֹא
 חָכָם וְעֹשֵׂיר בְּמוֹתָךְ, עַל מַה יֵּשׁ לְךָ יְסוּרִים תְּמִיד? ! הֲלֹא אֲנִי מְלֹא שִׁמְחָה
 תְּמִיד; וְזֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁאֶפְלוּ הָעֹשֵׂיר הַכִּי גְדוֹל, הוּא תְּמִיד בְּצַעַר
 וּבִיְסוּרִים, כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן קיט), שֶׁאֶפְלוּ
 הָעֹשֵׂירִים הַגְּדוֹלִים וְהַשָּׂרִים אֵין לָהֶם שׁוּם עוֹלָם הַזֶּה כָּלָל, כִּי כָּל יְמֵיהֶם
 כְּעַס וּמְכַאוֹבוֹת, וְכָלֶם מְלֵאִים טְרָדוֹת וּדְאָגוֹת וְעַצְבוֹת וַיְגוֹן וְאֲנָחָה תְּמִיד,
 וְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ יְסוּרִים מִיָּחָדִים, וְאֵין אֶחָד מְכַל הָעֹשֵׂירִים וְהַשָּׂרִים, שֶׁיְהִיָּה
 לוֹ הַכֵּל כְּסֻדָּר כְּרִצּוֹנוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַחֲכָם מְכַל הָאָדָם (קֹהֶלֶת ב', כג): "כִּי כָּל
 יְמָיו מְכַאֲבִים וְכְעַס עֲנִינּוֹ גַם בְּלֵילָה לֹא שָׁכַב לְבוֹ, גַּם זֶה הִבֵּל הוּא"; וְלָכֵן
 תְּמָה הַתָּם — לְמָה אִתָּה בְּצַעַר כְּשֶׁלֹּא חֶסֶד לְךָ כְּלוּם, אִתָּה עֹשֵׂיר וְאִתָּה
 חָכָם, הֲלֹא לִי אֵין כְּלוּם, וְאֲנִי מְלֹא שִׁמְחָה. וְהָיָה בְּעֵינֵי הַחֲכָם לְשַׁחֵק, וְנִדְמָה
 בְּעֵינָיו לְמִשְׁגָּע; כִּי זֶה דְרָכָם שֶׁל אֵלוֹ הַחֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, שֶׁמְחַזְּקִים אֶת
 הָאִישׁ כְּשׁוֹר, שֶׁהוּא תְּמִיד בְּשִׁמְחָה לְמִשְׁגָּע, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנֵי ו"ל (סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת,
 אוֹת אֶמֶת, סִימָן ל'): כִּפִּי הִרְחוֹק מֵאֶמֶת, כֵּן מְחַזֵּיק אֶת הַסּוֹר מֵרַע לְשׁוֹטָה. וְאָמַר

בְּעֵינָיו לְמִשְׁגָּע. וְאָמַר לוֹ הַתָּם: הֲלֹא סַתֵּם בְּנֵי-אָדָם
 שְׂמֵת־לוֹצְצִים מִמֶּנִּי הֵם שׁוֹטִים, כִּי אִם הִמָּה חֲכָמִים מִמֶּנִּי,
 הֲלֹא אֲדַרְבֶּה, הֵם שׁוֹטִים כַּנִּזְכָּר לְעִיל, מִכָּל-שֶׁכֶן חָכֵם
 כְּמוֹתֶךָ. וּמָה תִּהְיֶה אִם אַתָּה חָכֵם מִמֶּנִּי? עָנָה הַתָּם וְאָמַר
 לְהַחֲכָם: מִי יִתֵּן, שְׂתִבּוֹא אֵתְּךָ עַל מִדְרַגָּה שְׁלִי! הַשִּׁיב
 הַחֲכָם וְאָמַר: זֶה אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת, שְׂאֲנִי אָבוֹא עַל שְׁלֶךְ;
 שְׁיִנְטַל מִמֶּנִּי הַשֶּׁכֶל חֵס וְשָׁלוֹם אוֹ אֵהִיָּה חוֹלָה חֵס וְשָׁלוֹם

גַּחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

לוֹ הַתָּם: הֲלֹא סַתֵּם בְּנֵי-אָדָם, שְׂמֵת־לוֹצְצִים מִמֶּנִּי, הֵם שׁוֹטִים, כִּי אִם הִמָּה
 חֲכָמִים מִמֶּנִּי, הֲלֹא אֲדַרְבֶּה, הֵם שׁוֹטִים כַּנִּזְכָּר; כִּי מִי שְׁלוּעַג לְאַחֲרִים, הוּא
 מֵרָאה שֶׁהוּא שׁוֹטֵה וְגַם רוּחַ, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר הַחֲכָם מִכָּל הָאָדָם (מְשָׁלִי ט, יב):
 "אִם חֲכָמָתְךָ — חֲכָמָתְךָ, וְלִצְתְּךָ — לְכַדְךָ תִּשָּׂא"; אִם אָדָם חָכֵם, וְהוּא
 תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וּמְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה
 וּתְפִלָּה, אֲזִי הוּא חָכֵם לְעֲצוּמוֹ, וּמִי שְׂמֵת־לוֹצֵץ מִמֶּנּוּ, הָרִי הוּא מִתְלוֹצֵץ
 מִעֲצוּמוֹ, לֹא מֵהָאִשׁ כְּשֶׁר, כִּי הָאִשׁ כְּשֶׁר רַק מִצְּלִיחַ, וְלִכֵּן אָמַר לוֹ הַתָּם
 לְהַחֲכָם, הָרִי סַתֵּם בְּנֵי-אָדָם, אִם הֵם מִתְלוֹצְצִים מִמֶּנִּי, הֵם שׁוֹטִים גְּדוֹלִים,
 וְאִפְלוּ שְׂמִחְזִיקִים אֶת עֲצָמָם לְחֲכָמִים, כִּי מְאוּמָה אֵין בִּיָּדָם. מִכָּל שֶׁכֶן חָכֵם
 כְּמוֹתֶךָ, שְׂאֵתְךָ בְּאֵמַת חָכֵם, וְהֵייתָ צָרִיף לְהַסְתַּכֵּל עַל הַתְּכַלִּית הַנִּצְחִית, וּמָה
 תִּהְיֶה אִם אַתָּה חָכֵם מִמֶּנִּי? הֲלֹא אֵין מְאוּמָה בְּיָדְךָ, כִּי אֲנִי רוֹאֶה שְׂאֵתְךָ
 מְלֵא צְרוּת וְיִסוּרִים מְרוּרִים, וְאַתָּה בְּעֲצָבוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּמָה כָּבֵד שׁוֹה כָּל
 חֲכָמָתְךָ, שְׂאֵתְךָ מִחֲזִיק אֶת עֲצָמְךָ חָכֵם יוֹתֵר מִמֶּנִּי? עָנָה הַתָּם וְאָמַר
 לְהַחֲכָם: מִי יִתֵּן, שְׂתִבּוֹא אֵתְךָ עַל מִדְרַגָּה שְׁלִי! כִּי טָבַע הַטּוֹב לְהִיטִיב, וּמִי
 שֶׁהוּא אִישׁ טוֹב, רוֹצֵה שְׁגָם לְאַחֲרִים יִהְיֶה טוֹב, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (מְשָׁלִי ג, כז):
 "אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו, בְּהִיּוֹת לְאֵל יָדָךְ לְעִשׂוֹת"; וְלִכֵּן אֶחָל לוֹ הַתָּם: מִי
 יִתֵּן שְׂתִבּוֹא לְמִדְרַגָּה שְׁלִי — לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה. הַשִּׁיב הַחֲכָם וְאָמַר: זֶה
 אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת, שְׂאֲנִי אָבוֹא עַל שְׁלֶךְ, שְׁיִנְטַל מִמֶּנִּי הַשֶּׁכֶל, חֵס וְשָׁלוֹם, אוֹ

וְאֵהִיָּה נַעֲשֶׂה מְשָׁע, כִּי הֲלֹא מָה אַתָּה? אִישׁ מְשָׁע. אֲבָל
 שְׂאֵתָה תָּבוֹא עַל שְׁלִי זֶה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אִפֶּן שְׂתִהְיֶה
 אַתָּה חָכָם כְּמוֹנִי. הַשֵּׁיב הַתָּם: אֲצַל הַשֵּׁם יִתְּבַרֵךְ הַכֹּל
 אֶפְשָׁר, וַיְכוּל לְהִיּוֹת כְּהֶרֶף-עֵינַי, שְׂאֵנִי אָבוֹא עַל שְׁלִי.
 וְשָׁחַק הַחָכָם מִמֶּנּוּ מְאֹד:

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

אֵהִיָּה חוֹלָה, חֵס וְשְׁלוֹם, וְאֵהִיָּה נַעֲשֶׂה מְשָׁע, כִּי הֲלֹא מָה אַתָּה? אִישׁ
 מְשָׁע! זֶה מוֹסֵר הַשְּׂכָל, שְׁמִי שְׂכָל-כֶּף מְשָׁקַע בְּחֻכְמוֹת שֶׁל הַבַּל, אֶפְלוּ
 שְׂתִגְלֶה לוֹ אֵת הָאֲמֶת, הוּא לֹא יִרְצֶה לְקַבֵּל מִמֶּךָ, הוּא יִלְךְ עִם הַחֻכְמוֹת
 שְׁלוֹ, וַיִּלְעַג מִמֶּךָ, וַיַּחְזִיק אוֹתְךָ לְשׁוֹטָה וּמְשָׁע אוֹ חוֹלָה. וְכֹל זֶה בָּא מִחֻמַּת
 חֻכְמַתוֹ הַמְדַמָּה, שְׁנוֹפֵל עַל-יְדֵי חֻכְמָתוֹ אֶל שְׂאוֹל תַּחְתִּית, וּמְחַזִּיק אֵת עֲצָמוֹ
 לְחָכָם גָּדוֹל. וּבְאֲמֶת עָלָיו רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי הִתְנַא הַקְדוֹשׁ אוֹמֵר (אֲבוֹת,
 פֶּרֶק ד'): אֵיזְהוּ חָכָם? הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם; וּמִי שֶׁמְחַזִּיק אֵת עֲצָמוֹ לְחָכָם, הוּא
 אִף פַּעַם לֹא יִרְצֶה לְקַבֵּל מֵאַחֵר, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִשְׁאַר שׁוֹטָה, וְעוֹד מְחַזִּיק
 אֵת אַחֵרִים לְשׁוֹטִים וּמְשָׁעִים. אֲבָל שְׂאֵתָה תָּבֹא עַל שְׁלִי, זֶה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם
 אִפֶּן, שְׂתִהְיֶה אַתָּה חָכָם כְּמוֹנִי; כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ עִם חֻכְמוֹת, מְחַזִּיק אֵת כָּל
 הָעוֹלָם כְּלוֹ לְשׁוֹטָה, וְחוֹשֵׁב שֶׁהוּא הַחָכָם הַכִּי גְדוֹל בְּעוֹלָם, וְאִף אֶחָד אֵינוֹ
 יְכוּל לְהִגִּיעַ אֶל חֻכְמָתוֹ, כִּי מֵרַב גָּאוֹתוֹ, הוּא מְסַתְּכָל בְּבוֹז עַל כָּלֶם. הַשֵּׁיב
 הַתָּם: אֲצַל הַשֵּׁם יִתְּבַרֵךְ הַכֹּל אֶפְשָׁר, וַיְכוּל לְהִיּוֹת כְּהֶרֶף עֵינַי, שְׂאֵנִי אָבוֹא
 עַל שְׁלִי; כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְּבַרֵךְ, וְהוּא שֶׁמַּח בְּחֻלְקוֹ
 תְּמִיד, יֵשׁ לוֹ אֲמוּנָה בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא יְכוּל לְהִגִּיעַ גַּם-כֵּן לְכָל הַמְדַרְגּוֹת
 שְׁבַע עוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא): כְּמוֹ שֶׁאָדָם
 צָרִיךְ שְׂתִהְיֶה לוֹ אֲמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כֶּף צָרִיךְ אָדָם שְׂתִהְיֶה לוֹ
 אֲמוּנָה בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא גַם-כֵּן חָשׁוּב אֲצֵלוֹ יִתְּבַרֵךְ, וְכֶף יוּכַל לְהִגִּיעַ לְכָל
 הַמְדַרְגּוֹת שְׁבַע עוֹלָם. וְשָׁחַק הַחָכָם מִמֶּנּוּ מְאֹד; כִּי מִי שֶׁחָכָם בְּעֵינָי עֲצָמוֹ, הוּא
 כּוֹפֵר בְּעֶקֶר, וְלִכֵּן הוּא אֵינוֹ יְכוּל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר שְׁגָם אַחֵר יְכוּל לְהִגִּיעַ
 לְמְדַרְגָּתוֹ, וְאֲדַרְבֵּה, אִם אוֹמְרִים לוֹ שִׁיכוּלִים לְהִגִּיעַ לְמְדַרְגָּתוֹ, זֶה בְּעֵינָיו

וְאֵלוֹ הַשְּׁנַי בָּנִים הָיוּ נִקְרָאִים בְּפִי הָעוֹלָם זֶה בְּכִנּוּי
 "חָכָם" וְזֶה בְּכִנּוּי "תָּם". אֶף-עַל-פִּי שֵׁישׁ כַּמָּה
 חֲכָמִים וְתַמִּים בְּעוֹלָם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּאֵן הָיָה נִפְר הַדָּבָר
 בְּיוֹתֵר, כִּי שְׁנֵיהֶם מִמָּקוֹם אֶחָד, וְלָמְדוּ בַיַּחַד, וְזֶה נַעֲשֶׂה
 חָכָם מִפְּלֶג מְאֹד, וְזֶה הָיָה תָם גְּדוֹל מְאֹד, וּבַהֲסָקָאֲסָקִי
 (סֵפֶר מִרְשָׁם הָאֲזָרְחִים), שְׁשָׁם כּוֹתְבִין כָּל אֶחָד עִם כִּנּוּי
 פֶּאֲמַעְלִיא (שֵׁם מִשְׁפָּחָה) שָׁלוֹ, הָיוּ כּוֹתְבִין עַל זֶה כִּנּוּי
 "חָכָם" וְעַל זֶה כִּנּוּי "תָּם".

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

צְחוֹק מְכַאֵב, כִּי הוּא חוֹשֵׁב בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא הַחֲכָם הַכִּי גְדוֹל, וְמִי יָכוֹל
 לְהַשִּׁיגוֹ.

וְאֵלוֹ הַשְּׁנַי בָּנִים הָיוּ נִקְרָאִים בְּפִי הָעוֹלָם — זֶה בְּכִנּוּי 'חָכָם', וְזֶה בְּכִנּוּי
 'תָּם', אֶף-עַל-פִּי שֵׁישׁ כַּמָּה חֲכָמִים וְתַמִּים בְּעוֹלָם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּאֵן הָיָה
 נִפְר הַדָּבָר בְּיוֹתֵר, כִּי שְׁנֵיהֶם מִמָּקוֹם אֶחָד וְלָמְדוּ בַיַּחַד, וְזֶה נַעֲשֶׂה חָכָם מִפְּלֶג
 מְאֹד, וְזֶה הָיָה תָם גְּדוֹל מְאֹד, וּבַהֲסָקָאֲסָקִי (סֵפֶר מִרְשָׁם הַתּוֹשָׁבִים), שְׁשָׁם
 כּוֹתְבִין כָּל אֶחָד עִם כִּנּוּי פֶּאֲמַעְלִיא שָׁלוֹ, הָיוּ כּוֹתְבִין עַל זֶה כִּנּוּי 'חָכָם', וְעַל
 זֶה כִּנּוּי 'תָּם'. כִּי בְּאֵמֶת רוֹאִים שְׁנֵי חֲבָרִים שְׂגָדְלִים יַחַד, זֶה מוֹשֵׁף לְכוּוֹן
 זֶה, וְזֶה מוֹשֵׁף לְכוּוֹן זֶה, אֶף שְׂגָדְלוֹ יַחַד, וְלָמְדוּ יַחַד, וּלְבִסוּף אֶחָד נִמְשָׁף
 אַחֵר חֲכָמוֹת, וְהִגִּיעַ לְכַפִּירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת וְחֵי חַיִּים מְרוֹרִים, וְאֶחָד נִמְשָׁף
 אַחֵר תְּמִימוֹת, וְהִגִּיעַ לְשִׁמְחָה אֲמִתִּית, וְחֵי חַיִּי אֲמוּנָה, חַיִּים טוֹבִים וְנִעִימִים.
 וְדָבָר זֶה נִתְפָּרֵס מְאֹד בְּעוֹלָם. וְכִמוֹ שְׂרוֹאִים אֶצֶל רַבָּה, שֶׁהוֹלִידָה אֶת
 יַעֲקֹב וְעָשׂו, וְכֹתִיב (בְּרֵאשִׁית כה, כז): "וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים, וַיְהִי עָשׂו אִישׁ יוֹדֵעַ
 צִיד, אִישׁ שָׂדֶה, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֵהָלִים"; וְכֹלָם דִּבְרוּ מִהֶהֱפָרַשׁ
 בְּיַנְיָהֶם. כְּמוֹ-כֵן בְּכִלְלִיּוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עִם יִשְׂרָאֵל עֲמָדוֹ רַגְלֵיהֶם עַל הַר
 סִינַי, וְקָבְלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְכִלְנוּ בְּנֵי אָב אֶחָד אֲנַחְנוּ, עִם כָּל זֹאת רוֹאִים הֶפְרָשׁ
 גְּדוֹל בֵּין אֶחָד לְהַשְּׁנַי, יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׁנִמְשָׁכִים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וּמוֹסְרִים אֶת

פַּעַם אַחַת בָּא הַמֶּלֶךְ עַל הַסְּקֵאסְקִי, וּמָצָא שֶׁהָיוּ כְּתוּבִין
שֵׁם אֱלֹהֵי הַשָּׁנִי בָּנִים, זֶה בְּשֵׁם חָכֵם, וְזֶה בְּשֵׁם תָּם,
וְהָיָה בְּעֵינָיו לְפֶלֶא, שֶׁאֵלֹהֵי הַשָּׁנִים מְכַנְּיָם בְּשֵׁם "חָכֵם"
וְ"תָם", וְנִתְּאָוָה הַמֶּלֶךְ לְרֵאוֹתָם, וְחָשַׁב הַמֶּלֶךְ: אִם אֶשְׁלַח
אֲחֵרֵיהֶם פְּתָאוּם שִׁיבֹאוּ לְפָנַי, יִתְּפַחְדוּ מְאֹד, וְהַחֲכָם
יִסְתַּתְּמוּ טַעֲנוֹתָיו לְגַמְרִי, וְהַתָּם גַּם-כֵּן אֶפְשָׁר יִשְׁתַּגַּע

גַּחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

נִפְשָׁם בְּעַבּוּרוֹ יִתְּבַרֵךְ, וּמִתְנַהֲגִים בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, וּמְקִימִים אֶת
מִצְוֹתָיו יִתְּבַרֵךְ בְּאֵמֶת וּבְתַמִּימוֹת וּבְשִׁמְחָה עֲצוּמָה, וְחַיִּים חַיִּים נְעִימִים
עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים, וְלֵהֲפֹךְ — רוֹאִים בְּנֵי-אָדָם, שֶׁנִּמְשָׁכִים אַחֵר כְּפִירוֹת
וְאֶפִיקוֹרְסוֹת בְּחֻכְמוֹת שֶׁל הַבַּל, וַיֵּשׁ לָהֶם קִשְׁיוֹת וּסְפִקוֹת אַחֲרָיו יִתְּבַרֵךְ, עַד
שְׁכּוֹפְרִים לְגַמְרִי, וְחַיִּים כְּמוֹ חֵיוֹת יַעַר בְּלֵי שׁוֹם בּוֹשָׁה, וְחַיִּיהֶם מְמַרְמְרִים
מְאֹד, וְרָעִים וּמְרִים לָהֶם מְאֹד הַחַיִּים. וְלָכֵן עַל שְׁנֵי סוּגֵי אֲנָשִׁים הָאֵלֹהִים
מִסְתַּכְּלִים בְּיוֹתֵר, כִּי גַם אַמּוֹת הָעוֹלָם מִתְּפַעֲלִים עַד מְאֹד, אִיךָ יְכוּל לֵהֵיוֹת
בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל הַפְּרָשִׁים כְּאֵלֹהִים: אֵלֹהִים מוֹשְׁכִים לְכַפִּירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, רַחֲמָנָא
לִישׁוּבָן, וְחַיִּים חַיִּי חֵילוֹנִיּוֹת, וְאֵלֹהִים מוֹשְׁכִים לְאִמּוֹנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְּבַרֵךְ,
וּמְקִימִים אֶת מִצְוֹתָיו יִתְּבַרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, וּמוֹסְרִים נִפְשָׁם בְּעַבּוּרוֹ
יִתְּבַרֵךְ.

פַּעַם אַחַד בָּא הַמֶּלֶךְ עַל הַסְּקֵאסְקִי (סֵפֶר מְרָשֶׁם הַתּוֹשָׁבִים). וּמָצָא, שֶׁהָיוּ
כְּתוּבִין שֵׁם אֱלֹהֵי הַשָּׁנִי בָּנִים, זֶה בְּשֵׁם חָכֵם, וְזֶה בְּשֵׁם תָּם, וְהָיָה בְּעֵינָיו לְפֶלֶא,
שֶׁאֵלֹהֵי הַשָּׁנִים מְכַנְּיָם בְּשֵׁם 'חָכֵם' וְ'תָם'; כִּי בְּאֵמֶת כָּל אָדָם מִחֲזִיק אֶת עֲצֻמוֹ
לְחָכֵם, וְחוֹשֵׁב עַל עֲצֻמוֹ, שֶׁהוּא הַחָכֵם הַכִּי גְדוֹל, וְאִף אֶחָד אֵינוֹ קוֹרֵא אֶת
עֲצֻמוֹ תָּם. וּפְהָא רָאָה הַמֶּלֶךְ עֲנִיָן יוֹצֵא דִפְזָן, שֶׁאֶחָד נִקְרָא 'חָכֵם' וְאֶחָד נִקְרָא
'תָּם', וְלָכֵן נִתְּאָוָה הַמֶּלֶךְ לְרֵאוֹתָם, וְחָשַׁב הַמֶּלֶךְ: אִם אֶשְׁלַח אֲחֵרֵיהֶם פְּתָאוּם,
שִׁיבֹאוּ לְפָנַי, יִתְּפַחְדוּ מְאֹד, כִּי מֵה פְּתָאוּם הַמֶּלֶךְ רוֹצֵה לְרֵאוֹת אוֹתָם. וְהַחֲכָם
יִסְתַּתְּמוּ טַעֲנוֹתָיו לְגַמְרִי, כִּי אִם קוֹרְאִים אוֹתוֹ פְּתָאוּם, אֵין לוֹ זְמַן לְהִכִּין אֶת
עֲצֻמוֹ אִיךָ לְדַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ. וְהַתָּם גַּם-כֵּן אֶפְשָׁר יִשְׁתַּגַּע מִחֲמַת פַּחַד, כִּי

מחמת פחד. ונתישב המלך לשלח חכם אחד אל החכם, ותם – אל התם. רק איך מוצאין בעיר מלוכה תם כי בעיר מלוכה על פי רב הם חכמים, רק שהממנה על האוצרות הוא תם דוקא, כי החכם אינם רוצים לעשות ממנה על האוצרות, פן על-ידי חכמתו ושכלו יוכל לבזבז האוצרות. על-כן עושין ממנה על האוצרות תם דוקא.

וקרא המלך לחכם אחד ולאותו התם הנ"ל ושלחם להשני בנים הנ"ל, ונתן בידם אגרות לכל אחד ואחד. גם נתן בידם אגרת להגאבירניר של הגאבירניא

גהרי אפרסמון

המלך לא ידע במדרגת התם הזה, שהוא היה תמיד בשמחה, ושמח בחלקו, הוא חשב שזהו סתם תם עם שכל פשוט, ולכן אם יקראו אותו אל המלך פתאם – הוא ישתגע. ונתישב המלך לשלח חכם אחד אל החכם, ותם אל התם; כי כל אחד ידבר אליהם כפי מדרגתם, רק איך מוצאין בעיר מלוכה תם, כי בעיר מלוכה על-פירב הם חכמים, כי בעיר מלוכה כל אדם חושב שהוא יתגדל פעם, ולכן באים לגור שמה רק אנשים שמחזיקים את עצמם לחכמים, כי עושים לעצמם חשבון, כי אם הם חכמים, בודאי יקחו אותם פעם לאיזו משרה מכבדת, רק שהממנה על האוצרות הוא תם דוקא, כי החכם אינם רוצים לעשות ממנה על האוצרות, פן על-ידי חכמתו ושכלו יוכל לבזבז האוצרות, על-כן עושין ממנה על האוצרות תם דוקא; כי מי שהולך בתמימות ובפשיטות, אין לו כוונה לגנב ולעשות עולות, מה שאין כן אלו החכמים בעיניהם, הם עושים כל מיני ערממיות להטעות בני-אדם.

וקרא המלך לחכם אחד ולאותו התם הנ"ל, ושלחם להשני בנים הנ"ל, ונתן בידם אגרות לכל אחד ואחד, גם נתן בידם אגרת להגאבירניר (מושל

(מושל המחוז), שאלו השני בנים הם תחת ממשלתו, וצוה בהאגרת שהגאבירניר ישלח להם אגרות משמו להחכם והתם, כדי שלא יתפחדו, ויכתב להם שאין הדבר נחוץ ואין המלך גוזר דוקא שיבואו, רק הדבר תלוי ברצונם; אם הם רוצים יבואו. רק שהמלך חפץ לראותם.

ונסעו אלו השלוחים, החכם והתם, ובאו להגאבירניר ונתנו לו האגרת. ושאל הגאבירניר על אלו השני בנים. ואמרו לו, שהחכם הוא חכם מפלג ועשיר

נחרי אפרסמון

(המחוז) של הגאבירניא (הממשל המחוזי), שאלו השתי בנים הם תחת ממשלתו, וצוה בהאגרת, שהגאבירניר ישלח להם אגרות משמו להחכם והתם, כדי שלא יתפחדו, ויכתב להם, שאין הדבר נחוץ, ואין המלך גוזר דוקא שיבאו, רק הדבר תלוי ברצונם: אם הם רוצים — יבואו, רק שהמלך חפץ לראותם; כי זה מעקרי הבחירה, שלא לוחצים את האדם, שהוא מכרח לעשות כמו שרוצים ממנו, אלא נותנים לו את הבחירה בידו. וזה שיק בכל פרט ופרט מפרטי הנהגת האדם, שמלמעלה לא לוקחים את הבחירה משום בן אדם. וזה סובב גם ברוחניות, כי מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא רוצה לראות את כל אחד, אלא אינו לוקח את הבחירה מהאדם, רק אומר לו שרוצה לראות אותו, ואם יש לאדם שכל, הוא עושה כל מיני פעולות שבעולם לבוא אליו, ואם אין לו שכל, הוא מתעצל מלבא אל המלך.

ונסעו אלו השלוחים החכם והתם, ובאו להגאבירניר, ונתנו לו האגרת, ושאל הגאבירניר על אלו השני בנים; כי באמת היה פלא, שלזה קוראים חכם ולזה קוראים תם, ולכן הוא התענין מי הם, כי חכמינו הקדושים אמרו (עדות פרק ה'): מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך, כי הכל הולך כפי מעשי האדם, כך שמו הולך לפניו. ולכן רצה לדעת מי הוא החכם הזה, ומי הוא התם הזה. ואמרו לו, שהחכם הוא חכם מפלג ועשיר גדול. רבנו ז"ל תפס

גָדוֹל, וְהַתָּם הוּא תָם בְּיוֹתֵר, וַיֵּשׁ לוֹ כָּל הַמְּלַבּוּשִׁים שֶׁל
הַפְּעֵלִין כַּנִּל. וְנִתְיַעַץ הַגַּאבִּירָנִיר, שְׁבוּדָאֵי אֵין רְאוּי
לְהַבְּיָאוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ פְּעֵלִין, וְעָשָׂה לוֹ מְלַבּוּשִׁים
כְּרְאוּי, וְהִנִּיחַ בְּתוֹךְ הָעֵגְלוֹת־צֶבַע שֶׁל הַתָּם, וְנָתַן לָהֶם
אֲגָרוֹת כַּנִּל. וְנִסְעוּ הַשְּׁלוּחִים וּבָאוּ לְשָׁם, וְנָתְנוּ הָאֲגָרוֹת
לָהֶם: הַחֲכָם לְהַחֲכֵם, וְהַתָּם לְהַתָּם. וְהַתָּם, תִּכְפַּף שְׁהַגִּיעַ לוֹ
הָאֲגָרָת, אָמַר לְהַתָּם הַשְּׁלִיחַ שְׁהַבְּיָאוּ: הֲלֹא אֵינִי יוֹדֵעַ מַה
כְּתוּב בּוֹ, קָרָא אוֹתוֹ לְפָנָיו הַשִּׁיב לוֹ: אֲנִי אֲסַפֵּר לָךְ
בְּעַל־פִּיהַ מַה שְּׁכָתוּב בּוֹ, שְׁהַמֶּלֶךְ רוֹצֵה שְׁתָּבוֹא אֵלָיו.

גַּהֲרִי אֲפַרְסֶמוֹן

הַלְשׁוֹן אֲ ווִילְדֵעֵר חֲכָם (חֲכָם פְּרָא), כִּי בְּאֵמֶת זֶה מַה שֶּׁהוּא הִיָּה, שְׁלֹא הִיָּה
יְכוּל לְסַבֵּל אֶת אֶף אֶחָד, וְהַעֲשִׂירוֹת שֶׁלוֹ הֵעֲבִירָתוֹ עַל דַּעְתּוֹ, וְהַתָּם הוּא תָם
בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא הוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת, וְהוּא תָמִיד שְׂמֵחַ, וְעֲלִיו נֹאמַר (מְשַׁלִּי י, ט):
"הוֹלֵךְ בְּתָם יֵלֶךְ בְּטַח", וַיֵּשׁ לוֹ כָּל הַמְּלַבּוּשִׁים שֶׁל הַפְּעֵלִין כַּנִּל, הִיָּנוּ שֵׁישׁ
לוֹ רַק בְּגָד אֶחָד פְּשוּט, וְהוּא שְׂמֵחַ עִם זֶה, וּמְרַגֵּישׁ שֵׁישׁ לוֹ כָּל הַבְּגָדִים,
וְכֵן יֵשׁ לוֹ כָּל הַמְּאֻכָּלִים וְכָל הַמְּשֻׁקָּאוֹת בְּלַחֵם וּמֵיִם, וְהוּא רַק שְׂמֵחַ. וְנִתְיַעַץ
הַגַּאבִּירָנִיר, שְׁבוּדָאֵי אֵין רְאוּי לְהַבְּיָאוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ פְּעֵלִין, וְכִמּוֹ
שְׁכָתוּב (אֶסְתֵּר ד, ב): "כִּי אֵין לְבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ שָׂק"; וְעָשָׂה לוֹ
מְלַבּוּשִׁים כְּרְאוּי, לְבוֹא לְפָנֵי מֶלֶךְ, וְהִנִּיחַ בְּתוֹךְ הָעֵגְלוֹת־צֶבַע שֶׁל הַתָּם, שִׁיְהִיו
לוֹ מְלַבּוּשִׁים מוֹכְנִים, וְנָתַן לָהֶם אֲגָרוֹת כַּנִּל. וְנִסְעוּ הַשְּׁלוּחִים וּבָאוּ לְשָׁם,
וְנָתְנוּ הָאֲגָרוֹת לָהֶם: הַחֲכָם לְהַחֲכֵם, וְהַתָּם לְהַתָּם. וְהַתָּם תִּכְפַּף שְׁהַגִּיעַ לוֹ
הָאֲגָרָת, אָמַר לְהַתָּם הַשְּׁלִיחַ שְׁהַבְּיָאוּ: הֲלֹא אֵינִי יוֹדֵעַ מַה כְּתוּב בּוֹ, קָרָא
אוֹתוֹ לְפָנָיו! כִּי מְרַב תְּמִימוֹתוֹ לֹא יָדַע אֶפְלוֹ מַה שְּׁכָתוּב שָׁם, וּבְקֶשׁ מַה־שְּׁלִיחַ
הַתָּם, שִׁיקְרָא לוֹ אֶת הַכְּתוּב. הַשִּׁיב לוֹ הַתָּם הַשְּׁלִיחַ: אֲנִי אֲסַפֵּר לָךְ בְּעַל־פִּיהַ
מַה שְּׁכָתוּב בּוֹ, כִּי גַם הוּא לֹא הִיָּה יְכוּל לְקָרָא אֶת הַכְּתוּב. וְזֶה רְאוּ בְּכָל
הַדּוֹרוֹת, שְׁכָל אֵלוֹ הַתְּמִימִים וְהַיִּשְׁרִים, לֹא יָכְלוּ אֶפְלוֹ לְקָרָא, אֲלֵא הַתְּנַהֲגוּ
עֲצָמָם בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת כְּפִי שְׁשֻׁמְעוּ מִהַחֲכָמִים, וְכֵן הַתְּפַלְלוּ בְּלִשׁוֹן

שאל תכף: רק בלי ליצנות. השיב לו: בודאי אמת, בלי ליצנות. ונתמלא שמחה תכף ורץ ואמר לאשתי: אשתי, המלך שלח בשבילי! ושאלה אותו: על מה ולמה? ולא היה לו פנאי להשיבה כלל, ותכף נזדרז בשמחה, והלך ונסע עם השליח תכף, ונכנס וישב בתוך העגלות-

נחרי אפרסמון

שרגילים בה, כי לא יכלו אפלו לקרא, וכך הוא הדרך התמימים והישרים, שאינם חוקרים שום דבר, רק שואלים בתמימות ובפשיטות: הגד נא לי מה כתוב פה. וכשאמר לו התם השליח, שהמלך רוצה שתבוא אליו, שאל תכף התם את השליח התם: רק בלי ליצנות! כי מי שהולך ומתנהג בתמימות, אינו יכול ומסוגל לסבל בשום פנים ואפן ליצן, כי ליצנות ותמימות הם שני הפכים, ולכן שאל אותו: אמר לי האמת, הדבר שאתה אומר, שהמלך קורא אותי, באמת אתה מתפונן, או שאתה עושה ליצנות? השיב לו התם השליח: בודאי אמת, בלי ליצנות; אם אני מביא לך אגרת מהמלך, שקורא לך, בודאי זה בלי ליצנות. ונתמלא שמחה תכף; כי מי שהולך בתמימות, ושומע שמלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא רוצה אותו ותפץ בו, ותכף-ומיד כשמתודע שזה בלי ליצנות, אזי הוא רץ בשמחה עצומה, כי באמת הוא יתברך קורא את כל בר ישראל לשוב אליו, כי בכל יום ויום בת קול יוצאת וקוראת לאדם שיחזר אליו, אך האדם מחמת ליצנותו, הוא מונע את עצמו מלהאמין, ועל-ידי-זה הוא מתעצל, ואינו חוזר אליו יתברך. אבל מי שהולך בתמימות, הולך בדרך בטוח, וחוזר אליו יתברך. ורץ ואמר לאשתי, כי חכמינו הקדושים אמרו (ברכות כז:): אזיל ואימליך באינשי ביתי; קדם שרוצים לעשות איזה דבר גדול, שיש בזה התנשאות, ראוי להמלך עם אשתו. ולכן בא התם אל אשתו ואמר לה: אשתי, המלך שלח בשבילי! כי הוא רוצה לראות אותי, ושאלה אותו: על מה ולמה? כי בדרך כלל האשה חוששת, ולא היה לו פנאי להשיבה כלל, כי מרב שמחה, תכף כשרק שמע שהמלך תפץ ביקרו, רץ בוריוות, ולא היה לו כבר פנאי וזמן להשיב לה. ותכף נזדרז בשמחה, והלך ונסע עם השליח תכף, כי מי

צב, ומצא שם הבגדים הנ"ל ושמה יותר ויותר. בתוך-
כך נשלחו מסירות על הגאבירניר שהוא עושה עולות,
והעבירו המלך. ונתיען המלך שטוב שיהיה גאבירניר

נחרי אפרסמון

שהולך בתמימות, הוא אינו מסתפל על שום מונע ומעכב, אלא תכף-ומיד
כשבאה לו התעוררות מלמעלה, הוא רץ ומזדרז לשוב אליו יתברך. ונכנס
וישב בתוך העגלות-צב, ומצא שם הבגדים הנ"ל, ושמה יותר ויותר, כי
עכשו יש לו כבר בגדים גם-כן; כי כן הוא דרך התם, שאינו חוקר בשום
דבר, אלא כשנותנים לו בגדים, הוא מתלבש בבגדים ושם בהם, וכן הוא
בכל פרט ופרט. וזה מוסר השכל לאדם, שילך בתמימות ובפשיטות,
וכשמגלים לו את סדר-דרך-הלמוד של רבנו ז"ל להתחיל ללמד כסדרן,
הוא לוקח משניות, וגורס פרק אחר פרק, עד שזוכה לסים מסכת ועוד
מסכת, עד שזוכה לסים ששה סדרי משנה, וכן מתחיל ללמד ש"ס דף
אחר דף, עד שזוכה לסים פרק ועוד פרק, עד שזוכה לסים מסכת ועוד
מסכת, עד שמסים את כל הש"ס כלו. וכן הוא בד' חלקי שלחן ערוך,
שמתחיל מהתחלה, ולומד סימן אחר סימן, עד שזוכה לסים את כל ד'
חלקי שלחן ערוך. וכן בשאר למודים בזהר ובתקונים ובמדרשים וכו'
וכו', ולאט לאט זוכה לסים את כל התורה כלה, שהם הלבושים שלו. כי
למעלה בשמים לבושי האדם הם התורה והמצוות שלמד וסגל בזה
העולם. בתוך כך נשלחו מסירות על הגאבירניר (מושל המחוז), שהוא עושה
עולות; רואים אדם שעושה עולות, ולבסוף נופל בפח, כי בני-אדם חושבים
שהעולם הפקר, ולא יודעים שעל כל דבר יבואו במשפט, ומי שעושה
עולות להזולת, לבסוף מוסרים אותו במסירות. וכמו שאמר רבנו ז"ל
(ספר-המדות, אות מריבה, סימן ב'): מי שרודף את חברו, הקדוש-ברוך-הוא
מביא עליו רעה, כדי שישפח את חברו מלרדף אותו. והעבירו המלך, כי
זה שעושה עולות, לבסוף הוא נופל בנפילה כזו שלא תאר לעצמו,
שמעבירים אותו ממשרתו. ורואים בני-אדם שהם בעלי משרה גבוהה, ועם
כל זאת יש להם רשעות שעושים עול להזולת, ונותנים לו לחכות, ומזלזלים
בו, ועוד שאר מיני עולות שעושים, ואינם שמים על לב, שיום יבוא,

איש תם, שהתם ינהג המדינה באמת וישר, מחמת שאינו יודע חכמות והמצאות, ונמלך המלך לעשות את התם הנ"ל גאבירנר. ושלח המלך פקדתו, שהתם הנ"ל, ששלח אחריו, הוא יהיה גאבירנר, והוא צריך לנסע דרך העיר של הגאבערניא. ויעמדו על השערים של העיר, ותכף בבואו יעכבו אותו ויכתירו אותו בהתמנות הזאת שיהיה גאבירנר, וכן עשו, ויעמדו על השערים, ותכף בעברו שם, עכבו אותו, ואמרו לו שהוא נעשה גאבירנר. ושאל ואמר: רק בלי ליצנות. השיבו לו: בודאי בלי שום ליצנות! ונעשה התם תכף גאבירנר בתקף ועז.

גהרי אפרסמון

ויעבירו אותם ממשרתם. ונתיעץ המלך, שטוב שיהיה גאבירנר (מושל המחוז) איש תם, שהתם ינהג המדינה באמת וישר, מחמת שאינו יודע חכמות והמצאות; כי מי שהולך בתמימות, והוא איש תם וירא אלקים, אף פעם לא יעשה עולות לזולתו, כי איש תם אינו הולך בחכמות, ואינו ממציא המצאות איך להציק להזולת. ונמלך המלך לעשות את התם הנ"ל גאבירנר (מושל המחוז), ושלח המלך פקדתו, שהתם הנ"ל, ששלח אחריו, הוא יהיה גאבירנר, והוא צריך לנסע דרך העיר של הגאבערניא (המחוז), ויעמדו על השערים של העיר. ותכף בבואו, יעכבו אותו, ויכתירו אותו בהתמנות הזאת, שיהיה גאבירנר, וכן עשו. ויעמדו על השערים, ותכף בעברו שם, עכבו אותו ואמרו לו, שהוא נעשה גאבירנר. ושאל ואמר: רק בלי ליצנות! השיבו לו: בודאי בלי שום ליצנות, ונעשה התם תכף גאבירנר בתקף ועז. רואים מכל זה, שאחד שהולך בתמימות ובפשיטות, ואינו יודע שום חכמות, אזי לבסוף מתעלה בעליה אחר עליה, ואף שקדם כלם עשו ממנו צחוק, והיה ללעג ולקלס בעיני כל, עם כל זאת על-ידי התמימות והפשיטות

וַעֲתָהּ, שְׁנַתְרוּמָם מִזְלוֹ, וּמִזֵּל מַחֲבִים, וּבָא לוֹ קֶצֶת
הַבְּנָה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ כָּלֵל בְּחֻכְמָתוֹ,
רַק נָהַג בְּתַמִּימוֹתוֹ כְּבָרָאשׁוּנָה, וְהִנְהִיג אֶת הַמְּדִינָה
בְּתַמִּימוֹת בְּאֵמֶת וּבִישָׁר, וְעוֹלָה לֹא נִמְצְאָה בּוֹ. וְעַל
הַנְּהַגַת הַמְּדִינָה אֵין צְרִיכִין שֶׁכֵּל גְּדוֹל וְחֻכְמוֹת, רַק

נְהַרִי אֶפְרָסִמוֹן

שְׁלוֹ, עָשׂוֹ אוֹתוֹ מוֹשֵׁל הַמַּחֲזוֹ, וּכְבֹר נָתַנוּ לוֹ אֶת כָּל הַכְּבוֹד. אָבֵל גַּם אִז לֹא
הִנִּיחַ אֶת תַּמִּימוֹתוֹ, וְשָׂאֵל: אִם אֵין עוֹשִׂים לִיצְנוּת מִמֶּנּוּ. וְתַכְף-וּמְדִד
כְּשֶׁאָמְרוּ לוֹ, שְׁבֹדָאֵי בְּלִי לִיצְנוּת, לָקַח אֶת הַמְּשָׁרָה בְּתַקָּף וְעִז. וְזֶה גַם-כֵּן
לְמוֹד עֲמַק עֲמַק בְּהִנְהַגַת הַכָּלֵל, אֶף שֶׁהוּא תָם וְהוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת, אָבֵל כִּיּוֹן
שְׁנַתְעֲלָה בְּאִיזוֹ מַעְלָה, וּבַפְּרָט שֶׁהוּא מוֹשֵׁל הַמַּחֲזוֹ, לָקַח אֶת הַמְּשָׁרָה בְּתַקָּף
וְעִז, כִּי כֹף צְרִיף כָּל מְנַהִיג לְהִנְהִיג אֶת קְהֵלְתוֹ — בְּתַקָּף וְעִז, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל
(סְנֵהרִין ח.): אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, טַל מְקַל, וְהֵף עַל קְדָקְדָם, דְּבַר אֶחָד
לְדוֹר, וְאֵין שְׁנֵי דְבָרִין לְדוֹר; כִּי מִי שְׁרוּצָה לְהִנְהִיג עֲדָה וְצַבוּר, צְרִיף לְלַכֵּת
בְּתַקָּף וְעִז, וְאֶף שֶׁהוּא אִישׁ תָּם וִירָא אֱלָקִים, צְרִיף לְשִׁמּוֹר מְאֹד, שְׁלֹא יִפְרוּ
אֶת אֲשֶׁר מִבְּקֶשׁ.

וַעֲתָהּ, שְׁנַתְרוּמָם מִזְלוֹ, כִּי נַעֲשֶׂה מוֹשֵׁל הַמַּחֲזוֹ, וּמִזֵּל מַחֲבִים, כִּי תַכְף
וּמְדִד כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶסֶק עִם אַנְשִׁים — מִתְחַכֵּם, כִּי מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ עֶסֶק עִם רַבִּים,
עַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַכֵּם, כִּי מֵאֲחֵר שְׁצָרִיף לְהִתְעַסֵּק עִם הַרְבֵּה אַנְשִׁים, וּלְכָל אֶחָד
יֵשׁ דְּעָה אַחֲרֵת, לְכֵן הוּא נַעֲשֶׂה בַר הַבְּנָה, וּבָא לוֹ קֶצֶת הַבְּנָה, תַכְף-וּמְדִד
כְּשֶׁהִתְחִיל לְהַכְּנֵס בְּמְשָׁרְתוֹ הַחֲדָשָׁה לְהִיּוֹת מוֹשֵׁל הַמַּחֲזוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא
הִשְׁתַּמֵּשׁ כָּלֵל בְּחֻכְמָתוֹ, רַק נָהַג בְּתַמִּימוֹתוֹ כְּבָרָאשׁוּנָה, וְהִנְהִיג אֶת הַמְּדִינָה
בְּתַמִּימוֹת, בְּאֵמֶת וּבִישָׁר, וְעוֹלָה לֹא נִמְצְאָה בּוֹ. וּבְזֶה רוֹאִים גְּדֻלָּתוֹ, אֶף שֶׁהוּא
מוֹשֵׁל הַמַּחֲזוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ שְׁלִיטָה עַל אַנְשִׁים, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא עָזַב אֶת עֲבוֹדַת
הַתַּמִּימוֹת שְׁלוֹ, וְהַתַּמִּימוֹת הִבִּיֵּאָה אוֹתוֹ לְהִנְהִיג בְּאֵמֶת וּבִישָׁר, וְלֹא נִמְצְאָה
אֶצְלוֹ שׁוֹם עוֹלָה. וְעַל הַנְּהַגַת הַמְּדִינָה אֵין צְרִיכִין שֶׁכֵּל גְּדוֹל וְחֻכְמוֹת, רַק
עַל-פִּי הַיֵּשֶׁר בְּתַמִּימוֹת, כִּי אִם הוֹלְכִים בְּתַמִּימוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד בְּהִנְהַגַת

על־פי הישר בתמימות. כִּשְׁבָאוּ לִפְנֵי שְׁנַיִם לְדִין הָיָה
 אוֹמֵר: אַתָּה זָכָאֵי וְאַתָּה חַיֵּב, כִּפִּי תְּמִימוֹתוֹ בְּאַמֶּת, בְּלִי
 שׁוּם עֲרָמָה וּמְרָמָה. וְכֵן נִהְגַּ הַכֹּל בְּאַמֶּת.

וְהָיוּ אוֹהֲבִים אוֹתוֹ הַמְּדִינָה מְאֹד. וְהָיָה לוֹ יוֹעֲצִים
 אוֹהֲבִים בְּאַמֶּת. וּמַחֲמַת הָאֲהָבָה יַעֲיָן לוֹ אֶחָד:
 בְּאֲשֶׁר שְׁבוּדָאֵי בְּהַכְרַח תִּהְיֶה קְרוּא אֶל הַמֶּלֶךְ שֶׁתְּבוּא
 לִפְנָיו, כִּי הֲלֹא כָּבֹר שְׁלַח אַחֲרֶיךָ, וְגַם הַדְרָךְ

נחרי אפרסמון

הַמְּדִינָה, וְרוֹצִים אֶת טוֹבַת כָּל הָאֲנָשִׁים, אֲזִי מְצַלִּיחִים מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל־
 אוֹהֲבִים אוֹתוֹ, מֵה שְׂאִין כֵּן, מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּחֻמּוֹת, וְאִינוֹ הוֹלֵךְ בִּישָׁר, וְעוֹשֶׂה
 כָּל מִינֵי תַחְבּוּלוֹת לַעֲקוּף אֲנָשִׁים, וְאִין אֲצִלוֹ כָּל־שׁוּיִם, אֶלֹא לְזֶה הוּא
 מִיִּטִּיב, וְלְזֶה הוּא עוֹשֶׂה עוֹלוֹת, אָדָם כְּזֶה הוּא רַמְאֵי וְצָבוּעַ, וּלְכִסּוּף יִפֹּל.
 מֵה שְׂאִין כֵּן מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּתְּמִימוֹת, וּמַתְחַשֵּׁב בְּכָל אָדָם, וְעוֹשֶׂה טוֹבוֹת לְכָל־
 וּמַשְׁתַּדֵּל לַעְזוֹר לְכָל מִי שְׂאֲפָשֶׁר, אוֹתוֹ כָּל־יֵאָהְבוּ. כִּשְׁבָאוּ לִפְנֵי שְׁנַיִם לְדִין,
 הָיָה אוֹמֵר: אַתָּה זָכָאֵי וְאַתָּה חַיֵּב, כִּפִּי תְּמִימוֹתוֹ בְּאַמֶּת, בְּלִי שׁוּם עֲרָמָה
 וּמְרָמָה; כִּי כִּף צָרִיךְ דִּין לְהַתְנַהֵג, לוֹמֵר אֶת הָאֱמֶת כִּפִּי שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת
 הָאֱמֶת בְּתְּמִימוֹתוֹ, וּכְמֵאֲמַרְם וְ"ל (שְׁבַת י): כָּל דִּין שְׁדָן דִּין אֱמֶת לְאֱמֶתוֹ
 אֲפִלוֹ שְׁעָה אַחַת, מַעֲלָה עֲלָיו הַכְּתוּב כְּאִלוֹ נַעֲשֶׂה שְׁתָּף לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְאָמְרוּ (סִנְהֵדְרִין ז): כָּל דִּין שְׁדָן דִּין אֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, מִשְׁרָה
 שְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל. וְכֵן נִהְגַּ הַכֹּל בְּאַמֶּת; כִּי אֱמֶת וּתְּמִימוֹת הוֹלְכוֹת בְּיַחַד, כִּי
 מִי שֶׁהוּא אִישׁ תָּם וִירָא אֱלָקִים, הוּא תְּמִיד יַחְזִיק בְּמַדַּת הָאֱמֶת. וְהָיוּ אוֹהֲבִים
 אוֹתוֹ הַמְּדִינָה מְאֹד, כִּי מִי שֶׁהוּא אִישׁ תָּם וְהוֹלֵךְ בְּאַמֶּת, כָּל־אוֹהֲבִים אוֹתוֹ.
 וְהָיָה לוֹ יוֹעֲצִים אוֹהֲבִים בְּאַמֶּת, כִּי אֱמֶת נִמְשַׁכֶּת אֶל אֱמֶת, מִי שֶׁהוּא אִישׁ
 אֱמֶת, מַתְחַבְּרִים אֵלָיו אֲנָשֵׁי אֱמֶת.

וּמַחֲמַת הָאֲהָבָה, יַעֲיָן לוֹ אֶחָד: בְּאֲשֶׁר שְׁבוּדָאֵי בְּהַכְרַח תִּהְיֶה קְרוּא אֶל
 הַמֶּלֶךְ שֶׁתְּבוּא לִפְנָיו, כִּי הֲלֹא כָּבֹר שְׁלַח אַחֲרֶיךָ, וְגַם הַדְרָךְ שֶׁהַגַּאבִּירָנִי

שְׁהֵנָּה אֲבִירָנִיר מִבְּרַח לָבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעַל־כֵּן, אֶף־עַל־פִּי שָׂאתָה כִּשֶׁר מְאֹד, וְלֹא יִמָּצֵא בְּךָ שׁוֹם עוֹלָה בְּהִנְהַגְתְּךָ הַמְּדִינָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ בְּדַבְּרֵי לְנִטּוֹת בְּדַבְּרֵי לְצַד אַחַר לְדַבֵּר חֲכָמוֹת וְלִשְׁוֹנוֹת אַחֲרִים, עַל־כֵּן נָא וְדַרְדֵּי־אָרֶץ שְׁתּוּכַל לְהִשִּׁיבּוֹ, עַל־כֵּן טוֹב שְׂאֲלֵמֶדֶךָ חֲכָמוֹת וְלִשְׁוֹנוֹת. וְנִתְקַבַּל הַדָּבָר בְּעֵינַי הַתֵּם, וְאָמַר: מָה אֲכַפֶּת לִי אִם אֶלְמַד חֲכָמוֹת וְלִשְׁוֹנוֹת?! וְתִבָּרַךְ עָלֶיךָ עַל דַּעְתּוֹ, שֶׁחִבְרוּ הַחֲכָמִים אָמַר לוֹ, שְׂאִי אֶפְשָׁר

נחרי אפרסמון

מִכְרַח לָבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְעַל־כֵּן אֶף־עַל־פִּי שָׂאתָה כִּשֶׁר מְאֹד, וְלֹא יִמָּצֵא בְּךָ שׁוֹם עוֹלָה בְּהִנְהַגְתְּךָ הַמְּדִינָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ בְּדַבְּרֵי לְנִטּוֹת בְּדַבְּרֵי לְצַד אַחַר, לְדַבֵּר חֲכָמוֹת וְלִשְׁוֹנוֹת אַחֲרִים, עַל־כֵּן נָא וְדַרְדֵּי אָרֶץ שְׁתּוּכַל לְהִשִּׁיבּוֹ. עַל־כֵּן טוֹב שְׂאֲלֵמֶדֶךָ חֲכָמוֹת וְלִשְׁוֹנוֹת. וְנִתְקַבַּל הַדָּבָר בְּעֵינַי הַתֵּם, וְאָמַר: מָה אֲכַפֶּת לִי אִם אֶלְמַד חֲכָמוֹת וְלִשְׁוֹנוֹת?! הִינּוּ הַמֶּלֶךְ הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׂאִין בְּלַעֲדֵי יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְכָל הָעוֹלָם כָּלוֹ אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְהוּא מְלַכִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַלִּשְׁוֹנוֹת וּבְכָל הַחֲכָמוֹת. וְכִמוֹ שְׂאֵמַר רַבֵּנוּ ו'ל (שיחות הר"ן, סימן נב): מִכָּל הַדַּבְּרִים צוּעַק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֶפְלוּ מִסְּפוּרֵי הַגּוֹיִים צוּעַק גַּם־כֵּן כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּמוֹ שְׂכַתּוּב (תהלים צו, ג): "סִפְרוּ בַּגּוֹיִים כְּבוֹדוֹ", שְׂאֶפְלוּ מִסְּפוּרֵי הַגּוֹיִם צוּעַק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ צוּעַק תְּמִיד, וְקוֹרָא וּמְרַמֵּז לְאָדָם שֶׁיִּתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אָדָם צָרִיךְ לְלַמַּד אֶת הָאֱלֻקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הַחֲכָמוֹת וְהַלִּשְׁוֹנוֹת, כְּדֵי שְׂיִוְכַל לְהַפִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִכָּל דָּבָר. וְזֶה שֶׁיַּעֲזֵר לוֹ הָאוֹהֵב נֶאֱמַר, שֶׁיִּלְמַד חֲכָמוֹת וְלִשְׁוֹנוֹת, אֲשֶׁר זֶה כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הִינּוּ שְׂיִוְכַל לְמַצֵּא אֶת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִכָּל לִשְׁוֹנוֹת וְחֲכָמוֹת הַגּוֹיִם, וְתִבָּרַךְ עָלֶיךָ עַל דַּעְתּוֹ, שֶׁחִבְרוּ הַחֲכָמִים אָמַר לוֹ, שְׂאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוֹם אִפְּן, שֶׁהוּא יָבֹא עַל

בְּשׁוּם אַפֵּן שֶׁהוּא יָבוֹא עַל שְׁלוֹ, וְהֵנָּה עֵתָה כְּבָר בָּא עַל חֲכָמָתוֹ. (וְאִתְּ-עַל-פִּי-יָבֹן אִתְּ-עַל-פִּי שְׁכָבֵר הָיָה יוֹדֵעַ חֲכָמוֹת, לֹא הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַחֲכָמוֹת כָּלָל, רַק נָהַג הַכֹּל בְּתַמְיֹמוֹתוֹ כְּבָרָא שׁוֹנָה).

אַחֲר־כֵּן שָׁלַח הַמֶּלֶךְ שִׁיבּוֹא זֶה הַתָּם הַגְּאֹבִירָנִיר אֵלָיו, וְנִסַּע אֵלָיו, וְדִבֵּר הַמֶּלֶךְ עִם הַתָּם בְּתַחֲלָה

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

שְׁלוֹ, וְהֵנָּה עֵתָה כְּבָר בָּא עַל חֲכָמָתוֹ; כִּי לְעוֹלָם אָסוּר לְהַגִּיד לְאַחַר, שְׂאֵתָה אִף פַּעַם לֹא תָבוֹא אֶל עֲנִינִי, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (אֲבוֹת ד'): אֵל תְּהִי בּוֹ לְכָל אָדָם, וְאֵל תְּהִי מִפְּלִיג לְכָל דָּבָר, שְׂאִין לָךְ אָדָם שְׂאִין לוֹ שְׁעָה, וְאִין לָךְ דְּבָר שְׂאִין לוֹ מְקוּם; כִּי כָּל אֶחָד יְכוּל לְהַגִּיעַ לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת שְׁבַע עוֹלָם, אִם הוּא רַק רוֹצֵה, הָעֵקֶר תְּלוּי בְּרִצּוֹנוֹת וּבְכִסּוּפִין, שְׂיִכְסֹף תָּמִיד אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, (וְאִתְּ-עַל-פִּי-יָבֹן אִתְּ-עַל-פִּי שְׁכָבֵר הָיָה יוֹדֵעַ חֲכָמוֹת, לֹא הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַחֲכָמוֹת כָּלָל, רַק נָהַג הַכֹּל בְּתַמְיֹמוֹתוֹ כְּבָרָא שׁוֹנָה); כִּי זֹו מְעַלֵּת מִדַּת הַתַּמְיֹמוֹת, אֶפְלוּ שְׁכָבֵר מַגִּיעַ לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וּמְשִׁיג הַשְּׂגוֹת גְּבוּהוֹת מְאֹד, הוּא אֵינּוּ עוֹזֵב אֶת דְּרָכּוֹ הַתַּמְיָמָה, וּבָא תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּגִים, וּמִבְּקֵשׁ וּמִתְחַנֵּן עַל נַפְשׁוֹ, כְּאֵלוֹ עֲדִין לֹא הִתְחִיל. וְזֶה עֵקֶר הַשְּׁלָמוֹת בְּעִבּוּדַת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׂמוֹ, שְׂאֶפְלוּ שְׁכָבֵר הַשִּׁיג חֲכָמָה אֱלֹקִית, עִם כָּל זֹאת אֵינּוּ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַחֲכָמוֹת כָּלָל, אֶלֹא מִתְּנַהֵג בְּתַמְיֹמוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת גְּמוּרָה. אַחֲר־כֵּן שָׁלַח הַמֶּלֶךְ, שִׁיבּוֹא זֶה הַתָּם הַגְּאֹבִירָנִיר אֵלָיו; כִּי כֵּן מִתְּנַהֵג, כְּבִיכּוֹל, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִם כָּל אָדָם, כְּשֶׁרוֹצֵה שְׂאָדָם רוֹצֵה בְּאַמֶּת לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעִבּוּרוֹ יִתְבָּרֵךְ וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, אֶפְלוּ שְׂקָדָם מִסְתַּתֵּר עַל-יָדֵי שְׁלוּחִים, עִם כָּל זֹאת אָדָם יַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי מְאַמְצִים שְׁבַע עוֹלָם, לֹא לְעֹזֵב לְרַגֵּעַ אֶת הַרְצוֹן הַחֹזֵק שִׁישׁ לוֹ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְבַסּוֹף הַמֶּלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים שׁוֹלַח אַחֲרָיו, וְרוֹצֵה לְרֹאוֹת אוֹתוֹ. וְנִסַּע אֵלָיו הַתָּם שֶׁהוּא עִכְשָׁו נַעֲשֶׂה הַגְּאֹבִירָנִיר, וְדִבֵּר הַמֶּלֶךְ עִם הַתָּם בְּתַחֲלָה מִהִנְהַגַּת הַמְּדִינָה, כִּי קָדָם מְנַסִּים אֶת הָאָדָם אִם כּוֹנֵנָתוֹ הִיא עִם אַמֶּת,

מִהִנְהַגַּת הַמְּדִינָה, וְהוּטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי רָאָה שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בִּישָׁר וְאַמֶּת גְּדוֹל, בְּלִי שׁוּם עוֹלָה וּמְרָמָה. אַחֲר־כֵּן הִתְחִיל הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר חֲכָמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת, וְהִשִּׁיבוֹ הֵתָם כְּרָאוּי, וְהוּטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ זֹאת בְּיֹתֵר

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

וְאִיךְ הוּא מַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּהִנְהַגַּת חַיֵּי יוֹם יוֹם, וּבְהִנְהַגַּת הַמְּדִינָה. וְהוּטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי רָאָה, שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בִּישָׁר וְאַמֶּת גְּדוֹל, בְּלִי שׁוּם עוֹלָה וּמְרָמָה; כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב כְּשֶׁבֵר יִשְׂרָאֵל מִתְנַהֵג בְּתַמִּימוֹת וּבִישָׁר וּבְאַמֶּת גְּדוֹל, כִּי מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֵר הַתַּמִּימוֹת, הוּא תְּמִיד רֵץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִרְגַע שֶׁהָאָדָם מִתְבוֹדֵד עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְחִי עִם חֶשְׁבוֹן הַנֶּפֶשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה מְמִילָא כְּבָר מִתְנַהֵג בִּישָׁר וּבְאַמֶּת גְּדוֹל, וְאִינוֹ עוֹשֶׂה שׁוּם עוֹלוֹת וּמְרָמָה לְזוּלָתוֹ. כִּי אִם אָדָם מְדַבֵּר עִם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְגַלֶּה לוֹ אֶת כָּל לְבוֹ, וּבְכָל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הוּא מִתְנַעֵץ עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא יַעֲשֶׂה שׁוּם עוֹלָה וּמְרָמָה. אַחֲר־כֵּן הִתְחִיל הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר חֲכָמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלַבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ חֲכָמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת הָעֶכָוִים, וְצָרִיכִים לְמַצָּא אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גַם מִשָּׁם. וְהִשִּׁיבוֹ הֵתָם כְּרָאוּי, כִּי עַל-יְדֵי גְדֹל תַּמִּימוֹתוֹ וְהִתְמַדְתּוֹ בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זָכָה לְהִגִּיעַ לְמִדְרָגָה כְּזוֹ, שֶׁמַּצָּא אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ חֲכָמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת הָעֶכָוִים. וְהוּטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ זֹאת בְּיֹתֵר וְיֹתֵר, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד מִתְפָּאֵר בְּאָדָם שֶׁאִינוֹ מְסִיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ, וּמוֹצֵא אוֹתוֹ בְּכָל הַחֲכָמוֹת וּבְכָל הַלְשׁוֹנוֹת שֶׁל הָעֶכָוִים, וְיוֹדֵעַ שְׁאִין בִּלְעַדְיוֹ יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא נִמְצָא אֶפְלוֹ בְּכָל הַלְשׁוֹנוֹת שֶׁל עֶכָוִים, כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהָר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ל"ג), שֶׁאֶפְלוֹ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן עִם עֶכָוִים, לֹא יְכוּל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר: אִי אֶפְשִׁי לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִחֲמַת עֲבִיּוֹת וּגְשָׁמִיּוֹת שְׁנוּפֹלֶת תְּמִיד עָלָיו, מִחֲמַת הָעֶסֶק שֶׁעוֹסֵק עִמָּהֶם. כִּי כְּבָר גָּלוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הָעֶכָוִים, יְכוּלִים לְמַצָּא בָהֶם אֱלֻקוֹת, כִּי בְּלֹא אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵין לָהֶם שׁוּם חַיּוֹת וְקִיּוּם כָּלֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נַחֲמִיָּה ט. ו): "וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלֵם"; וְאָמַר הַמֶּלֶךְ מְלַכֵּי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-

ויוֹתֵר, וְאָמַר: אֲנִי רוֹאֶה שֶׁהוּא חָכֵם כְּזֶה, וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן
 הוּא מִתְנַהֵג בְּתַמִּימוֹת כְּזֶה! וַיִּיטֵב בְּעֵינָי הַמֶּלֶךְ מְאֹד
 מְאֹד, וּמָנָה הַמֶּלֶךְ אוֹתוֹ שִׁיְהִי מִיְנִיסְטֵיר עַל כָּל
 הַמִּיְנִיסְטֵרִישׁ (שֶׁר עַל כָּל הַשָּׂרִים), וְצָנָה לוֹ מְקוֹם מִיְחָד,
 שְׁשֵׁם יִהְיֶה יְשִׁיבְתוֹ, וְצָנָה שְׁיִבְנֶה לוֹ חוֹמוֹת נְאוֹת
 וּמִפְאָרוֹת כְּרָאוּי, וְנָתַן לוֹ כֶּתֶב עַל הַתְּמִנוֹת הַזֹּאת,

נְהָרֵי אֶפְרַסְמוֹן

הוא: אֲנִי רוֹאֶה, שֶׁהוּא חָכֵם כְּזֶה, וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִתְנַהֵג בְּתַמִּימוֹת כְּזֶה!
 וַיִּיטֵב בְּעֵינָי הַמֶּלֶךְ מְאֹד מְאֹד; כִּי זֶה מְאֹד חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּשֶׁאֲדָם
 מִחֲזִיק בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוֹת וְהַפְּשִׁיטוֹת, וּמְשַׁלֵּיךְ אֶת חֻכְמָתוֹ. וְכַמוֹכָא בְּדַבְרֵי
 רַבְּנֵי יוֹ"ל (לְקוּטִי־מוֹהֲרָ"ן, חֶלֶק ב', סִימָן יב): כְּשֶׁאֲדָם הוֹלֵךְ אַחֵר שְׂכָלוֹ וְחֻכְמָתוֹ,
 הוּא יָכוֹל לָבוֹא לְטַעֲיוֹת רַבּוֹת. וְזוֹ מַעֲלַת גְּדוּלֵי וּמִבְּחָרֵי הַצְּדִיקִים, שֶׁאֲפִלוּ
 שְׂזוּכִים לְהַשְׁגוֹת חֻכְמוֹת אֱלֻקוֹת דְּקִדְשָׁה, הֵם מְשַׁלְּכִים הַכֹּל, וּמִתְחִילִים בְּכָל
 פְּעַם מִחֲדָשׁ לַעֲבֹד אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת. וּמָנָה הַמֶּלֶךְ
 אוֹתוֹ, שִׁיְהִי מִיְנִיסְטֵר (שֶׁר) עַל כָּל הַמִּיְנִיסְטֵרִישׁ (שָׂרִים), אֲשֶׁר זֶה הוּא
 הַצְּדִיק, שְׂכָלוֹל מִכָּל הַצְּדִיקִים, וְהוּא מְמַנֶּה עַל כָּלֵם, כִּי מִתְקַף גִּיעֵתוֹ
 וְטִרְחָתוֹ בְּעַבּוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שִׁיִּגַע וְטִרַח בְּהַתְמַדָּה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד יָמִים
 וְשָׁנִים, עַל־יְדִיזָה זָכָה, שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־
 הוּא, שֶׁר עַל כָּל הַשָּׂרִים, רֹאשׁ כָּל הַצְּדִיקִים. וְנִדְעַת לְנִבּוֹן, שֶׁזֶה סוֹכֵב עַל מִי שֶׁסָּפַר
 אֶת זֶה, שֶׁהוּא רַבְּנֵי יוֹ"ל בְּעַצְמוֹן. וְצָנָה לוֹ מְקוֹם מִיְחָד, שְׁשֵׁם יִהְיֶה יְשִׁיבְתוֹ; כִּי
 כָּל צְדִיק וְצְדִיק בְּזֶה הָעוֹלָם, יֵשׁ לוֹ אֶת הַמְּקוֹם שְׁלוֹ, שֶׁהוּא לְפִי שְׂרַשׁ נִשְׁמָתוֹ
 בְּשָׁמַיִם, כִּי כָּל מְקוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי וְהַחֻמְרִי, יֵשׁ לוֹ שְׂרַשׁ לְמַעְלָה
 בְּשָׁמַיִם, וְכָל צְדִיק מְקַבֵּל אֶת חֶלְקוֹ וּמְקוֹמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּפִי שְׂרַשׁ נִשְׁמָתוֹ.
 וְצָנָה, שְׁיִבְנֶה לוֹ חוֹמוֹת נְאוֹת וּמִפְאָרוֹת כְּרָאוּי; כִּי זֶה מְקוֹם הַצְּדִיק, שֶׁהוּא
 מְסַבֵּב עִם חוֹמוֹת יְפוֹת וּמִפְאָרוֹת. וְנָתַן לוֹ כֶּתֶב עַל הַתְּמִנוֹת הַזֹּאת, שִׁיְהִי
 מִיְנִיסְטֵיר פְּנ"ל עַל כָּל הַמִּיְנִיסְטֵרִי. וְהַכְּתָב הַזֶּה זֶה סִפְרוֹ הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא
 שְׁזָכָה לְחִבְרוֹ, הַכָּלוּל מִכָּל הַסִּפְרִים, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנֵי יוֹ"ל (סִי־מוֹהֲרָ"ן, סִימָן
 שס"ה), שֶׁבְּחֻף סִפְרָיו נִכְלָלִין כְּכָר כָּל הַקְּבֵלָה שֶׁל הָאָרִיז"ל וְשֶׁל הַקְּדָמוֹנִים,

שִׁיחָהּ מִיָּנִיסְטִיר כַּנְ"ל. וְכֵן הָיָה, שֶׁבָּנוּ לוֹ בְּנֵינִים כַּנְ"ל
בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁצִּוָּה הַמֶּלֶךְ, וְהֵלֵךְ וְקָבַל הַגְּדֵלָה בְּתַקְוָה.

וְהַחֲכָם הַנַּ"ל, כְּשָׁבָא אֵלָיו הָאֲגֵרָת מִהַמֶּלֶךְ כַּנְ"ל, הִשְׁיֵב
לְהַחֲכָם שֶׁהֵבִיאָהּ: הַמֶּתֵן וְלִין פֶּה וַנְדַבֵּר

נַחְרֵי אַפְרַסְמוֹן

[וכן כל צדיק כפי הספר שלו שמחבר, זה הכתב שמקבל, כבכול, ממנו
יתברר, ומשם יכולים לראות את מדרגתו, היכן הוא אוהו, כמוכא בדברי
רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קעג); כי על-ידי הכתב יכולים להכיר
את הנפש ופנימיות הנפש]. וכן היה, שבנו לו בנינים כנ"ל, באותו המקום
שצוה המלך [מכל זה תבין ותשכיל מרחוק, את מעלת הזוכה לבוא אל ציון
רבנו ו"ל בעיר אומן, אשר שם נבנה לו בנינים וחומות נאות ומפארות, שכל
זה נעשה על-ידי הצרופים של הנשמות שבאים שמה, כמוכא בדברי רבנו
ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), שעל-ידי כל נפש שבא לשם, מצטרפים
צרופים חדשים לאין מספר, עין שם]. והלך וקבל הגדלה בתקף; כי הצדיק
האמת הכלול מכל הצדיקים, הוא קבל את הגדלה בתקף ועז, וכך מנהיג
את העולם, ויש לו כח לחזק ולאמץ ולשמח את כל העולם כלו.

וְהַחֲכָם הַנַּ"ל, כְּשָׁבָא אֵלָיו הָאֲגֵרָת מִהַמֶּלֶךְ כַּנְ"ל, הִשְׁיֵב לְהַחֲכָם
שֶׁהֵבִיאָהּ: הַמֶּתֵן וְלִין פֶּה; וְפֶה הַתְּחִילָה טְעוֹתוֹ, כִּי בְּמָקוֹם לְרוּץ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ
תְּכַף-וּמִיד, וְלֵהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה, שֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁלַח לוֹ אֲגֵרָת וְקוֹרָא לוֹ, אָמַר: הַמֶּתֵן,
וְלִין פֶּה. וְכִמוֹ שֶׁמְצִינּוּ כְּשֶׁהֲגִיעוּ שְׁלוּחֵי בְּלָק אֶל בְּלַעַם (בַּמִּדְבָּר כב, ח):
"וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינּוּ פֶה הַלִּילָה, וְהִשְׁבַּתִּי אֶתְכֶם דְּבָר"; וְאָמְרוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (תְּנַחֲמָא בְּלַק), שֶׁאָמְרוּ: אִם יָבֹא עִמָּנוּ — יִצְלִיחַ, וְאִם יַעֲכֹב שְׁעָה
— אֵין בּוֹ תּוֹעֵלָת. כִּינּוֹן שֶׁרָאוּ שֶׁאָמַר: לִינּוּ פֶה הַלִּילָה, הִלְכוּ לָהֶם זְקָנֵי
מִדֵּין, שִׁידְעוּ בְּקַסְמִים שְׁלָהֶם, שֶׁאֵין בּוֹ תּוֹעֵלָת. וְלָכֵן גַּם הַחֲכָם, תְּכַף כְּשֶׁאָמַר
לְהַחֲכָם הַשֵּׁנִי: הַמֶּתֵן וְלִין פֶּה, וַנְדַבֵּר וְנִתְשַׁב, זֹו כְּבָר הֵיטָה תְּחִלָּת נִפְלִיתוֹ;
כִּי אָדָם צָרִיף תְּכַף-וּמִיד לְהַזְדַּרוֹ, כְּשֶׁנִּכְנַסְתּ בּוֹ אִיזוֹ תְּשׁוּקָה אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ.
כִּי זֶה בְּחִינַת, שֶׁהַמֶּלֶךְ קוֹרָא אֶת הָאָדָם, אֲזִי צָרִיכִים תְּכַף-וּמִיד לְרוּץ אַחֲרָיו

וּנְתִישֵׁב. לְעָרֵב עֲשֵׂה עֲבוּרוֹ סְעֵדָה גְדוֹלָה. בְּתוֹךְ סְעֵדָתוֹ
 נִתְחַכֵּם הַחֲכָם בְּחֻכְמָתוֹ וּפִילוֹסוֹפִיָּא שְׁלוֹ, וְעָנָה וְאָמַר:
 מַה־זֹּאת, שְׁהַמֶּלֶךְ כֹּזֵה יִשְׁלַח אַחֲרַי עֲבוּר שְׁפַל־בְּרֵךְ
 כְּמוֹנִי; וּמָה אֲנִי, שְׁהַמֶּלֶךְ יִשְׁלַח אַחֲרַי, הֲלֹא מֶלֶךְ כֹּזֵה,
 שִׁישׁ לוֹ מִמְּשָׁלָה וּגְדֹלָה כְּזוֹ, וְאֲנִי שְׁפַל וְנִבְזָה כְּנֶגֶד מֶלֶךְ
 גְּדוֹל וְנוֹרָא כֹּזֵה, וְאִיךָ יִתִּישֵׁב זֹאת בְּדַעַת, שְׁמֶלֶךְ כֹּזֵה
 יִשְׁלַח עֲבוּר שְׁפַל כְּמוֹנִי; אִם אָמַר: בְּשִׁבִיל חֻכְמָתִי, מָה

 נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא לְהִתְעַכֵּב כְּרַגַע. וְכַעֲיֵן שְׁאָמַר רַבְּנּוּ ו"ל (לקוטי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִמֵּן
 קכד): בְּאִיזָה מְקוֹם שָׂרַק יִהְיֶה, אִם נִכְנָסֶת לוֹ פִּתְאֹם תְּשׁוּקָה אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ,
 שִׁיעֲמַד שָׁם, וַיִּזְדָּרוּ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אוֹ לְקַיֵּם אִיזוֹ מִצְוָה, אוֹ לַעֲשׂוֹת אִיזוֹ
 עֲבוּדָה אַחֲרֵת מֵעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. כִּי צְרִיכִים מְאֹד לְהוֹדְרוֹ בְּזִרְיוֹת
 לְרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ. לְעָרֵב עֲשֵׂה עֲבוּרוֹ סְעֵדָה גְּדוֹלָה בְּתוֹךְ סְעֵדָתוֹ, נִתְחַכֵּם
 הַחֲכָם בְּחֻכְמָתוֹ וּפִילוֹסוֹפִיָּה שְׁלוֹ, רַבְּנּוּ ו"ל אָמַר (לקוטי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִמֵּן
 סב), שְׁדִיקָא בְּעַת הָאֲכִילָה נַעֲשֶׂה יַחֲוּד בֵּין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּה; יַחֲוּד
 עֲלִיזוֹן, בְּסוּד (רוח ב'): "לַעֲת הָאֲכַל גְּשֵׁי הַלוֹם"; אֲבָל זֶה צְרִיךְ לְהִיּוֹת מְאָכֵל
 הַמְּבָרָר, כִּי אִז אִם הָאֲכַל כְּשֶׁר, וְכֵן מְכֻוֹנִים מָה אוֹכְלִים, וּמִתְבוֹנְנִים שֶׁהַכֹּל
 אֵלְקוֹת, אִז אָמַר רַבְּנּוּ ו"ל (לקוטי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִמֵּן ז'), שְׁנִכְנָסֶת בְּאֲדָם הָאֲרַת
 הַרְצוֹן, שְׁבוֹרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְלִהְפֹּךְ, אִם זֶה מְאָכֵל שְׁלֹא נִתְבָּרָר, מִשֵּׁם
 נִמְשַׁכֵּת כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת. וְלִכְּן הִתְחִילוּ לְאָכֵל סְעֵדָה, וּבּוֹדָאֵי הַמְּאָכְלִים
 לֹא הָיוּ מְבָרְרִים וְכַשְׂרִים, וְלִכְּן בְּתוֹךְ סְעֵדָתוֹ נִתְחַכֵּם הַחֲכָם בְּחֻכְמָתוֹ
 וּבְפִילוֹסוֹפִיָּה שְׁלוֹ. וְעָנָה וְאָמַר: מָה זֹאת, שְׁהַמֶּלֶךְ כֹּזֵה יִשְׁלַח אַחֲרַי עֲבוּר
 שְׁפַל בְּרֵךְ כְּמוֹנִי; וּמָה אֲנִי, שְׁהַמֶּלֶךְ יִשְׁלַח אַחֲרַי? ! הֲלֹא מֶלֶךְ כֹּזֵה, שִׁישׁ לוֹ
 מִמְּשָׁלָה וּגְדֹלָה כְּזוֹ, וְאֲנִי שְׁפַל וְנִבְזָה כְּנֶגֶד מֶלֶךְ גְּדוֹל וְנוֹרָא כֹּזֵה. וְאִיךָ יִתִּישֵׁב
 זֹאת בְּדַעַת, שְׁמֶלֶךְ כֹּזֵה יִשְׁלַח עֲבוּר שְׁפַל כְּמוֹנִי? ! אִם אָמַר — בְּשִׁבִיל
 חֻכְמָתִי, מָה אֲנִי כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ? ! וְכִי אֵינִי לְהַמֶּלֶךְ חֻכְמִים, וְגַם הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ

אני פנגד המלך. וכי אין להמלך חכמים. וגם המלך בעצמו בודאי חכם גדול, ומה הדבר הזה שהמלך ישלח עבורי. וישתומם על זה מאד מאד. ענה ואמר זה החכם (הינו החכם הראשון שהוא חברו של התם, כי כל זה, הכל מדבריו של אותו החכם הראשון חברו של התם, שאחר שהשתומם והתמיה עצמו מאד כנ"ל ענה בעצמו דברים אלו, ואמר להחכם השליח): תדע מה שאני אומר, דעתי שבהכרח הדבר מוכן ומבשר, שאין

נחרי אפרסמון

בודאי חכם גדול, ומה הדבר הזה, שהמלך ישלח בעבורי; פה רואים איך הסמ"ך-מ"ם עובד עם כל אחד להרחיקו ממנו יתברך, כי קדם הוא מגדיל מאד את הקדוש-ברוך-הוא, ומקטין את עצמו לגמרי, כאלו מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא אינו צריך אותו, ומה הוא צריך להסתכל עליו, וכדומה מכניס בו כל מיני פתויים, שמשם נמשכת הכפירות והאפיקורסות, כמובא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, משא ומתן, הלכה ד', אות ד'), שמצד אחד מגדילים מאד את הקדוש-ברוך-הוא, ומצד שני משפילים את עצמם לגמרי, כאלו אין הקדוש-ברוך-הוא צריך את האדם, ומזה צצה ויוצאת כל האפיקורסות, שמפרידים בין האדם להקדוש-ברוך-הוא. וכל זה בא מענוה פסולה, כאלו הוא כבר אינו שוה שום דבר, וכאלו הקדוש-ברוך-הוא אינו מסתכל עליו, וכאלו אינו צריך אותו, וכדומה כל מיני פתויים ומחשבות של הבל. וישתומם על זה מאד מאד; כי תכף-ומיד כשנכנסים ממחשבה למחשבה בעניני חקירות של הבל ומחשבות מיתרות, ומשתמשים עם חכמתו המדמה, על-ידי-זה באים לבסוף לכפירות ואפיקורסות, ומפרידים בין הקדוש-ברוך-הוא ובין האדם. ענה ואמר זה החכם (הינו החכם הראשון, שהוא חברו של התם, כי כל זה, הכל מדבריו של אותו החכם הראשון, חברו של התם, שאחר שהשתומם והתמיה עצמו מאד כנ"ל, ענה בעצמו דברים אלו, ואמר להחכם השליח): תדע, מה שאני אומר דעתי, פתאם כבר יש לו דעת, והוא הוגה דעות, ומוציא את הזבל והלכלוך מפיו, שבהכרח הדבר מוכן ומבשר,

מֶלֶךְ בְּעוֹלָם כָּלֵל. וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים בְּשָׁטוֹת הַזֶּה, שְׂסוּבְרִים שֵׁישׁ מֶלֶךְ. וְרָאָה וְהִבֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר זֹאת, שְׁכָל בְּנֵי הָעוֹלָם יִמְסְרוּ עֲצֻמָּן לְסִמְךָ עַל אִישׁ אֶחָד, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ. בּוֹדְאֵי אֵין מֶלֶךְ בְּעוֹלָם כָּלֵל.

הַשִּׁיב הַחֶכֶם הַשְּׁלִיחַ הַנִּ"ל: הֲלֹא אָנִי הִבֵּאתִי לְךָ אֲגֵרֶת מִהַמֶּלֶךְ. שְׂאֵל אוֹתוֹ הַחֶכֶם הָרֵאשׁוֹן הַנִּ"ל: הֲאֵתָה בְּעֲצֻמְךָ קִבַּלְתָּ הָאֲגֵרֶת מִיַּד הַמֶּלֶךְ בְּעֲצֻמוֹ מִמֶּשׁ. הַשִּׁיב

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

שֶׁאֵין מֶלֶךְ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים בְּשָׁטוֹת הַזֶּה, שְׂסוּבְרִים שֵׁישׁ מֶלֶךְ; כִּי קִדְּם הַחֲזִיק אֶת עֲצֻמוֹ לֹא כְּלוּם, וְהָיָה מִתְמִיָּה עֲצֻמוֹ, אֵיךְ מֶלֶךְ כָּל־כֶּף גְּדוֹל צְרִיף אוֹתוֹ וּמִסְתַּכֵּל עָלָיו, וְהִשְׁפִּיל אֶת עֲצֻמוֹ כָּל־כֶּף, עַד שֶׁנִּרְאָה בְּעֵינָיו לֹא כְּלוּם, וּלְבִסּוֹף כָּבַר יֵשׁ לוֹ דַּעוֹת מִשָּׁל עֲצֻמוֹ, עַד שֶׁלְּפִי טַנּוּף דַּעוֹתָ בָּא לְהִסְכָּמָה, שֶׁאֵין מֶלֶךְ בְּעוֹלָם, שֶׁמֶשֶׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַמֵּינִים וְהָאֶפִיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים לְגַמְרֵי. קִדְּם מִתְחִילָה אֶצְלָם הַמַּחְשָׁבָה כְּאֵלוֹ הֵם אֵינָם שׁוֹיִם לְשׁוֹם דָּבָר, וְכֵאלוֹ לֹא מִסְתַּכְלִים עֲלֵיהֶם, וּמָה כָּבַר שׁוֹיִם הַמְצׁוֹת וְהַמְעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהֵם עוֹשִׂים, עַד שֶׁלְּבִסּוֹף כּוֹפְרִים בְּעֵקֶר, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וּמוֹצִיאִים מִפִּיהֶם הַטְּמָא דְבָרִים מְכַעְרִים. וְרָאָה וְהִבֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר זֹאת, שְׁכָל בְּנֵי הָעוֹלָם יִמְסְרוּ עֲצֻמָּן לְסִמְךָ עַל אִישׁ אֶחָד, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ, בּוֹדְאֵי אֵין מֶלֶךְ בְּעוֹלָם כָּלֵל. וְכָבַר אָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יב): כִּשְׂאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׁכְלוֹ וְחֻכְמָתוֹ, יְכוּל לְבוֹא לְטַעֲיוֹת גְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁיִּפֹּל לְכַפִּירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן; הַשִּׁיב הַחֶכֶם הַשְּׁלִיחַ הַנִּ"ל: הֲלֹא אָנִי הִבֵּאתִי לְךָ אֲגֵרֶת מִהַמֶּלֶךְ! כִּי זֶה הַשְּׁלִיחַ שֶׁהִבִּיא לוֹ אֶת הָאֲגֵרֶת, זֶה בְּחִינַת אִישׁ שֶׁעֲדִין יֵשׁ לוֹ אִיזוֹ שִׁיכּוֹת עִם הַמֶּלֶךְ, כִּי הוּא בָּא לְקַרְא לְהַזְלוֹת שִׁיבּוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ, שִׁזּוֹ עֲבוּדָה הַמְטַלֵּת עַל כָּל אֶחָד, שֶׁאֶחָד צְרִיף לְקַרְבֵּי אֶת הַשְּׁנִי לְעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלִדְבַר אֲתוֹ דְבוּרֵי אֲמוּנָה, וְלְהַחֲדִיר בּוֹ תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. שְׂאֵל אוֹתוֹ הַחֶכֶם הָרֵאשׁוֹן הַנִּ"ל: הֲאֵתָה בְּעֲצֻמְךָ קִבַּלְתָּ הָאֲגֵרֶת מִיַּד הַמֶּלֶךְ בְּעֲצֻמוֹ מִמֶּשׁ? רּוֹאִים אֶת הַרְשָׁעוֹת שֶׁל הָאֶפִיקוֹרְסִים, שֶׁלֹּא דִי שֶׁאֵינָם

לו: לאו. רק איש אחר נתן בידי האגרת בשם המלך.
 ענה ואמר: עתה ראה בעיניך, שדברי פנים, כי אין מלך
 כלל. חזר ושאל אותו: תאמר לי. הלא אתה מן העיר
 מלוכה ומגדל שם מימיה, הגידה לי: הראית מימיה את
 המלך. השיב לו: לאו. (פי באמת בן הדבר שלא כל אחד ואחד
 זוכה לראות את המלך, כי אין המלך מתראה, רק בעתים רחוקות מאד).

גהרי אפרסמון

מקבלים מה שמעוררים אותם לחזר אליו ותברך, כי הרי הביאו לו אגרת
 שהמלך צריך אותו, אלא מתחילים עוד לפלפל עם השליח, ומכניסים בו
 את דעותיהם המגנות והעקמות. השיב לו השליח: לאו, לא המלך נתן לי
 את זה, רק איש אחד נתן בידי האגרת בשם המלך; כי באמת האמונה
 הקדושה הולכת מדור דור, כמו שכתוב (ישעיה לח, יט): "חי חי הוא יודך
 כמוני היום אב לבנים יודיע אל אמתך"; כי כך הולכת ונמשכת האמונה
 הקדושה, שממשיכים מאב לבן ולנכד, וכן מדור דור. ולכן אמר השליח,
 שהוא קבל את זה מאחר, שההוא קבל את זה בשם המלך. ענה ואמר: עתה
 ראה בעיניך, שדברי פנים, כי אין מלך כלל; וכבר אמר רבנו ז"ל (ספר-המדות,
 אות נאוף, סימן י'): לא תפנס עם פתוייך בטוען ונטען, כי אריכת הרגשת
 החושב אפלו לבחינת השולל, תפעל הגברת החפץ, ויתהפך הרצון אליו;
 כי צריכים מאד מאד לשמר לא להפנס בוכוחים עם אף אחד בעניני אמונה,
 ומכל שכן כשרוצים לקרב בני-אדם. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר,
 חלק א', סימן נט): מי שמקרב רחוקים, צריך לשמר שלא יתאחזו בו הקלפות
 והרע של אלו הבני-אדם שהוא מקרב. וזה דבר מאד מסבן. חזר ושאל
 אותו: תאמר לי, הלא אתה מן העיר מלוכה, ומגדל שם מימיה, הגידה לי:
 הראית מימיה את המלך? השיב לו: לאו (פי באמת בן הדבר, שלא כל אחד
 ואחד זוכה לראות את המלך, כי אין המלך מתראה, רק בעתים רחוקות מאד); כי
 באמת כל הבריאה כלה: דומם, צומח, חי, מדבר, זה עצם עצמיות אלקותו
 יתברך, כי אין בלעדיו יתברך כלל, אין שום מציאות של בריאה בכלל

עָנָה הַחֶכֶם הָרִאשׁוֹן וְאָמַר: עֵתָה רְאֵה גַם רְאֵה שְׂדֵבְרֵי
בְרוּרִים וּמְבַרְרִים, שְׂבֹודָאֵי אֵין מֶלֶךְ כָּלָל, כִּי הֲלֹא אֶפְלוּ
אֶתָה לֹא רְאִיתָ אֶת הַמֶּלֶךְ מֵעוֹלָם.

שׁוּב שְׂאֵל הַחֶכֶם הַשְּׁלִיחַ: אִם־כֵּן מִי מְנַהֵיג הַמְדִינָה.
הַשִּׁיב הַחֶכֶם הָרִאשׁוֹן: זֹאת אֲנִי אֶסְפֵּר לָךְ הַבְּרוּר,

נַחְרֵי אֶפְרָסִמוֹן

בלעדין יתברך. ולכן אפלו אלו הצדיקים, שפבר זכו שיושבים בעיר
המלוכה, אף-על-פי-כן אינם רואים את המלך, כמו שפכתוב (שמות לג, כ):
"כי לא יראני האדם וחי"; רק גדולי מבחרי הצדיקים זוכים לגלוי אלקות
כזה, כי הם בטלים ומבטלים לגמרי בו יתברך, ועל-ידי-זה האמונה אצלם
מוחשית בחוש גדול, עד שרואים בעיני השכל שלהם, את אמתת מציאותו
יתברך, וכן יש מעלה אחר מעלה, יחודים קדושים, צרופי שמות, שמותיו
הקדושים יתברך, עם כל זאת רב רבם של בני-אדם, אינם רואים, כביכול,
את המלך, רק מאמינים באמונה שלמה, שהוא נמצא, ואין בלעדיו נמצא.
ענה החכם הראשון ואמר: עתה ראה גם ראה, שדברי ברוורים ומבכרים,
שבודאי אין מלך כלל, כי הלא אפלו אתה לא ראית את המלך מעולם. מכל
זה רואים, איד שצריכים לשמר מאד מאד, שלא להתחבר עם שום רשע,
שיכניס בו ספקות באמונה, כי בנפשו הוא, כי סוף כל סוף כמה אדם חי
בזה העולם? ! ומה נשאר מהאדם? ! רק מה שהוא חושב ממנו יתברך, וכל
רגע ודקה שאדם רק חושב ממנו יתברך, הוא מקים מצות עשה של יחוד
השם. ולכן לא כדאי להכנס בוכוחים עם אף אחד בעניני אמונה, כי זה
מאד מסכן. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן מג), אשר
ההכל פה של רשע מזיק מאד, ובפרט מי שמדבר דבורי כפירות
ואפיקורסות, אלו הדבורים בוראים קלפות ומשחיתים, שמאד מזיקים
לאדם. שוב שאל החכם השליח: אם-כן מי מנהיג המדינה? כי רואים,
שאצלו עדין היתה אמונה חזקה, אבל ברגע שהוא התחיל להכנס אתו
בוכוחים, לאט לאט התקררה אצלו האמונה הקדושה. השיב החכם
הראשון: זאת אני אספר לך הברור, כי ממני תשאל, כי אני כפי בזה. בזה

כִּי מִמּוֹנֵי תִשְׁאַל, כִּי אֲנִי בָקִי בְּזֶה, כִּי הָיִיתִי מְשׁוֹטֵט
בְּמַדִּינֹת, וְהָיִיתִי בְּמַדִּינַת אֵיטְלִיָּא. וְכִךְ הַמְּנַהֵג, שֵׁישׁ
שִׁבְעִים שָׂרֵי יוֹעֲצִים, (שְׁקוּרִין "רֵאטֶּהֵירִין"), וְהֵם עוֹלָיִם
וּמְנַהֲיָגִים הַמַּדִּינָה זְמַן מִיחָד, וְעַם זֶה הַשְּׁרָרוֹת חוֹלְקִין
עֲצָמָן כָּל בְּנֵי הַמַּדִּינָה בְּזֶה אַחַר זֶה. וְהַתְּחִילוֹ דְּבָרָיו

נְחָרֵי אַפְרָסְמוֹן

רוֹאִים אֶת רַעְתָּם שֶׁל הַמֵּינִים וְזָדִים, כּוֹפְרִים וְאַפִּיקוֹרְסִים, הָרֵי מִקֶּדֶם עָשָׂה
אֶת עֲצָמוֹ כְּלֵא כְּלוּם, וְלֹא הִחְשִׁיב אֶת עֲצָמוֹ כְּלָל, וְאָמַר אֵיךְ מֶלֶךְ גָּדוֹל
כְּלֶכֶךְ צְרִיף אוֹתִי, וּפְהַ פְּתָאֵם הוּא כְּכָר יוֹדֵעַ בְּכִרוּר, וְאוֹמֵר בְּהִרְחָבָה:
תִּשְׁאַל אוֹתִי, כִּי אֲנִי בָקִי בְּזֶה. רוֹאִים מִזֶּה, שֶׁמַּעֲנָה פְּסוּלָה בָּאִים לְבִסּוּף
לִידֵי גְאוּהַ וְגִדְלוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, עַד שֶׁחֹשֵׁב אֶת עֲצָמוֹ לְמַשְׁהוֹ. וּבְאֵמַת זֶה
בָּא מַחְמַת כִּי הָיִיתִי מְשׁוֹטֵט בְּמַדִּינֹת, כִּי זֶה פָּגַם גְּדוֹל מְאֹד, שֶׁאָדָם מְסֻחָב
בְּעוֹלָם, כִּי אוֹיֵר הָעוֹלָם מְלֵא קְלָפוֹת, וְאָדָם צְרִיף תְּמִיד לְשִׁבְת־בְּבֵית־הַכְּנָסַת
אוּ בְּבֵית־הַמְּדֻרָשׁ, וְגַם בְּבֵיתוֹ צְרִיף לְעֲשׂוֹת בֵּית לְשִׁכְנֵת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֶפְלוּ
מִי שֶׁצְרִיף לְלַכֵּת בְּדַרְכֵים לְצַרְף פְּרֻנְסָתוֹ, עָלָיו לְהִסְתַּר תְּמִיד בְּסִתָּר צֶל כְּנָפָיו
יִתְבָּרֵךְ, שֶׁיִּצְיֵר בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ שֶׁהִכֵּל לְכָל אֱלָקוֹת גְּמוּר הוּא, וְזֶה יִשְׁמַר אוֹתוֹ
מְאוֹיֵר הָעוֹלָם הַמְּלֵא כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, וּמַחְמַת שֶׁהִחְכֵם הַסְּחוּבֵב בְּעוֹלָם,
גִּדְבָק בּוֹ הָרַע וְהַכְּפִירוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וְהָיִיתִי בְּמַדִּינַת אֵיטְלִיָּה, שֵׁם הוּא מְקוֹר
הַטְּמָאָה, כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (מְגִלָּה ו:): אֵיטְלִיָּה שֶׁל יָנֹן זֶה כְּרִף גְּדוֹל שֶׁל רְמִי;
וְכִךְ הַמְּנַהֵג, שֵׁישׁ שִׁבְעִים שָׂרֵי יוֹעֲצִים (שְׁקוּרִין "רֵאטֶּהֵירִין"), וְהֵם עוֹלָיִם
וּמְנַהֲיָגִים הַמַּדִּינָה זְמַן מִיחָד, וְעַם זֶה הַשְּׁרָרוֹת חוֹלְקִין עֲצָמָן כָּל בְּנֵי הַמַּדִּינָה
בְּזֶה אַחַר זֶה. כִּי כִךְ מְתַנַּהֵג אֶצֶל אַמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁמַּעֲלִים אֶת זֶה וּמּוֹרִידִים
אֶת זֶה, וּבְכָל פַּעַם מִתְחַלְפִים אַחֲרֵים לְהַנְהִיג אֶת הַמַּדִּינָה, שֶׁזֶה לְהַפְּךָ מְדַרְכֵי
הַתּוֹרָה, כִּי בַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, מִי שֶׁלְמַד וַיִּגַע וַיִּרְחַ בְּהִלְכָהּ, הוּא הַמְּנַהֵג
וּפּוֹסֵק, וְעַל פִּיּוֹ מְתַנַּהֲגִים. וְהַתְּחִילוֹ דְּבָרָיו לְכַנֵּס בְּאֲזְנֵי הַחֲכָם הַשְּׁלִיחַ, כִּי
רַבְּנוֹ ו'ל אָמַר (שִׁיחוֹת־הַר"ן, סִימָן פ'), אֲשֶׁר בְּנֵי־אָדָם יֵשׁ לָהֶם כַּח לְמַנְעַ וּלְהִסִּית
אֶת הָאָדָם, וּלְרַחֲקוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּמִצְדִּיקֵי אָמַת, יוֹתֵר מֵהִיצֵר הָרַע.
כִּי בְּאֵמַת הַדְּבָוִר יֵשׁ לוֹ כַּח לְטוֹב אוּ לְהַפְּךָ. וְלִכְּנֹן אִם מְכַנְּסִים בְּאָדָם כְּפִירוֹת

לכנס באזני החכם השליח, עד שהספימו וגזרו, שבודאי אין מלך בעולם כלל.

שוב ענה החכם הראשון: המתן עד הבקר. אברר לך עוד בברור אחר ברור, שאין מלך בעולם כלל.

וישכם החכם הראשון בבקר (החכם שהוא חברו של התם אנו

גהרי אפרסמון

ואפיקורסות, רחמנא לשזבן, במשך הזמן זה נכנס בו. עד שהספימו וגזרו, שבודאי אין מלך בעולם כלל, כי כך הוא דרך האדם, עם מי שהוא מתחבר — אליו הוא נמשך, וכמוכא ברמב"ם (פרק ו' מהלכות דעות, הלכה א'): דרך בריתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, נוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים, ולישב אצל החכמים תמיד, כדי שילמד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך, כדי שלא ילמד ממעשיהם. הוא ששלמה אומר (משלי יג, כ): "הולך את חכמים יחכם, ורעה כסילים ירוע"; כי זה שהתחבר עם החכם, ושמע את דברי מינות ואפיקורסות שלו, גם הוא נלכד ברשתו, ונעשה אפיקורס, רחמנא לישזבן. שוב ענה החכם הראשון: המתן עד הבקר, אברר לך עוד בברור אחר ברור, שאין מלך בעולם כלל; כי בדרך שאדם הולך לישן, כך הוא קם. אם אדם הולך לישן במחשבות של כפירות ואפיקורסות, ומכל שכן בדבורים של מינות וכפירות, אזי הוא קם כך. ולכן כשהחכם דבר עמו בליקלה כל מיני דבורים של מינות, כפירות ואפיקורסות, אמר לו: המתן עד הבקר, ואז אברר לך עוד ברור אחר ברור, שאין מלך בעולם כלל; כי בקדשה, אדם צריך להרגיל את עצמו, לפני שהולך לישן — לקרא קריאת שמע שעל המטה, ולהתודות על כל מה שעשה, ולהתחרט על כל מה שעבר עליו, על ידי זה כשקם, הוא מתעורר בהתעוררות גדולה ובתשוקה עצומה לחזר אליו יתברך, כמו שכתוב (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים רבה אמונתך"; בכל בקר נתחדשת אצלו האמונה מחדש. וישכם החכם הראשון בבקר (החכם, שהוא חברו של התם, אנו קוראים אותו תמיד בשם: החכם הראשון),

קוראים אותו תמיד בשם החכם הראשון) והקיץ את חברו החכם השליח, ואמר לו: בוא עמי אל החוץ ואראך הדבר בברור, איך העולם כלו בטעות, ובאמת אין מלך כלל, וכלם בטעות גדול. והלכו בשוק, וראו איש חיל אחד, ותפסו אותו ושאלו אותו: למי אתה עובד? השיב: את המלך! (שאלו אותו): הראית את המלך מימך? לאו! ענה ואמר: ראה היש שטות כזה?! שוב הלכו אל אדון אחד מן החיל, ונכנסו עמו בדברים, עד ששאלוהו: למי אתה עובד? את המלך! הראית את המלך? לאו! ענה ואמר:

נחרי אפרסמון

והקיץ את חברו החכם השליח, ואמר לו: בא עמי אל החוץ, ואראך הדבר בברור, איך העולם כלו בטעות, ובאמת אין מלך כלל, וכלם בטעות גדול; כי בקדשה כתוב (בראשית כב, ג): "וישכם אברהם בבקר", ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נד): כך צריך להיות עבודת בר ישראל, תכף ומיד כשקם, שיזכיר את עצמו בעלמא דאתי, שיזכר ממנו יתברך, וכך ימשיך את המחשבה הזו על כל היום, להיות דבוק בו יתברך. ולהפוך זה החכם להרע, עוד הקיץ את החכם השני, ואמר לו: בא עמי אל החוץ, ששם מקום הסטרא אחרא, והקלפות והמשחיתים המשוטטים בעולם, בא ואראה לך שאין מלך, וכמאמרם ז"ל (מכות י'): בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. והלכו בשוק, וראו איש חיל אחד, ותפסו אותו, ושאלו אותו: למי אתה עובד? השיב: את המלך. (שאלו אותו): הראית את המלך מימך? וענה על זה האיש חיל: לאו. ענה ואמר החכם לחברו החכם: ראה, היש שטות כזה?! כי באמת נותנים לכל אחד ואחד את הבחירה. שוב הלכו אל אדון אחד מן החיל, ונכנסו עמו בדברים, עד ששאלוהו: למי אתה עובד? ענה ואמר את המלך! ושאל אותו החכם: הראית את המלך? ענה ואמר האדון: לאו! ענה ואמר החכם לחברו החכם: עתה ראה בעיניך, שהדבר מבדר,

עָתָה רֵאֵה בְּעֵינֶיךָ, שְׁהַדְּבַר מְבָרָר שְׁפָלָם טוֹעִים, וְאִין מְלֶךְ כָּלָל בְּעוֹלָם. וְנִסְפָּם בִּינִיהֶם הַדְּבַר, שְׂאִין מְלֶךְ כָּלָל.

עָנָה הַחֲכָם וְאָמַר עוֹד: בּוֹא וְנִסֵּעַ וְנִלְךָ בְּעוֹלָם, וְאַרְאֶךָ עוֹד אֵיךְ כָּל הָעוֹלָם כָּלוֹ בְּטָעוּתִים גְּדוּלִים. וְהָיוּ הוֹלְכִים וְנוֹסְעִים בְּעוֹלָם, וּבְכָל מָקוֹם שָׁבָאוּ, מִצָּאוּ אֶת

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

שְׁפָלָם טוֹעִים, וְאִין מְלֶךְ כָּלָל בְּעוֹלָם. וְנִסְפָּם בִּינִיהֶם הַדְּבַר, שְׂאִין מְלֶךְ כָּלָל. רואים מכל זה, איך שהחכמות של האדם מטעות אותו, ומוליכות אותו אל שאול תחתית ומתחתיו, עד שנעשה כופר בעקר. ועל זה הזהירנו רבנו ז"ל מאד מאד להתרחק מכל מיני חכמות של הבל, ואמר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן מד), שהעקר בעבודת השם יתברך להיות תם, ולהתנהג בתמימות, כי אפלו מי שיודע חכמות באמת, אחר כל החכמות צריך להשליך כל החכמות, ולעבד את השם יתברך בתמימות ובפשטות גמורה בלי שום חכמות. וזה עקר החכמה הגדולה שבכל החכמות, לבלי להיות חכם כלל, כי באמת אין חכם בעולם כלל, ואין חכמה ואין תבונה נגדו יתברך. ומי שהולך בדרך התמימות והפשטות, ילך בדרך הישר.

עָנָה הַחֲכָם וְאָמַר עוֹד; כִּי אִם אָדָם הוֹלֵךְ עִם חֲכָמוֹת, חֲכָמָה מְכַנֶּסָה אוֹתוֹ בְּחֲכָמָה אַחֲרָת, עַד שְׁנִטְעָה לְגַמְרֵי, כִּי רַבּוּי הַחֲכָמוֹת מְסַבְּבִים אֶת הָאָדָם, עַד שָׁבָא לְיָדֵי כַּפִּירָה גְּמוּרָה. וְלִכֵּן אָמַר הַחֲכָם "עוֹד", הֵינּוּ מַחְכְּמָה לְחֲכָמָה נִטְעָה לְגַמְרֵי, עַד שָׁבָא לְיָדֵי כַּפִּירוֹת, שְׁכַפַּר בְּכָל, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. בּוֹא וְנִסֵּעַ וְנִלְךָ בְּעוֹלָם, וְאַרְאֶךָ עוֹד אֵיךְ כָּל הָעוֹלָם כָּלוֹ בְּטָעוּתִים גְּדוּלִים; כִּי מִי שְׁנִכְנַס בְּחֲכָמוֹת שֶׁל הֶבֶל, חֲכָמוֹת הַמְדָּמָה, שְׁמִטְעָה אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, הוּא נִכְנָס בְּטָעוּת כְּזוֹ, וּבְכַפִּירוֹת וְאַפִּיקוּרְסוֹת כְּאֵלוֹ, עַד שֶׁהוּא בְּטוּחַ שֶׁהוּא צוֹדֵק, וְאֵיךְ כָּל הָעוֹלָם כָּלוֹ בְּטָעוּת גְּדוּלוֹת, כִּי זֶה הַפֶּךָ הַקָּדָשָׁה, כִּי בְּצַד הַקָּדָשָׁה אָדָם צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁהוּא אֵינּוּ יוֹדֵעַ כְּלוּם, וּמִכָּל שַׁכְּן שְׁלֵא יַחְקֹר בְּחַקִּירוֹת שֶׁל הֶבֶל, מֵה קוֹרָה אֲצֵל הַזּוֹלָת, וּמִכָּל שַׁכְּן מֵה קוֹרָה בְּכָל הָעוֹלָם. וְהָיוּ הוֹלְכִים וְנוֹסְעִים בְּעוֹלָם. פְּעַם הִלְכוּ וּפְעַם נִסְעוּ, שֶׁהוּא כְּעִין שְׂאֵמַר רַבּנוּ ז"ל

העולם בטעות. ודבר המלך הנ"ל נעשה אצלם למשל. ובכל מקום, שמצאו העולם בטעות, לקחו את המלך למשל, כמו שזה אמת, שיש מלך, בן הדבר הזה. והיו הולכים ונוסעים עד שפלה מה שבידם. והתחילו למכור סוס אחד, ואחר-כך השני, עד שמכרו כלם, עד שהכרחו

נהרי אפרסמון

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סג), שהנחש הקדמוני, שמשם נמשך הכפירות, פעם הולך ופעם מעופף. ובכל מקום שבאו, מצאו את העולם בטעות, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (מכות י'): בדרך שאדם רוצה לילך — בה מוליכין אותו. ודבר המלך הנ"ל נעשה אצלם למשל, שעשו מזה ליצנות. ורבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן מד), כי הדבור הזה של כפירות ואפיקורסות מזיק לאמונה, והוא אסור גמור, כי על השם יתברך אסור לומר דברי הלצות אפלו בדרך שחוק, כי זה יכריח אותו גם-כן לכפר בכל, רחמנא לצלן, ובכל מקום שמצאו העולם בטעות, לפי שבוש דעתם, כי תמיד הסתכלו על אחרים בעין רעה, ולכן ראו את כל אחד שהוא נמצא בטעות, שזה הפך ממה שרבנו ז"ל הזהירנו (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפב) לחפש ולבקש ולמצא אצל כל אחד את הטוב שיש בו, אפלו אצל רשע גמור. והם הסתכלו על כל העולם כלו שנמצאים בטעות, ולכן כפרו בעקר. ולקחו את המלך למשל: כמו שזה אמת, שיש מלך, בן הדבר הזה; כי כך מתחילה הכפירות והאפיקורסות אצל האדם, רחמנא לצלן, מדבר קטן מתפשט עליו אחר-כך לדבר גדול, עד שנעשה כל העולם כלו כאין וכאפס בעיניו, וכופר בכל, רחמנא לצלן. והיו הולכים ונוסעים עד שפלה מה שבידם, כי כל אלו המינים והכופרים והאפיקורסים, לבסוף מה שיש בידם, גם את זה הם מאבדים, והתחילו למכור סוס אחד, ואחר-כך השני, עד שמכרו כלם, עד שהכרחו לילך רגלי, כי המאמין האמתי, שמאמין בו יתברך, חי חיים טובים, כי אפלו כשהולך לו שלא כפי שרצה, הוא מנחם את עצמו, שבודאי ייטיב עמו הקדוש-ברוך-הוא. ולבסוף יש לו הכל, מה שאין בן מי שהולך בכפירות ואפיקורסות, אין לו במה להחיות את עצמו, כמוכא בדברי רבנו

לִילֵךְ רַגְלֵי. וְתַמִּיד הָיוּ חוֹקְרֵים הָעוֹלָם, וּמִצְאוּ שֶׁהָעוֹלָם
בְּטָעוֹת, וְנַעֲשׂוּ עֲנִיִּים הוֹלְכֵי רַגְלֵי וְנִסְתַּלַּק חֲשִׁיבוֹתָם,
וְלֹא הָיוּ נֹחֲשָׁבִים כָּלָל, כִּי לֹא הָיוּ מְשֻׁגָּחִים עֲלֵיהֶם כָּלָל,
עַל אֲבִיוֹנִים כְּמוֹתָם.

וְנִתְגַּלְגַּל הַדְּבָר, וְהָיוּ הוֹלְכִים וְסוֹכְבִים, עַד שֶׁבָּאוּ אֶל
הָעִיר, שָׁדַר בָּהּ הַמִּינִיסְטִיר הַנַּ"ל (שְׁהוּא הַתָּם

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

ו"ל (שיחות-ה"ן, סימן לב), כִּי כְּשֵׁישׁ לְאָדָם אֲמוּנָה, לֹא חָסַר לוֹ שׁוֹם דְּבָר,
וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב (משלי כח, כ): "אִישׁ אֲמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת"; מֵה שְׁאִין כֵּן מִי
שְׁכוֹפֵר בְּכָל, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבֵן, לֹא נִשְׁאַר לוֹ שׁוֹם דְּבָר, וְצָרִיךְ לְהִסְתַּוְּבֵן נַע
וְנָד רַגְלֵי. וְתַמִּיד הָיוּ חוֹקְרֵים הָעוֹלָם, וּמִצְאוּ שֶׁהָעוֹלָם בְּטָעוֹת, וְנַעֲשׂוּ עֲנִיִּים
הוֹלְכֵי רַגְלֵי; כִּי עַל-יְדֵי כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת שְׁנֹכְנָסִים בְּחֻקֵּי רִוּת בֵּין כָּךְ
מְאַבְדִים אֶת הַכֹּל, וְנַעֲשִׂים עֲנִיִּים מְרוּדִים, וְצָרִיךְ לִילֵךְ רַגְלֵי מִמְּקוֹם לְמִקוֹם,
כִּי מִי שְׁאִין לוֹ אֲמוּנָה, אִין לוֹ כְּלוּם, כִּי אִין לוֹ אֶל מִי לְפָנוֹת בַּעַת צָרָה.
וְנִסְתַּלַּק חֲשִׁיבוֹתָם, וְלֹא הָיוּ נֹחֲשָׁבִים כָּלָל, כִּי לֹא הָיוּ מְשֻׁגָּחִים עֲלֵיהֶם כָּלָל,
עַל אֲבִיוֹנִים כְּמוֹתָם; כִּי בְּרַגַּע שֶׁאַבְדוּ אֶת אֲמוּנָתָם — אֲבָדוּ אֶת הַכֹּל, וְנַעֲשׂוּ
עֲנִיִּים מְרוּדִים, וְנִסְתַּלַּקָה חֲשִׁיבוֹתָם מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת ט, טז):
"וְחֻכְמַת הַמַּסְפֵּן בְּזוּיָהּ, וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים"; וְאִין לָךְ עוֹד מִסְפֵּן גָּדוֹל
כְּמִי שֶׁאַבַּד אֶת הָאֲמוּנָה שְׁלוֹ, שְׁאֵז אֶף אַחַד אֶפְלוֹ אֵינוֹ רוֹצֵה לְשַׁמַּע אוֹתוֹ,
כִּי אֲבַד אֶת חֲנוּ בְּעִינֵי בְּנֵי-אָדָם, וְנִשְׁאַר עֲנִי מְכַל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים לד,
יא): "כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעִבוּ". וְנִתְגַּלְגַּל הַדְּבָר, וְהָיוּ הוֹלְכִים וְסוֹכְבִים, עַד שֶׁבָּאוּ
אֶל הָעִיר, שָׁדַר בָּהּ הַמִּינִיסְטִיר הַנַּ"ל (שְׁהוּא הַתָּם, חֲבָרוֹ שֶׁל הַחֹכֵם הַנַּ"ל); אָדָם
צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁכָּל מֵה שֶׁקוֹרָה אִתּוֹ — הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, אִין דְּבָר כְּזֶה
שֶׁנֶּאֱרָע מִעֲצָמוֹ, אֶלֹא נִתְגַּלְגַּל הַדְּבָר עַל יְדוֹ יְתֻבְרָךְ, וּכְמֵאֵמֶר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב
הַקָּדוֹשׁ זי"ע: יְהוּדֵי אֵינוֹ הוֹלֵךְ, יְהוּדֵי מוֹלִיכִים אוֹתוֹ. וְרַבְּנוּ ו"ל אָמַר
(לקוטי-מוֹתֵר"ן, חֲלָק א', סִימָן רו), שֶׁאָדָם טוֹעֵה וְנִתְעָה בְּדֶרֶךְ עֲקָשׁ וּפְתִלְתוֹל, עַד

חברו של החכם הנ"ל), ושם באותה העיר, היה בעל-שם
 אמת, והיה חשוב מאד, כי עשה דברים נפלאים, ואפלו
 בין השרים היה חשוב ומפרסם. ואלו החכמים באו
 לאותה העיר, והלכו וסבבו ובאו לפני בית הבעל-שם,
 וראו שהיו עומדים שם כמה עגלות, ארבעים וחמשים,

גחרי אפרסמון

שהוא כבר קרוב לחזר לדרך הישרה. ודיקא אז הוא מתרחק יותר ויותר,
 כי אינו זוכה לשמע את קול הקריאה שקורא אותו הקדוש-ברוך-הוא, כי
 הקדוש-ברוך-הוא קורא את האדם על-ידי הצדיק האמת, שיחזר בתשובה
 שלמה, אך אדם לפי רבוי טעיותיו שנתעה, אינו זוכה לשמע את קול
 הקריאה של הצדיק. ושם באותה העיר, היה בעל שם אמת, והיה חשוב
 מאד, כי עשה דברים נפלאים, ואפלו בין השרים היה חשוב ומפרסם; כי
 גדולי ומבחרי הצדיקים, שהם דבוקים באין סוף ברוך הוא, שמו יתברך
 מאיר לפני עיניהם תמיד, אשר בשביל זה הם נקראים "בעל שם", שהשם
 הו"ה הקדוש מאיר תמיד לפני עיניהם, ועל-ידי-זה הם עושים דברים
 נפלאים מאד, והם מאד חשובים בעולם אפלו בין הגויים, כי מרב דבקותם
 והכללותם באין סוף ברוך הוא, הם יכולים לשנות את הטבע, ורואים עין
 בעין את אלקותו יתברך. ואלו החכמים באו לאותה העיר, והכל ממנו
 יתברך בהשגחה נוראה ונפלאה, כדי שיבאו לתקונם, ואם היו מסלקים את
 דעתם ושכלם וחקמתם המדמה, והיו בטלים לצדיק בעל שם, היה מעלה
 אותם לדרגות גבוהות וגדולות עד מאד. והלכו וסבבו ובאו לפני בית
 הבעל-שם, וראו שהיו עומדים שם כמה עגלות, ארבעים וחמשים עם חולים
 ונהטעם שרבנו ז"ל מונה מספר זה דיקא — ארבעים וחמשים, אך יש לומר
 כי הגה אכילת מן היה לחם מן השמים, שמי שאכל אותו, היה מזכך מאד
 לקבל בו את התורה, שהיא עצם גלוי עצמיות אלקותו יתברך, כי המן היה
 לחם שמלאכים נזונים בו, לחם רוחני, ומי שאכל ממנו, אף פעם לא היה
 חולה, וזה מ"ן — ארבעים וחמשים, ארבעים יום כנגד שמשה רבנו היה
 בהר סיני, והוריד לנו את התורה, וחמשים יום כנגד שספרו נשמות ישראל

עם חולים. וסבר החכם, ששם דר דאקטיר, והיה רוצה
 לפני לביתו, מחמת שגם הוא היה דאקטיר גדול, ורצה
 לפני לעשות הפרות עמו. ושאל: מי דר בכאן. השיבו:
 בעל-שם. וימלא פיו שחוק, ואמר לחברו: זה הוא שקר
 וטעות נפלא מאד. וזה הוא שטות יותר מטעות של

נחרי אפרסמון

את הימים — מיציאת מצרים עד קבלת התורה. והנה כשאדם חוטא, בר
 מינן, על-ידי-זה הוא עושה מסך המבדיל בינו ובין הקדוש-ברוך-הוא, ואז
 נעשה חולה. וכשבא אל הצדיק, שהוא הבעל-שם, הוא ממשיך עליו חזרה
 אור נפלא כזה, עד שנתקים אצלו (תהלים קז, כ): "ישלח דברו וירפאם",
 שמקבלים כל הרפואות רק על-ידי דבר השם, דהיינו תפלה, ואז לא צריכים
 לשום רפואות גשמיות, אלא נתקים אצלו (שמות כג, כה): "ויברך את לחמך
 ואת מימך, והסרתי מחלה מקרבך", הינו שתהיה לו רפואה על-ידי לחם
 ומים. כי הבעל-שם, שהוא הצדיק האמת הדבוק באין סוף ברוך הוא,
 ממשיך על האדם דבר ה', שזה סוד אכילת מ"ן, שפנגד ארבעים יום שהיה
 משה רבנו בהר סיני לקבל את התורה, וחמשים יום שסופרים נשמות
 ישראל מיציאת מצרים עד קבלת התורה. ולכן היה לפני פתח הבעל-שם
 ארבעים וחמשים עגלות עם חולים, שזה מ' וכן נ' פנ"ל, וזה מה שאמרו
 חכמינו הקדושים (תנחומא בשלח): לא נתנה התורה לדרש אלא לאוכלי המן,
 שלא היה להם צורך לא למלאכה ולא לסחורה, הא כיצד? היה יושב ודורש,
 ולא היה יודע מהיכן היה אוכל ושותה, ומהיכן ללבש ולכסות, כי על-ידי
 אכילת מן, נזדככו כל-כף, עד שלא היו חסרים שום דבר. וכן מי שזוכה
 להיות מקרב אל הצדיק האמת, שהוא הבעל-שם, נשלם אצלו הכל. ולכן
 ישבו וחכו שם ארבעים וחמשים עגלות]. וסבר החכם, ששם דר דאקטיר,
 כי ראה עגלות עם חולים מחכים שם, והיה רוצה להפנס לביתו, מחמת
 שגם הוא היה דאקטיר גדול, ורצה להפנס לעשות הפרות עמו. ושאל: מי
 דר בכאן? השיבו: בעל-שם. וימלא פיו שחוק, ואמר לחברו: זה הוא שקר
 וטעות נפלא מאד, וזה הוא שטות יותר מטעות של המלך; כי באמת אמונת

המלך. חברי, אספר לך השקר הזה, כמה וכמה העולם בטעות בשקר כזה.

נחרי אפרסמון

חכמים זה היסוד של כל היהדות, כי בלי אמונת חכמים — אין אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, כי החכמים האמתיים, הם מגלים את אמתת מציאותו יתברך, וכמו שכתוב (שמות יד, לא): "ויאמינו בהנ"ה ובמשה עבדו"; ואמרו חכמינו הקדושים (מכילתא בשלח): אם במשה האמינו, קל נחמר בהנ"ה, בא זה ללמדך, שכל מי שמאמין ברועה נאמן, כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם. פיוצא בדבר אתה אומר (במדבר כא, ה): "וידבר העם באלקים ובמשה", אם באלקים דברו, קל נחמר במשה? אלא זה בא ללמדך, שכל מי שמדבר ברועה נאמן, כאלו מדבר במי שאמר והיה העולם; ולכן מאחר שהחכם כפר לגמרי במלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, בודאי היתה אצלו ליצנות גדולה ענין של אמונת חכמים, והתלוצץ מהצדיק עד מאד, כי זה תלוי בזה. וכמו שאמר רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), שאי אפשר לבוא לאמונה, אלא על-ידי אמת, ואי אפשר לבוא אל אמת, אלא על-ידי התקרבות לצדיקים, שהם כלו זרע אמת, זרע קדש, ולכן מי שהוא מלא כפירות ואפיקורסות, מלא נאוף, כמו החכם שהיה פלג גוף, מלא כפירות, עד שבא לידי הכרה שאין מלך, עפרא לפומיהו, לכן הוא צחק מאד מענין אמונת צדיקים. ולכן, אהובי, בני! בשעה שתשמע שאחד מתלוצץ מצדיק אמת הדבוק בחי החיים בו יתברך, תדע, שהוא מלא כפירות ואפיקורסות, וצריכים להתרחק ממנו, ולא די שהוא חוטא בעצמו, שהוא כופר בעקר, ומתלוצץ ממנו יתברך, אלא עוד מסית אחרים, שזה מה שאמר לחברו: חברי! אספר לך השקר הזה, כמה וכמה העולם בטעות בשקר כזה, כאלו הוא כבר יודע את האמת, כאשר נהוג היום, שאנשים מלאים צוואה וטנוף בראשיהם, הם הלועגים על דברי חכמים ומתלוצצים מהם. ואמרו חכמינו הקדושים (ערוכין כא): הלועג על דברי חכמים, נדון בצוואה רותחת. ואמר רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סא), שהיא מדה כנגד מדה, כי הוא אינו מאמין בדבריהם ומלעיג עליהם, ודבריהם הם אף למותר אצלו, על-כן נדון במותרות, שעולים לו עשנים סרוחים אל המוח,

בְּתוֹךְ כֶּף הָיוּ רַעְבִים וּמִצָּאוּ עֲדִין אֲצֶלֶם שְׁלֹשָׁה-אַרְבָּעָה
 "גְּדוּלִים" (סוג מטבע). וְהָלְכוּ אֶל בֵּית-הַתְּבַשִּׁיל,
 (שְׁקוּרִין "גְּאָר-קַעֵד"), וְשָׂם מוֹצָאִים לֶאֱכֹל אֶפְלוּ בְּעַד שְׁלֹשָׁה
 או אַרְבָּעָה "גְּדוּלִים". וְצוּוּ לְתֵן לָהֶם מֵאֲכָל, וְנָתְנוּ לָהֶם.
 בְּתוֹךְ שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים, הָיוּ מְסַפְּרִים וּמִתְלוֹצְצִים מֵהַשְּׁקָר
 וְטָעוֹת שֶׁל דָּבָר הַבַּעַל-שֵׁם. וּבַעַל הַ"גְּאָר-קַעֵד" שָׁמַע

גְּהָרִי אֶפְרַסְמוֹן

וּמַעֲרָבִים וּמְבַלְבְּלִים אֶת דַּעְתּוֹ. נִמְצָא, מִי שֶׁמִּתְלוֹצֵץ מִצְדִּיקִים הַדְּבָקִים בְּאֵין
 סוֹף בְּרוּךְ הוּא, מְגַלֶּה אֶת טְמֵאת וּגְרִיעוֹת מַעֲשֵׂיו הַרְעִים. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים
 נה, כא): "שֶׁלַח יָדְיוֹ בְּשַׁלְמִיו — חָלַל בְּרִיתוֹ"; בְּתוֹךְ כֶּף הָיוּ רַעְבִים, עַד
 שֶׁהֵם מְדַבְּרִים וּמִתְלוֹצְצִים מֵהַצְדִּיק בַּעַל-שֵׁם, בֵּין כֶּף נַעֲשִׂים רַעְבִים, כְּמוֹ
 שֶׁכְּתוּב (מְשָׁלִי יג, כה): "וַיִּבְטֵן רַשְׁעִים תַּחֲסֹר; וּמִצָּאוּ עֲדִין אֲצֶלֶם שְׁלֹשָׁה-
 אַרְבָּעָה גְּדוּלִים (סוג מטבע); כִּי זֶה הַמְּסַפֵּר סִימָן לְדָלוּת, כְּמֵאמָרָם ו"ל (שְׁבַת
 קד): גִּימ"ל דָּל"ת — גִּימ"ל דָּלִים. [בְּשִׁבִיל זֶה נִקְטַר רַבְּנוּ ו"ל הַלְשׁוֹן: שְׁלֹשָׁה
 אַרְבָּעָה גְּדוּלִים]; כִּי אִם אָדָם מִתְלוֹצֵץ מֵהַצְדִּיק בַּעַל-שֵׁם, נַעֲשֶׂה דָל, כִּי כָּל
 הַשִּׁפְעַ שֶׁבָּא לְאָדָם, זֶה רַק בְּזָכוֹת הַצְדִּיק, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ו"ל (סֵפֶר-הַמִּדּוֹת,
 אוֹת צְדִיק, סִימָן לג): בְּזָכוֹת הַצְדִּיק תִּלְמִידָיו מִתְפָּרְנְסִים. וְהָלְכוּ אֶל בֵּית
 הַתְּבַשִּׁיל (שְׁקוּרִין "גְּאָר-קַעֵד"), שֶׁהִיא מְסַעְדָּה לַעֲנִיִּים מְרוּדִים, וְשָׂם מוֹצָאִים
 לֶאֱכֹל אֶפְלוּ בְּעַד שְׁלֹשָׁה או אַרְבָּעָה גְּדוּלִים, וְצוּוּ לְתֵן לָהֶם מֵאֲכָל, וְנָתְנוּ
 לָהֶם, בְּתוֹךְ שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים, הָיוּ מְסַפְּרִים וּמִתְלוֹצְצִים מֵהַשְּׁקָר וְטָעוֹת שֶׁל דָּבָר
 הַבַּעַל-שֵׁם; כִּי אֲכִילָה בַקֶּדְשָׁה צְרִיכָה לֵהִיוֹת — לְדַבֵּר דְּבוּרֵי תוֹרָה וְאִמוּנָה,
 כְּמֵאמָרָם ו"ל (אֲבוֹת פָּרָק ג'): שֶׁלַחן שְׁלֵא אָמְרוּ עָלָיו דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאִלוֹ אֲכָלוּ
 מִזְבַּחֵי מֵתִים. וְכֵן אָמְרוּ בַזְהַר (תְּרוּמָה קנג), אֲשֶׁר עַל שֶׁלַחן שְׁאוּמְרִים עָלָיו
 דְּבָרֵי תוֹרָה יוֹצֵא כְרוֹז (וְחֻקָּאֵל מֵא, כב): "זֶה הַשֶּׁלַחן אֲשֶׁר לִפְנֵי הַגּוֹי"ה"; וְכֵן
 אָמַר רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סב), שֶׁדִּיקָא בְּעַת אֲכִילָה בַקֶּדְשָׁה,
 יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת יְחוּד בֵּין קֶדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּהּ. וְכֵן אָמַר רַבְּנוּ ו"ל
 (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ז'), אֲשֶׁר דִּיקָא בְּעַת הָאֲכִילָה יְכוּלִים לְזָכוֹת לְהָאֲרַת
 הַרְצוֹן, שְׂיִהֵיָה כְּלוּל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְעוֹא דְרַעְוִין, רַצוֹן

דבריהם וחרה לו מאד, כי הבעל-שם היה חשוב שם מאד. ויאמר להם: אכלו לכם מה שיש לפניכם וצאו מכאן. אחר-כך בא לשם בן הבעל-שם, והם עדין היו מתלוצצים מן הבעל-שם בפני בנו, וגער בהם הבעל "גאר-קעד" על שהם מתלוצצים מן הבעל-שם בפני בנו, עד שהכה אותם הפה ופצוץ, ודחפם מביתו, וחרה להם מאד, ורצו לבקש משפט על המכה אותם, ונתישבו

נחרי אפרסמון

שברצונות, מה שאין פן הרשעים האלו, לא די שלא דברו דבורי תורה ואמונה, אלא דברו כפירות ואפיקורסות, ודברו נגד הצדיק. ובעל הגאר-קעד שמע דבריהם, וחרה לו מאד, כי הבעל-שם היה חשוב שם מאד, כי שמו הקדוש של הצדיק הולך מסוף העולם ועד סופו, ואף שיש לו מתנגדים ארורים, שמדברים עליו כל דבר אסור, עם כל זאת שמו הקדוש של הצדיק הולך מסוף העולם ועד סופו, ולא יכולים בשום פנים ואפן להעלימו ולהסתירו מהעולם. וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (שמות רבה, פרשה מח, סימן א') על פסוק (קהלת ז, א): "טוב שם משמן טוב", כמה הולך שמן טוב? מקיטון לטריקלין, ושם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו, כי שמן טוב הולך רק במקום אחד, היכן שנמצא מחדר לחדר, מה שאין פן שם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו. ויאמר להם: אכלו לכם מה שיש לפניכם וצאו מכאן; כי לא יכול היה לשמע איך שמדברים רע על הצדיק האמת שהוא הבעל-שם. אחר-כך בא לשם בן הבעל-שם, והם עדין היו מתלוצצים מן הבעל-שם בפני בנו, וגער בהם הבעל 'גאר-קעד' על שהם מתלוצצים מן הבעל-שם בפני בנו, כי אפלו לפני סתם בן אדם אסור לדבר לפניו על אביו, כי אינו מן הנמוס, וזו רשעות גדולה מאד, ומכל שכן על צדיק קדוש ונורא, כשמדברים עליו לפני בנו, זו עולה גדולה מאד, ולכן צעק עליהם הטבח, עד שהכה אותם הפה ופצוץ, ודחפם מביתו; כי לא היה יכול לשמע איך מזלזלים ומדברים על הצדיק האמת הבעל-שם. וחרה להם מאד על שקבלו ממנו מכות, ורצו לבקש משפט על המכה אותם, ונתישבו לילה אל

לִילָךְ אֶל הַבַּעַל־הַבַּיִת שְׁלָהֶם, שֶׁהִנִּיחוּ שֵׁם הַחֲבִילוֹת שְׁלָהֶם, לְהַתְיַעַץ עִמּוֹ אִיךְ לְהַשִּׁיג מִשְׁפָּט עַל הַנִּ"ל. וּבָאוּ וְסָפְרוּ לוֹ שֶׁבַע הַ"גָּאֵר־קַעֲדָ" הִכָּה אוֹתָם מְאֹד. וְשָׂאֵל לָהֶם: לָמָּה? וְסָפְרוּ לוֹ, שֶׁדִּבְּרוּ עַל הַבַּעַל־שֵׁם. הַשִּׁיב לָהֶם: בְּוֹדָי אֵינִי יִשְׂרָאֵל לְהַכּוֹת בְּנֵי־אָדָם, אֲבָל אַתֶּם לֹא עֲשִׂיתֶם נְכוֹנָה כָּלֵל, שֶׁדִּבַּרְתֶּם עַל הַבַּעַל־שֵׁם, כִּי הַבַּעַל־שֵׁם חָשׁוּב כָּאֵן מְאֹד. וְרָאוּ שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ, וְגַם הוּא בְּטָעוֹת, וְהִלְכוּ מִמֶּנּוּ אֶל הַפְּקִיד. (וְהַפְּקִיד הָיָה עֲבוֹ"ם.) וְסָפְרוּ לוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁחָפּוּ אוֹתָם. שָׂאֵל: עַל מָה? הַשִּׁיבוּ, שֶׁדִּבְּרוּ עַל הַבַּעַל־שֵׁם. וְהִכָּה אוֹתָם הַפְּקִיד הִכָּה וּפְצוֹעַ, וּדְחַפָּם מִבֵּיתוֹ.

גַּחְרֵי אַפְרָסִמוֹן

הַבַּעַל־הַבַּיִת שְׁלָהֶם, שֶׁהִנִּיחוּ שֵׁם הַחֲבִילוֹת שְׁלָהֶם, לְהַתְיַעַץ עִמּוֹ אִיךְ לְהַשִּׁיג מִשְׁפָּט עַל הַנִּ"ל. וּבָאוּ וְסָפְרוּ לוֹ, שֶׁבַע הַ"גָּאֵר־קַעֲדָ" הִכָּה אוֹתָם מְאֹד. וְשָׂאֵל לָהֶם: לָמָּה? כִּי אָדָם צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁכָּל מָה שֶׁקּוֹרָה אִתּוֹ, יֵשׁ בָּזָה סִבָּה, לֹא מִכִּים אֶת הָאָדָם בְּחָנָם, וְאִם אָדָם מִקְבֵּל מַכּוֹת, צָרִיךְ לְחַקֵּר הֵיטֵב לָמָּה הִגִּיעוּ לוֹ הַמַּכּוֹת. וְסָפְרוּ לוֹ, שֶׁדִּבְּרוּ עַל הַבַּעַל־שֵׁם. הַשִּׁיב לָהֶם: בְּוֹדָי אֵינִי יִשְׂרָאֵל לְהַכּוֹת בְּנֵי־אָדָם, כִּי אֲסוּר לְהַרְבִּיץ לְבְנֵי־אָדָם, כִּי כֶּף אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סִנְהֶדְרִין נח): הַמַּגְבִּיחַ יָדוֹ עַל חֲבֵרוֹ, אֶף־עַל־פִּי שְׁלֹא הִכָּהוּ — נִקְרָא רָשָׁע, שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת ב, יג): "וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תִּכָּה רַעַךְ", לָמָּה הִכִּיתָ לֹא נֹאמַר, אֲלֵא לָמָּה תִּכָּה; וְלִכֵּן לֹא צָרִיכִים לְהַכּוֹת שׁוֹם בֶּן־אָדָם. אֲבָל אַתֶּם לֹא עֲשִׂיתֶם נְכוֹנָה כָּלֵל, שֶׁדִּבַּרְתֶּם עַל הַבַּעַל־שֵׁם, כִּי הַבַּעַל־שֵׁם חָשׁוּב כָּאֵן מְאֹד. וְרָאוּ שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ, וְגַם הוּא בְּטָעוֹת, וְהִלְכוּ מִמֶּנּוּ אֶל הַפְּקִיד (וְהַפְּקִיד הָיָה עֲבוֹ"ם), וְסָפְרוּ לוֹ הַמַּעֲשֵׂה, שֶׁחָפּוּ אוֹתָם. שָׂאֵל: עַל מָה? כִּי גַם הוּא רָצָה לְדַעַת לָמָּה קִבְּלוּ מַכּוֹת, כִּי לֹא מִקְבָּלִים מַכּוֹת בְּחָנָם. הַשִּׁיבוּ, שֶׁדִּבְּרוּ עַל הַבַּעַל־שֵׁם. וְהִכָּה אוֹתָם הַפְּקִיד הִכָּה וּפְצוֹעַ וּדְחַפָּם מִבֵּיתוֹ; כִּי גוֹי נֹתֵן מַכּוֹת אֲכֻזָּרוֹת, [כִּי זֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַבִּנוֹ ז"ל: "הָאֵט זַיִּי דְעַר פְּקִיד אִוּיךְ גִּיהַרְגַעַט

וְהִלְכוּ מִזֶּה לָזֶה, מִמּוֹשֵׁל לְמוֹשֵׁל גְבוּהַ מִמְנוֹ, עַד שֶׁבָּאוּ
 לְפָנָי הַמִּינִיסְטִיר הַנִּ"ל. וְשָׁם, לְפָנָי בֵּית
 הַמִּינִיסְטִיר, עוֹמְדִים אַנְשֵׁי חֵיל, דְּהִינּוּ "וּוּאֵכִינ", וְהוֹדִיעוּ
 לְהַמִּינִיסְטִיר, שְׂאִישׁ אֶחָד צָרִיף אֱלִיו, וְצָוָה שְׂיִכְנַס. וּבָא
 אוֹתוֹ הַחֲכָם לְפָנָי הַמִּינִיסְטִיר, וְתַכָּף בְּבוֹאוֹ הַפִּירוֹ
 הַמִּינִיסְטִיר, שְׂזַהוּ הַחֲכָם חֲבָרוֹ בַּנִּ"ל, וְהַחֲכָם לֹא הַפִּירוֹ,

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

גִּישָׁלְאֵגִן]. וְהִלְכוּ מִזֶּה לָזֶה, מִמּוֹשֵׁל לְמוֹשֵׁל גְבוּהַ מִמְנוֹ, כִּי רוֹאִים אָדָם
 שֶׁהוּא כּוֹפֵר, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבֵן, בְּמִלְךָ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, וְכֵן עוֹשֶׂה צְחוּק
 וּמְתוּלֹצֵץ מֵהַצְדִּיק הַבְּעַל-שָׁם, בְּמָקוֹם שְׂיִהְיֶה לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה — עַל מֵה
 בָּאוּ לוֹ כָּל הַצְרוֹת הָאֵלוֹ, עוֹד זֹאת — הוּא נִלְחַם בְּעֵקֶשׁנוֹת, וּפּוֹנֶה עֲרָף,
 וְרוֹצֶה רַק לְנִצָּחַת. עַד שֶׁבָּאוּ לְפָנָי הַמִּינִיסְטִיר הַנִּ"ל שֶׁהוּא הַתֵּם (חֲבָרוֹ מִנְעֵר).
 וְשָׁם, לְפָנָי בֵּית הַמִּינִיסְטִיר עוֹמְדִים אַנְשֵׁי חֵיל דְּהִינּוּ "וּוּאֵכִינ"; כִּי לְפָנָי כָּל
 שֶׁר יֵשׁ שׁוֹמְרִים, כִּי מַלְכוּתָא דְאַרְעָא כְּעִין מַלְכוּתָא דְרַקִּיעָא. וְהוֹדִיעוּ
 לְהַמִּינִיסְטִיר, שְׂאִישׁ אֶחָד צָרִיף אֱלִיו, וְצָוָה שְׂיִכְנַס; בְּזֶה רוֹאִים אֶת יֵשׁר לֵב
 הַתֵּם, אִף שֶׁכָּבֵר נַעֲשֶׂה עֲכָשׁוֹ מִינִיסְטִיר גְּדוֹל מְאֹד, וְהָיוּ לוֹ הִרְבֵּה שׁוֹמְרִים
 סְבִיבוֹ, שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ לְהַכְנִס אֶצְלוֹ אִימְתֵי שְׂרוּצִים, עִם כָּל זֹאת כִּשְׂאֶחָד רֹצֶה
 לְהַכְנִס אֱלִיו, תַּכָּף-וּמִיד הַסְּפִים שְׂיִכְנַס, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁמִּתְנַהֵג הַיּוֹם, שֶׁכָּל רִיק
 וּפּוֹחַז, שֶׁהָיָה עַד עֲכָשׁוֹ כְּלוּם, כִּינֵן שְׁנַתְעֵלָה וְנַעֲשֶׂה פְּקִיד, אוֹ שׁוֹטֵר, אוֹ
 קָצִין, אוֹ אִיזוֹ דְרַגָּא יוֹתֵר גְּדוֹלָה, כְּכֹר הַגָּאוֹת נוֹדְפֵת מִמְנוֹ, וּכְכֹר אִינּוֹ רוֹצֶה
 לְרֹאוֹת אֶת הַהֶמוֹן וּפְשׁוּטֵי עַם, וְדוֹחָה אוֹתָם בְּלֶךְ וְשׁוֹב, וּמְזוֹלֵל בָּהֶם. וַיֵּשׁ
 רְשָׁעִים כְּאֵלוֹ, שֶׁסֶתֶם מִתְעַלְלִים בְּאַנְשִׁים קָשֵׁי יוֹם שְׂצָרִיכִים עֲזָרָה,
 וּמִתְאַכְזְרִים נִגְדָם. וּבָא אוֹתוֹ הַחֲכָם לְפָנָי הַמִּינִיסְטִיר, וְתַכָּף בְּבוֹאוֹ הַפִּירוֹ
 הַמִּינִיסְטִיר, שְׂזַהוּ הַחֲכָם חֲבָרוֹ בַּנִּ"ל, הִינּוּ הַתֵּם הַפִּיר אֶת חֲבָרוֹ הַחֲכָם, כִּי
 אִף שֶׁעֲלָה לְגִדְלָה, עִם כָּל זֹאת הָיָה שֶׁפֵּל בְּעֵינָי עֲצָמוֹ, וְהַחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ
 לְתֵם, וְלִכֵּן הַפִּיר אֶת הַחֲכָם חֲבָרוֹ, כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת תְּמִיד, וְאַפְלוֹ
 שְׁמַתְעֵלָה לְאִיזוֹ דְרַגָּה, עִם כָּל זֹאת הוּא מִמְשִׁיף לִילָף בְּתַמִּימוֹת וּבְפְשִׁיטוֹת,
 וְהוּא עֲנֵן גְּדוֹל מְאֹד, הוּא יְכוֹל לְהַפִּיר אֶת הַזּוֹלָת, אֶפְלוֹ שֶׁכָּבֵר עָלָה לְדְרַגּוֹת

מחמת שהיה בגדלה כזו. ותכף התחיל המיניסטיר ודבר אליו: ראה תמימותי למה שהביא אותי לגדלה כזו, ואל מה חכמתך הביאה אותך?

ענה החכם ואמר: מאחר שאתה הוא חברי התם, מזה נספר אחר-כך. לעת עתה תן לי משפט על שהכו אותי. שאלו: למה? השיבו: בשביל שדברתי על הבעל-

נחרי אפרסמון

גבוהות. והחכם לא הפירו, מחמת שהיה בגדלה כזו; כי מי שהתחיל ללכת עם חכמות, והולך תמיד עם חכמות, מחו ולבו מתעקמים בעקממיות, כי החכמות מכניסות באדם גאות וישות וגסות הרוח, והוא אינו מכיר את אחרים, אפלו הקרובים אליו. ותכף התחיל המיניסטיר ודבר אליו, הינו אל החכם חברו: ראה תמימותי למה שהביא אותי — לגדלה כזו, ואל מה חכמתך הביאה אותך? ! רואים מזה, איך שתכף-ומיד כשאחד נכנס אצלך, העקר כבר להתחיל לדבר אתו מהתכלית הנצחית, ולא להכנס עמו בופוחים, ולומר לו את האמת: ראה אל מה הביאה אותי התמימות שהלכתי בה, ומה אתך, שאתה הולך בחכמות של הבל וריק, שרבונו ו"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן יב), שהחכמות של האדם מטעים אותו, ומביאים אותו מחכמה לחכמה, עד שבא לידי כפירות ואפיקורסות, רחמנא לישזבן. וכך צריכים להרגיל את עצמו, תכף-ומיד כשאחד נכנס אצלך, כבר תתחיל לדבר אתו מהתכלית הנצחית. ענה החכם ואמר אל התם חברו: מאחר שאתה הוא חברי התם, מזה נספר אחר-כך, לעת עתה תן לי משפט על שהכו אותי. רואים מזה, שמי שהולך בחכמות, ונטעה בחכמות של הבל, במקום להוריד את הראש, וכבר להודות למה החכמות הביאו אותו, ואל איזה שאול תחתית נפל, ואיך שמרב חכמתו המדמה, הוא הסתכסך בסכסוכים, עדין הוא מסתובב עם החכמות שלו, ואומר: מזה שאתה חברי התם, מזה עוד נספר אחר-כך, אבל קדם אני רוצה משפט על מה שהכו אותי. שאלו חברו התם: למה הכו אותך? השיבו החכם: בשביל שדברתי

שם, שהוא שקר ומרמה גדולה. ענה התם המיניסטיר ואמר: עדין אתה אוחו בחכמות שלך? ראה, אתה אמרת שאתה יכול לבוא על שלי בקל, ואני לא אוכל לבוא על שלך. ראה שאני כבר באתי על שלך כנ"ל, ואתה עדין לא באת על שלי; ואני רואה, שזה קשה יותר שאתה תבוא על תמימות שלי. ואף-על-פי-כן,

נחרי אפרסמון

על הבעל-שם, שהוא שקר ומרמה גדולה; רואים אדם שכבר קבל מכות, ועבר עליו מה שעבר, וזרקו אותו ממקום למקום, עוד זאת הוא שוב מחציף את פניו בעזות מצח, ומגלה לכלם, שדבר נגד הבעל-שם, ואינו מתבייש בזה כלל. וכזה רואים אל איזה שפל המצב הוא נפל. ענה התם המיניסטיר ואמר: עדין אתה אוחו בחכמות שלך? שזה מוליך אותך שולל לגמרי, כי חכמות האדם הורגות אותו לגמרי בגשמיות וברוחניות. ראה, אתה אמרת, שאתה יכול לבוא על שלי בקל, ואני לא אוכל לבוא על שלך, ראה, שאני כבר באתי על שלך כנ"ל; גם בזה רואים את מעלת התם, ואת גדל העניויות שלו, כי למעשה הוא עלה למדרגות עליונות יותר ממה שעלה החכם, כי הוא נעשה שר גדול מאד, וממנה על המדינה, ואל מה בסך הכל הגיע החכם? שהיה רופא, וצורך זהב, ולוטש יהלומים. ופה התם אמר לו בענוה גדולה: "ראה שאני כבר באתי על שלך", אף שבאמת עלה פי אלה יותר ממנו, ואתה עדין לא באת על שלי; הינו לסלק את השכל המדמה, כי זוהי העבודה הכי קשה. ורבנו ו"ל אמר (לקוטי-מזהב"ן, חלק א', סימן קכג), שהעקר והיסוד שהכל תלוי בו — לקשר את עצמו אל הצדיק, ועל כל אשר יאמר לך כהוא זה תעשה. והעקר — להשליך את החכמות המדמות שיש באדם, ודיקא על-ידי-זה יקבל יותר ויותר. ואמר התם אל החכם: ואני רואה, שזה קשה יותר, שאתה תבוא על תמימות שלי; כי זו העבודה הכי קשה להשליך את חכמתו המדמה, ולהנהיג עצמו בתמימות ובפשטות גדולה, ואף-על-פי-כן מחמת שהיה מפיר בו התם בהחכם מכבד בגדלתו, ועכשו הוא רואה

מחמת שהיה מפיר בו מפבר בגדלתו, צוה לתת לו
בגדים להלבישו, ובקשו שיאכל עמו.

בשעת אכילתם, התחילו לדבר יחד. התחיל החכם
להוכיח לו דעתו הנ"ל, שאין מלך כלל. גער בו
התם המיניסטיר: הלא אני בעצמי ראיתי את המלך.

גהרי אפרסמון

אותו קרוע ובלוי, רעב וחסר כל, לכן צוה לתת לו בגדים להלבישו, ובקשו
שיאכל עמו; ולמדים מפל זה, מהי מעלת האדם, שזוכה לילך בתמימות
ובפשיטות בעבודת השם יתברך, ומתנהג בדרך ארץ עם כלם, שאפלו
שאחד נגדו, הוא נותן לו בגד ללבש ואכל לאכל, וזו מדרגה גדולה מאד.
בשעת אכילתם ששני החכמים אכלו, התחילו לדבר יחד, התחיל החכם
להוכיח לו דעתו הנ"ל, שאין מלך כלל, כי אמרו חכמינו הקדושים (אבות,
פרק ג'): שלחן שלא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים;
ובפרט כשמדברים באפן גלוי כפירות ואפיקורסות, בנדאי על שלחן זה
מנחים זבחי מתים, שזו עבודה זרה, כמאמרם ז"ל (תנא דבי אליהו רבה, פרק
ט'): כל האוכל עם גוי על השלחן, עובד עבודה זרה ואוכל זבחי מתים;
גער בו התם המיניסטיר, כי לא רצה לשמע דברי כפירות ואפיקורסות,
ואמר: הלא אני בעצמי ראיתי את המלך! כי מי שזוכה לאמונה ברורה
ומזככת, אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן סב), לפניו נגלית האמונה,
שרואה את זה בחוש, כי אצל המאמין, הדבר גלוי כאלו רואה בעיניו את
הדבר שמאמין בו, מחמת גדל אמונתו השלמה. [וכן צריך כל בר ישראל,
כששומע, חס ושלום, דברי כפירות ואפיקורסות, תכף-ומיד לומר: הנה אני
ראיתי את הקדוש-ברוך-הוא, הוא נמצא פה. וזו המחאה הכי גדולה
שיכולים למחות — לא להכנס בנפוחים עם מינים ואפיקורסים כלל, אלא
לומר להם: אני מאמין בהקדוש-ברוך-הוא, ואני רואה אותו הוא פה נמצא
בתוכך, כי אם לא היה בך, לא היית יכול לילך ולזוז, והיית כמו פגד מת.
ואת זה צריכים להגיד בלי שום בוש כלל, כי אסור להכנס עם זדים, מינים

השיב לו החכם בשחוק: אתה יודע בעצמך שזה היה המלך; אתה מביר אותו ואת אביו ואת זקנו שהיו מלכים; מאין אתה יודע שזה מלך; אנשים הגידו לך שזה מלך ורמו אותך בשקר. וחרה להם מאד מאד על דבר המלך, על שהוא כופר במלך.

(בתוך-כך) בא אחד ואמר: העזאזל (שד) דהינו הטיוויל שלח אחריכם. ונודעוץ התם מאד מאד, ורץ וספר לאשתו בפחד גדול באשר שהנ"ל

נחרי אפרסמון

ואפיקורסים בופוחים ובדין ודברים]. השיב לו החכם בשחוק: אתה יודע בעצמך, שזה היה המלך?! אתה מביר אותו ואת אביו ואת זקנו שהיו מלכים?! מאין אתה יודע שזה מלך?! אנשים הגידו לך שזה מלך, ורמו אותך בשקר; כי כך דרכם של המינים והאפיקורסים, הזדים האוררים, שמדברים בשחוק ובליצנות נגדו יתברך בלי שום בוש, וכופרים בכל, ומתלוצצים מכל הקדוש לעם ישראל. וחרה להם מאד מאד על דבר המלך, על שהוא כופר במלך; כי מי שהוא דבוק בו יתברך, ומאמין שאין בלעדיו יתברך כלל, עד שמתקף אמונתו רואה, כככול, את הקדוש-ברוך-הוא, לו חורה מאד, כששומע שכופרים במלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. בתוך כך בא אחד ואמר: העזאזל (דהינו הטיוויל) שלח אחריכם. ונודעוץ התם מאד מאד; כי במקום כפירות ואפיקורסות, שם נמצאים השדים והרוחות, ומחמת שרק שמע דברי כפירות ואפיקורסות, כבר בא אחד ואמר לו, שהשדים שלחו אחריך, ומזה בא שהתפחד כל-כך; כי אדם צריך לדעת, שבמקום שמדברים כפירות ואפיקורסות, אסור ללכת שמה, ומכל שכן שאסור לו לשמע את דברי הבליהם. ורץ וספר לאשתו בפחד גדול באשר שהנ"ל שלח אחריו; ולמה רץ אל אשתו? כי הנשים יש להן אמונה יותר מהגברים, כמאמרם ו"ל (שמות רבה, פרשה כח, סימן ב'): למה דבר הקדוש-ברוך-הוא לנשים תחלה? שהם מזדרזות במצוות. (ופרשו

שָׁלַח אַחֲרָיו. וַיַּעֲצֶה לוֹ אֲשֶׁתוֹ לְשַׁלַּח עֲבוֹר הַבַּעַל-שֵׁם,
 וּשְׁלַח אַחֲרָיו. וּבֹא הַבַּעַל-שֵׁם וְנָתַן לוֹ קִמְיָעוֹת וּשְׁמִירוֹת,
 וְאָמַר לוֹ שְׁעֵתָה לֹא יִפְחַד כָּלֵל. וְהָיָה לוֹ אֲמוּנָה גְדוֹלָה
 בָּזָה. וְהָיוּ יוֹשְׁבֵי עוֹד הַחֲכָם וְהַתָּם הַנִּ"ל, וְשָׂאֵל הַחֲכָם
 אוֹתוֹ: עַל מָה נִפְחַדְתָּ כָּל-כֶּף? אָמַר לוֹ: בְּשִׁבִיל הַנִּ"ל,
 שֶׁשְׁלַח אַחֲרֵינוּ. שָׁחַק מִמֶּנּוּ: אַתָּה מֵאֲמִין שֵׁשׁ טִיּוּוִיל?
 הִשִּׁיב לוֹ: וְאִם-בֶּן מִי הוּא זֶה, שֶׁשְׁלַח אַחֲרֵינוּ? עָנָה הַחֲכָם
 וְאָמַר: בּוֹדְאֵי זֶהוּ אָחִי, שֶׁרָצָה שְׂוִיתָרְאָה עִמּוֹ, וּשְׁלַח

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

הַמְּפָרְשִׁים: לְפִי שֶׁהַנָּשִׁים קְרוֹבוֹת לְקַבֵּל בְּאֲמוּנָה, וְעוֹשׂוֹת בְּלֹא חֻקִּיהָ).
 וַיַּעֲצֶה לוֹ אֲשֶׁתוֹ לְשַׁלַּח עֲבוֹר הַבַּעַל-שֵׁם, כִּי הַנָּשִׁים יֵשׁ לָהֶן אֲמוּנַת חֻכְמִים
 יוֹתֵר מֵהַגְּבָרִים. וּשְׁלַח אַחֲרָיו, כִּי מְצִינּוּ, שֶׁמְשׁוּם כְּבוֹד מַלְכוּת צְרִיכִים לְבוֹא
 אֵלָיו, כְּמֵאֲמָרֵם ו'ל (מגלה טז): תַּעֲלֵא בְּעֵידֻנְיָה סְגִיד לִיָּה; שׁוּעֵל אִם תִּרְאָה
 שְׁעֵתוֹ מִצְלַחַת — תִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. וְכֵן מְצִינּוּ (בְּרִכּוֹת י): חֻזְקִיהוּ אָמַר: לִיתִי
 יִשְׁעִיהוּ גְבָאֵי, דְּהִכִּי אֲשַׁכְּחֹן בְּאַלְיָהוּ דְּאִזֵּל לְגַבֵּי אַחָאָב, שְׁנֵאֲמַר (מְלָכִים-א' יח,
 ב): "וַיִּלְךְ אֵלָיָהוּ לְהִרְאוֹת אֵל אַחָאָב"; וּבֹא הַבַּעַל-שֵׁם, וְנָתַן לוֹ קִמְיָעוֹת
 וּשְׁמִירוֹת, וְאָמַר לוֹ, שְׁעֵתָה לֹא יִפְחַד כָּלֵל; כִּי יֵשׁ כַּח בְּיַד הַצְּדִיקִים לְתַת
 קִמְיָעוֹת, וְזֶה מוֹעִיל מְאֹד. וְכַעֲיֵן שְׁאֲמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שֶׁבַת סא):
 אִיתְמַחֵי גְבָרָא וְאִתְמַחֵי קִמְיָע; וְהָיָה לוֹ אֲמוּנָה גְדוֹלָה בָּזָה, כִּי הַעֲקָר לְהֵאֲמִין
 בָּזָה, כִּי הַכַּח שֵׁשׁ בְּקִמְיָע, זֶה רַק כְּשֵׁשׁ לְאָדָם אֲמוּנָה בָּזָה. וְהָיוּ יוֹשְׁבֵי
 עוֹד הַחֲכָם וְהַתָּם הַנִּ"ל, וְשָׂאֵל הַחֲכָם אוֹתוֹ: עַל מָה נִפְחַדְתָּ כָּל-כֶּף? אָמַר
 לוֹ: בְּשִׁבִיל הַנִּ"ל, שֶׁשְׁלַח אַחֲרֵינוּ. שָׁחַק מִמֶּנּוּ: אַתָּה מֵאֲמִין שֵׁשׁ טִיּוּוִיל;
 כִּי (עֲרוּבִין יט): הַרְשָׁעִים אָפְלוּ עַל פִּתְחוֹ שֶׁל גֵּיהֲנוּם, אֵינָם חוֹזְרִין בְּתִשׁוּבָה.
 כִּי הָרִי רוֹאִים, שֶׁהִשָּׁד בָּא לְקַחַת אוֹתָם, וּבְמִקּוֹם לְרַעַד וּלְפַחַד, עוֹשִׂים עוֹד
 לִיצְנוּת מִזֶּה. הִשִּׁיב לוֹ הַתָּם אֵל הַחֲכָם: וְאִם-בֶּן מִי הוּא זֶה שֶׁשְׁלַח אַחֲרֵינוּ?
 עָנָה הַחֲכָם וְאָמַר: בּוֹדְאֵי זֶהוּ אָחִי, [גַּם בָּזָה רוֹאִים אֶת הַלִּיצְנוּת שְׁלוֹ,
 שֶׁשְׁוֹרָה בְּכַפִּירוֹת, כִּי הָרִי בְּתַחֲלַת הַסְּפוּר מְסַפֵּר, שֶׁהַחֲכָם הָיָה בֶּן יְחִיד,

אחרי במרמה זו. שאל אותו התם: אם-כן, איך עבר על כל הווארטיש (השומרים)? השיבו: בודאי שחד אותם, והם אומרים במרמה ושקר, שלא ראו אותו כלל.

בתוך כך חזר ובא אחד ואמר בנ"ל, שהטייוויל שלח אחריהם. והתם לא נודעו עתה, ולא היה לו שום פחד כלל מחמת השמירה של הבעל-שם בנ"ל. ענה ואמר להחכם: עתה מה אתה אומר? אמר: אודיע לך, שיש לי אח שהוא עמי בכעס, ועשה מרמה זו כדי להפחיד אותי. ועמד ושאל לאותו שבא בשבילם: ומה

גחרי אפרסמון

והתם הגה בן יחידן, שרצה שיתראה עמי, ושלח אחרי במרמה זו; כל זה אומר החכם בליצנות המחברת עם כפירות — אל התם. שאל אותו התם: אם-כן, איך עבר על כל הווארטיש (המשמרות)? השיבו: בודאי שחד אותם, והם אומרים במרמה ושקר, שלא ראו אותו כלל; כי מי שהולך עם חכמות, ונפל בכפירות ואפיקורסות וליצנות, עמו אי אפשר לדבר, כי כל מה שתדבר אתו, הוא יוכיח לך ההפך, פי מדת הנצחון אינה סובלת את האמת, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קכב), ואפלו שתראה לו את האמת כמו שהיא, הוא לא ירצה לקבל את זה. בתוך כך חזר ובא אחד ואמר בנ"ל, שהטייוויל שלח אחריהם. והתם לא נודעו עתה, ולא היה לו שום פחד כלל, מחמת השמירה של הבעל-שם בנ"ל; כי היתה לו אמונת חכמים חזקה מאד בהבעל-שם, ומאחר שנתן לו קמיע, היתה לו אמונה בזה, וכבר לא פחד. ענה ואמר התם להחכם: עתה מה אתה אומר, שהנה עוד פעם בא שליח מהשדים וקורא אותך? אמר: אודיע לך, שיש לי אח, שהוא עמי בכעס, ועשה מרמה זו כדי להפחיד אותי; כי עם ליצנות וכפירות ואפיקורסות, לא מגיעים לשום דבר, רק מתעקשים עד הסוף. ועמד ושאל

הוא דמותו של זה ששלה אחרינו? איזה פנים יש לו ואיזה מראה יש לשערות שלו? וכו'. וכיוצא. השיב לו: כן וכך. ענה החכם ואמר: ראה, זה הוא מראה אחי הנ"ל. אמר לו התם: התלך עמם? השיב: הן. רק שתתן עמי איזה אנשי חיל שיהיו "זלאגא" (שומרי ראש) כדי שלא יצערו אותי. ונתן לו זלאגא.

והלכו השני חכמים הנ"ל עם אותו האיש שבא בשבילם, וחזרו החיל. ושאל אותם התם המיניסטיר: היכן הם החכמים הנ"ל. השיבו שאינם יודעים כלל איך נעלמו. והנ"ל (הינו הטייוויל) חטף אותם, את החכמים האלו הנ"ל, והביא אותם אל רפּש וטיט, ושם היה יושב הטייוויל על פסא בתוך הרפּש, והשליכו את החכמים הנ"ל בתוך הרפּש. והרפּש היה עב ודבוק

גהרי אפרסמון

לאותו שבא בשבילם: ומה הוא דמותו של זה ששלה אחרינו? איזה פנים יש לו, ואיזה מראה יש לשערות שלו וכו' וכיוצא, השיב לו: כן וכך. ענה החכם ואמר: ראה, זה הוא מראה אחי הנ"ל. והכל אומר בליצנות, כי כן דרכם של הרשעים, המינים והכופרים, שאינם רוצים להודות באמת. אמר לו התם: התלך עמם? השיב: הן, רק שתתן עמי איזה אנשי-חיל, שיהיו 'זלאגא' (שומרים ומלוים), כדי שלא יצערו אותי, כי פה הוא כבר התחיל לפחד. ונתן לו זלאגא. והלכו השני חכמים הנ"ל עם אותו האיש שבא בשבילם, וחזרו החיל. ושאל אותם התם המיניסטיר: היכן הם החכמים הנ"ל? השיבו, שאינם יודעים כלל איך נעלמו, והנ"ל (הינו הטייוויל) חטף אותם, את החכמים האלו הנ"ל, והביא אותם אל רפּש וטיט, ושם היה יושב הטייוויל על פסא בתוך הרפּש, והשליכו את החכמים הנ"ל בתוך הרפּש.

כִּמוֹ דְּבַק מִמֶּשׁ, (שְׁקוֹרִין "קִלְיִי") וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לָזוּז עֲצָמָן
 כָּלֵל בְּתוֹךְ הַרְפֵּשׁ, וְצָעְקוּ (אלו החכמים לאלו שהיו מִיִּסְרִים אוֹתָם,
 דִּהְיִנוּ הַטִּיּוּוִיל וְאַנְשֵׁיו): רְשָׁעִים! עַל מָה אַתֶּם מִיִּסְרִים אוֹתָנוּ?
 וְכִי יֵשׁ טִיּוּוִיל בְּעוֹלָם? אַתֶּם רְשָׁעִים מִיִּסְרִים אוֹתָנוּ
 בְּחָנָם. (פי אלו החכמים הַנִּלְעָדִין לֹא הֶאֱמִינוּ שִׁישׁ טִיּוּוִיל רַק אָמְרוּ
 שְׂאֲנָשִׁים רְשָׁעִים מִיִּסְרִים אוֹתָם בְּחָנָם). וְהָיוּ מִנְחִים אֵלָיו הַשְּׂנִי
 חֲכָמִים בְּתוֹךְ עֲבֵי הַרְפֵּשׁ, וְהָיוּ חוֹקְרִים מַה זֹאת. אֵין
 זֹאת רַק שְׂאֲנָשִׁים פּוֹחֲזִים, שֶׁהֵינּוּ מִתְקוֹטְטִים עִמָּהֶם
 אֵיזָה פֶּעַם, וְעַתָּה הֵם מִיִּסְרִים אוֹתָנוּ כָּל־כֶּף. וְהָיוּ
 מִתִּיִּסְרִים שֶׁם בְּעַנּוּיִים גְּדוֹלִים כַּמָּה שָׁנִים.

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

וְהַרְפֵּשׁ הָיָה עַב וְדְבוּק כִּמוֹ דְּבַק מִמֶּשׁ (שְׁקוֹרִין 'קִלְיִי'), וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לָזוּז
 עֲצָמָן כָּלֵל בְּתוֹךְ הַרְפֵּשׁ, וְצָעְקוּ (אלו החכמים לאלו שהיו מִיִּסְרִים אוֹתָם, דִּהְיִנוּ
 הַטִּיּוּוִיל וְאַנְשֵׁיו): רְשָׁעִים! עַל מָה אַתֶּם מִיִּסְרִים אוֹתָנוּ? וְכִי יֵשׁ טִיּוּוִיל
 בְּעוֹלָם? ! אַתֶּם רְשָׁעִים, מִיִּסְרִים אוֹתָנוּ בְּחָנָם (פי אלו החכמים הַנִּלְעָדִין לֹא
 הֶאֱמִינוּ, שִׁישׁ טִיּוּוִיל, רַק אָמְרוּ, שְׂאֲנָשִׁים רְשָׁעִים מִיִּסְרִים אוֹתָם בְּחָנָם). וְהָיוּ מִנְחִים
 אֵלָיו הַשְּׂנִי חֲכָמִים בְּתוֹךְ עֲבֵי הַרְפֵּשׁ, וְהָיוּ חוֹקְרִים מַה זֹאת? ! אֵין זֹאת, רַק
 שְׂאֲנָשִׁים פּוֹחֲזִים, שֶׁהֵינּוּ מִתְקוֹטְטִים עִמָּהֶם אֵיזָה פֶּעַם, וְעַתָּה הֵם מִיִּסְרִים
 אוֹתָנוּ כָּל־כֶּף. וְהָיוּ מִתִּיִּסְרִים שֶׁם בְּעַנּוּיִים גְּדוֹלִים כַּמָּה שָׁנִים. וְכָל זֶה מוֹסֵר
 הַשֶּׁכֶל גְּדוֹל מְאֹד, שְׁבַנְי־אָדָם סוֹבְלִים מַה שְּׁסוֹבְלִים סָבֵל גְּדוֹל מְאֹד, וְהַכֵּל
 מִהַשְּׂדִים וְהַרוֹחוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ מִחַמַּת עוֹנוֹתֵיהֶם, שֶׁמְמַרְרִים חֵייהֶם שֶׁל כָּל
 אָדָם, אֲבָל מְרַב כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת וְחֲכָמוֹת שֶׁל הָבֵל, לֹא רוֹצִים לְהֶאֱמִין,
 שִׁישׁ דָּבָר כֵּזֶה: שְׂדִים וְרוֹחוֹת, וְסוֹבְלִים מֵהֶם מַה שְּׁסוֹבְלִים. וְאֶפְלוּ שֶׁכֶּבֶר
 עוֹבֵר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעוֹבֵר, עִם כָּל זֹאת הַחֲכָמוֹת שֶׁלָּהֶם מִטְעוֹת אוֹתָם, עַד
 שֶׁהֵם מִתְעַנִּים בְּעַנּוּיִים קָשִׁים וּמְרִים, וְגַם אִזּוֹ לֹא רוֹצִים לְהוֹדוֹת שִׁישׁ שְׂדִים
 וְרוֹחוֹת, שֶׁנִּבְרְאוּ מִחַמַּת עוֹנוֹתֵיהֶם הַמְרַבִּים, רַק חוֹשְׁבִים שֶׁאֵלּוּ בְּנֵי־אָדָם

פַּעַם אַחַת עָבַר הַתָּם הַמִּינִיסְטִיר הַנַּ"ל לְפָנַי בֵּית הַבַּעַל־שָׁם, וְנִזְכָּר בַּחֲבָרוֹ הַחֲכָם. וְנִכְנַס אֶל הַבַּעַל־שָׁם, וְהָטָה עֵצְמוֹ אֵלָיו בְּדַרְךְ הַשָּׂרִים, וְשָׁאל אוֹתוֹ אִם אֶפְשָׁר שִׁירָאָה אוֹתוֹ (הִינֵנו אֶת הַחֲכָם הַנַּ"ל) וְאִם יוּכַל לְהוֹצִיאֹ מִשָּׁם. וְאָמַר אֶל הַבַּעַל־שָׁם: הַאֲתֶם זוֹכְרִים אֶת הַחֲכָם שֶׁשָּׁלַח הַטִּייוֹוִיל וְנִשְׁאָו, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא רָאִיתִיו? הַשִּׁיבוּ: הֵן. וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁירָאָה לוֹ מִקוֹמוֹ וַיּוֹצִיאֹ מִשָּׁם. וְאָמַר לוֹ

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

הַרוֹצִים לְנַקֵּם בָּהֶם. וּבִקְאֵת אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְפַשְׁטֵשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְתַכְף־וּמִיד כְּשֶׁעוֹבֵר עָלָיו אֵיזָה מִשְׁבֵּר, עָלָיו לְבוֹא אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְלִהְיוֹת שֶׁתִּפְתַּח בַּתְּפִלָּה, וְלִבְקֵשׁ וְלִהְתַּחַנֵּן מִמֶּנּוּ יַתְבָּרַךְ — עַל מֵה וְלָמָּה מְגִיעִים לוֹ הַעֲנוּיִים וְהַצָּרוֹת הָאֵלֶּי? ! כִּי אָדָם צָרִיךְ לַחֲיוֹת עִם חֲשָׁבוֹן נָפֶשׁ, כִּי תַכְף־וּמִיד כְּשֶׁבָא אֵלָיו אֵיזָה מִשְׁבֵּר, עָלָיו לְזָכֹר, שֶׁבּוֹדָאֵי אֵין הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה דִין עִם הָאָדָם בְּחִנָּם, וְכַעֲיֵן שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכּוֹת ה:): מִי חָשִׂיד קָדָשׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּעָבִיד דִּינָא בְּלֹא דִינָא? ! וְאִם אָדָם חוֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה עַל מֵה שֶׁעָבַר עָלָיו, עַל־דִּי־זָה יְכוֹל לְהַנְצִל מֵהַפַּח יְקוֹשׁ שֶׁנִּפְּל לְשָׁם.

פַּעַם אַחַת עָבַר הַתָּם הַמִּינִיסְטִיר הַנַּ"ל לְפָנַי בֵּית הַבַּעַל־שָׁם, וְנִזְכָּר בַּחֲבָרוֹ הַחֲכָם, כִּי תַכְף־וּמִיד כְּשֶׁעוֹבְרִים אֶפְלוּ רַק לִיד פֶּתַח בֵּית הַצַּדִּיק, כְּכֹר זוֹכִים לְזָכְרוֹן דְּקַדְשָׁה, כִּי הַצַּדִּיק דְּבוּק בּוֹ יַתְבָּרַךְ בְּקַבִּיעוֹת עֲצוּמָה מְאֹד. וְלִכֵּן תַכְף־וּמִיד כְּשֶׁאָדָם רַק עוֹבֵר עַל יַד פֶּתַח בֵּית הַצַּדִּיק, נִכְנָס בּוֹ הַזְכָּרוֹן דְּקַדְשָׁה. וְנִכְנָס אֶל הַבַּעַל־שָׁם, וְהָטָה עֵצְמוֹ אֵלָיו בְּדַרְךְ הַשָּׂרִים, הִינֵנו שֶׁנִּתֵּן לוֹ אֶת הַכְּבוֹד הַרְּאוּי לַתַּת לְצַדִּיק קְדוֹשׁ כְּמוֹ הַבַּעַל־שָׁם. וְשָׁאל אוֹתוֹ הַתָּם: אִם אֶפְשָׁר שִׁירָאָה אוֹתוֹ (הִינֵנו אֶת הַחֲכָם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא חֲבָרוֹ), וְאִם יוּכַל לְהוֹצִיאֹ מִשָּׁם מִהֵטִיט וְהַבִּץ שֶׁנִּפְּל לְשָׁם? וְאָמַר אֶל הַבַּעַל־שָׁם: הַאֲתֶם זוֹכְרִים אֶת הַחֲכָם, שֶׁשָּׁלַח הַטִּייוֹוִיל וְנִשְׁאָו, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא רָאִיתִיו. הַשִּׁיבוּ הַבַּעַל שָׁם: הֵן. וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ הַתָּם, שִׁירָאָה לוֹ מִקוֹמוֹ וַיּוֹצִיאֹ מִשָּׁם. וְאָמַר לוֹ הַבַּעַל־שָׁם:

הבעל-שם: בודאי אני יכול להראות לך מקומו ולהוציאו, רק שלא ילכו פיראם אני ואתה. והלכו יחד.

ועשה הבעל-שם מה שידע, ובאו לשם, וראה שהם מנחים בעבי טיט ורפשי. וכשראה החכם את המיניסטיר, צעק אליו: אחי! ראה, שהם מביים ומענים אותי כל-כף הרשעים הללו בחנם. גער בו המיניסטיר: עדין אתה אוהז בחכמות שלך? ואין אתה מאמין בשום דבר? ולדבריהם אלו הם אנשים? עתה ראה, הלא זה הוא הבעל-שם, שהיית כופר בו, והוא דיקא יכול להוציאכם (והוא יראה לכם האמת). ובקש התם המיניסטיר הנ"ל מן

נהרי אפרסמון

בודאי אני יכול להראות לך מקומו ולהוציאו, פי הצדיק יכול לרדת לתוף הצנור של הרשע, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ח'), ולשבר את רשעותו ולהגביהו, ולהחזירו למוטב, רק שלא ילכו, פי אם אני ואתה; פי (מענית ח): אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העיני. והלכו יחד, ועשה הבעל-שם מה שידע לכונן ברוחניות מה שצריכים, ובאו לשם, וראה שהם מנחים בעבי טיט ורפשי. וכשראה החכם את המיניסטיר, צעק אליו: אחי! ראה שהם מביים ומענים אותי כל-כף הרשעים הללו בחנם; פי הוא חשב, שאלו סתם אנשים רשעים אשר מתעללים בו, ולא ידע שהם השדים והרוחות, שאדם בורא מחמת עוונותיו, ומתם סובלים מה שסובלים, פי הוא לא רצה להאמין שיש דבר כזה שדים ורוחות הממררים את חיי האדם, ומתעללים בו. גער בו המיניסטיר, שהוא התם, ואמר להחכם: עדין אתה אוהז בחכמות שלך, ואין אתה מאמין בשום דבר, ולדבריהם אלו הם אנשים! פי הוא פקח לו את העינים, שהם שדים ורוחות הממררים לו את החיים מרב עוונותיו. עתה ראה, הלא זה הוא הבעל-שם, שהיית כופר בו, והוא דיקא יכול להוציאכם (והוא יראה לכם האמת). פי רק הצדיק הגדול

הבעל-שם שיוציאם ויראה להם שזהו טייוויל ואינם אנשים, ועשה הבעל-שם מה שעשה, ונשארו עומדים על היבשה, ולא היה שם רפש כלל. ואלו המזיקים הנ"ל נעשו עפרא בעלמא. אז ראה החכם הנ"ל והכרח בעל-כרחו להודות על הכל שיש מלך וכו':

נחרי אפרסמון

במעלה נוראה ונפלאה מאד, יכול לרדת לעמקי עמקים, להשאול תחתית ומתחתיו, ולהוציא משמה את כל הנשמות שנפלו לשם, בסוד (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקאנו", כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), שהצדיק נכנס לתוך בית הבליעה של הסטרא אחרא, ומוציא משם הנשמות שבלעה. ובקש התם המיניסטיר הנ"ל מן הבעל-שם, שיוציאם ויראה להם, שזהו טייוויל ואינם אנשים; כי גם על זה צריכים זכות גדולה מאד, שהצדיק יראה לו, שאין אלו בני-אדם, אלא שדים ורוחות המצעים אותו, כי כאשר אדם נפל כל-כף בדעתו, מחמת רבוי עוונותיו, לכן חושב, שבני-אדם מציקים לו, ואינו יודע שזה הכל שדים ורוחות, הממריים לו את חייו. ועשה הבעל-שם מה שעשה, ונשארו עומדים על היבשה, ולא היה שם רפש כלל; כי באמת הכל אחיזת עינים, ומי שדבוק באין סוף ברוך הוא, ומבטל את עצמו לגמרי אל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, על-ידי-זה נתבטלים כל הרפש והטיט, ומתגלה שהכל דמיון אחד גדול; אין כאן אנשים, אין כאן שדים ורוחות, זה הכל רק העוונות של בני-אדם. ואלו המזיקים הנ"ל נעשו עפרא בעלמא; כי ברגע שמגלים את אמתת מציאותו יתברך, אזי הם כלם נעשים כלא, וכמאמר ז"ל (חלין קה:): רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי בארבא, אמרה להו ההיא מטרוניתא: אותבן בהדיכו לא אותבוה, אמרה מלתא, אסרתה לארבא, אמרו אינהו מילתא שריוה; כי היא אמרה משהו בכשפים, וקשרה על-ידי-זה את הספינה שלא תוכל להמשיך, והם אמרו שמות דקדשה, והתירו את הקשר, כי בגלוי אלקות שמגלים את אמתת מציאותו יתברך, אז נתבטלים כל הקלפות והמשחיתים, והם נעשים כלא. אז ראה החכם הנ"ל, והכרח בעל

על זה המעשה נאמרה התורה המדברת מחכמות ותמימות (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן יט), שעקר השלמות הוא רק תמימות ופשיטות וענין עמלק שהיה חכם וכפר בעקר וכו' עין שם על פסוק (משלי כד) 'שבע' יפל' צדיק' וקם' (סופי-תבות עמלק. פי עקר כל הנפילות הם על-ידי חכמות וכו' עין שם. גם אנג מזרע עמלק אף-על-פי שראה מפלתו בשעה שבא שמואל אצל שאול להרגו) עדין לא היה מאמין. כמו שנאמר (שמואל א' טו): 'וילך אנג מעדנות, ותרגם יונתן מפנקא, כי עדין לא האמין במפלתו, עד שראה בעיניו סוף מפלתו, אז: ויאמר אכן סר מר המות, כי עד עתה לא האמין.

שים עיניך על המעשה ותבין פלאי פלאות. ואם התפלה

נחרי אפרסמון

פרחו להודות על הפל, שיש מלך וכו'; פי זה עקר עבודת הצדיק — לגלות לכלם את אמתת מציאותו יתברך, ואיך שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא. על זה המעשה נאמרה התורה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן יט), המדברת מחכמות ותמימות, שעקר השלמות הוא רק תמימות ופשיטות, וענין עמלק, שהיה חכם וכפר בעקר וכו', עין שם על פסוק (משלי כד, טז): 'שבע' יפל' צדיק' וקם' (סופי תבות: עמל"ק; פי עקר כל הנפילות הן על-ידי חכמות וכו', עין שם. גם אנג מזרע עמלק, אף-על-פי שראה מפלתו, בשעה שבא שמואל אצל שאול), עדין לא היה מאמין, כמו שנאמר (שמואל-א' טו, לב): 'וילך אנג מעדנות', ותרגם יונתן: מפנקא, פי עדין לא האמין במפלתו, עד שראה בעיניו סוף מפלתו, אז: 'ויאמר, אכן סר מר המות', פי עד עתה לא האמין. שים עיניך על המעשה, ותבין פלאי פלאות. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (תנחומא יתרו): זה שאמר הכתוב (משלי

אינה כראוי, הוא מנעל בשלש קצוות, והבן. ועין עוד בסוף הספר בפרוש הרב ותראה דרושים נפלאים:

נהרי אפרסמון

יט, כה): "לץ תכה ופתי יערים", לץ תכה — זה עמלק, ופתי יערים — זה יתרו, כי עמלק הוא לץ, והליצנות באה מחכמות, כי מי שהולך עם חכמות, הוא נמשך אחר ליצנות, ולבסוף נאבד מן העולם, מה שאין כן יתרו הלך בתמימות, וזכה להתחבר עם משה, כי מדת התמימות עולה על הכל. וזה שנאמר (במדבר כד, כ): "וירא את עמלק וישא משלו ויאמר, ראשית גוים עמלק, ואחריתו עדי אבד, וירא את הקיני וישא משלו ויאמר, איתן מושבך ושים בסלע קנף"; כי בלעם ראה את עמלק, שהלך עם חכמות וליצנות, ולכן אמר עליו: "ואחריתו עדי אבד", מה שאין כן על יתרו אמר: "איתן מושבך ושים בסלע קנף"; כי מי שהולך עם תמימות, יכול להצליח כל ימי חייו, כי על-ידי תמימות ופשיטות אדם יכול להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא, כי עקר עבודת השם יתברך תלויה רק בתמימות, שישלך את דעתו וחקמתו המדמה לגמרי, וירבה בתפלה ובקשה. ואי אפשר להתפלל אליו יתברך, אלא כשמשלקים את דעתו לגמרי, כי כל זמן שנשא אצל האדם איזה חכמה ושכל עצמי, הוא לא יתפלל, כי על תפלה נאמר (איוב כח, ז): "נתיב לא ידעו עיט, ולא שופתו עין איה"; ומובא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, העושה שליח לגבות חובו, הלכה ג', אות יג), שהיא שער החמשים, שאין מי שישגי אותו; הינו מי שעוסק בתפלה, ומתחזק בכל עז להרבות בתפלה ושיחות בינו לבין קונו, הוא מעורר עין העליון, שהוא סוד שער החמשים, שעל זה נאמר: "נתיב לא ידעו עיט", כי אין שום שכל שיוכל להשיג ולהבין, עד היכן מגיע הכח של תפלות ישראל, אפלו של הפחות שבפחותים, ובפרט מה שמתפלל כל אחד על צרת נפשו, שהוא רחוק מהשם יתברך, כי אפלו המלאך הקדוש שמקבל תפלות מישׂראל, וקושר מהם כתרים לרבו, אינו יודע להיכן להעלות הפתח הנורא הזה, רק הוא

משביע אותו שיעלה מעצמו, וישב בראש קונו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים ז"ל (פסיקתא רבתי, פרשה כ'), כי התפלה עולית למעלה למעלה משכל של האדם, ולכן אי אפשר לזכות לתפלה, אלא על-ידי שמסלק את דעתו לגמרי, ואף שנדמה לו שאין מי ששומע לו, או, חס ושלום, נדמה לו, שתפלתו הולכת לריק, עם כל זאת צריכים לסלק את שכלו וחקמתו המדמה, ולהמשיך להתפלל אליו יתברך בלי שום חכמות כלל. ונדקא אז יזכה להגיע אל מה שהוא צריך להגיע, כי על-ידי תמימות ופשיטות יכולים לעלות לדרגה הכי גדולה, להיות שר על כל השרים.

וכשסים רבנו ז"ל לספר את הספור הנורא והנפלא הזה, ענה ואמר: ואם התפלה אינה פראוי, הוא מנעל בשלשה קצוות, הינו שרמו, שעבודת התם שעשה מנעלים, שזה סוכב על תפלה, כי התפלה היא בחינת מנעלים, ששומרת את האדם מכל מיני מכשולות, ואף-על-פי-כן אדם צריך תמיד להתפלל אל הקדוש-ברוך-הוא, אפלו שאינו מרגיש את הקדוש-ברוך-הוא, ואפלו שנדמה לו שתפלתו אינה בשלמות, אלא היא כמו מנעל של ג' קצוות, עם כל זאת ראוי לו לשמח מאד מאד עם כל תפלה ועם כל שיחה בינו לבין קונו, יהיה איה שיהיה, כי בנדאי צריכים להאמין, שכל תפלה וכל תחינה וכל בקשה נשמעת למעלה, ועושה רשם גדול בכל העולמות, ואף-על-פי שעדין אינו רואה ישועה, לא יפסיק מלהתפלל, כי רק זה הבית מנוס של האדם.

ולכן מי שהולך בתמימות, הוא יכול לעבר את כל החיים שלו בשמחה, כי יש לו היכן לברח, הינו אל הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי תפלה ובקשה ושיחה בינו לבין קונו. מה שאין כן, מי שהולך עם חכמות, זה מביא אותו שלא יתפלל כלל, כי נדמה לו שאין מי ששומע אותו, חס ושלום, ועל-ידי-זה נכנסים בו ספקות ועקמומיות עליו יתברך, ונעקר מן העולם, רחמנא לשזבן, עד שהוא צריך שהצדיק האמת ירחם עליו, ויוציאו מהבץ והטיט והחשך שנפל לשם, אשרי מי ששם דברים אלו בתוך לבו!